

М. ^Е _{Пл} Златовъс.

VIATA ȘI MORTEA
REGELUI RICHARD III

TRAGEDIE DE W. SHAKESPEARE

Tradusă în Românesce de

SCARLAT ION GHICA

BUCUREȘCI

Stabilimentul Grafic: SOCECŪ & TECLU.

96, Strada Berzi 96.

1884.

Biblioteca Centrală Universitară

DOCUMENT

Cota

III 437503

Inventar

706 389

[21,289].

Act. IV. Sc. 2.)

NOTIȚĂ ISTORICĂ

Richard, Ducele de York, șeful partidului Rosei Albe, care s'a luptat unspre-zece ani cu casa de Lancaster, condusă de Regele Henric VI, șeful partidului Rosei Roșie, în faimosul și sângerosul resbel cunoscut în istorie sub numele de Resbelul Roseilor, a avut mai mulți fii, dintre cari Eduard care în urmă deveni Rege sub titlul de Eduard IV, George Ducele de Clarence, și Richard Ducele de Gloster, mai târziu Rege sub titlul de Richard III.

Eduard fiul cel mai mare, s'a stabilit într'un mod definitiv pe tron după bătălia de la Tewkesbury în 1471, în care bătălia armata Regelui Henric a fost cu desăvârșire biruită de ténérul Prințipe de Gallia, Eduard fiul Regelui, măcelărit într'un mod barbar de Gloster și Clarence, frații Regelui Eduard IV de cari fusese luat prizonier după bătălie, acestia erau în aceiași vreme veri cu densus, căci Resbelul Roselor n'a fost alt ceva de cât lupta între York și Lancaster cari erau amândouă descendinți ai familiei Plantagenet, prin diferite ramuri.

Luptele cele din urmă din Resbelul Roselor au fost susținute de Margareta d'Anjou soția Regelui Henric VI, o femeie de un caracter întreprinzător și ambițios care semăna foarte puțin cu natura blândă și apathică a bărbatului ei.

Eduard Prințipele de Gallia, fiul lor, era căsătorit cu Anna flica comitelui de Warwick, cel mai puternic din baronii Englesii d'atuncea, care era supranumit „*Făcătorul de Regi*“, de ore ce, prin puterea ce o avea stabilea tot d'auna pe susținutul său pe tron; Regele Eduard a căpătat inimiciția acestuia prin faptul că nu se ținuse de cuvânt de a lua de nevastă pe Bona, sora Regelui de Franția, cu care s'a logodit prin Warwick, cununându-se

intr'un mod clandestin cu Elisabetha Woodeville, văduva unui Grey, gentleman de familie obscură din partidul de Lancaster. Acastă alianță a indispus mult și pe frații Regelui, precum și pe mai toți nobilii cei puternici din țară, de ore ce vedeau pe rudele Reginei înaintați la graduri mari, și ajunși equalii lor, fapt care a causat o mare desbinare în curtea regelui, care a încercat mult în anii cei de pe urmă ai vieței sële, să o aline, ajungând chiar la rezultatul dorit, făcând o împăciuire generală, pe care numai hypocrisia și reaua credință a lui Richard a turburat'o; acesta prin intrigi a făcut pe frate seu Eduard să omóre pe Clarence, neavënd altă ideie în cap de cât aceia de a face să dispară pe copii lui Eduard după mórtea acestuia, ei fiind singurul obstacol ce'l vedea Richard între el și tron. Prin ajutorul lui Tyrrel care a trimes nóptea doi asasini, Dighton și Forrest să omóre pe Prințul în Turnul Londrei, a ajuns la scopul său, și susținut de puternicul său vër Ducele de Buckingham s'a și proclamat Rege în Londra la 1483. După acesta a voit să se consolideze pe tron, luând de nevastă pe Elisabetha fiica lui Eduard, n'a putut însă realisa această dorință, de ore-ce în bătălia de la Bosworth (1475) a fost învins și ucis de Richmond care s'a și proclamat Rege atunci, sub titlul de Henric VII, fiind cel d'ântei Rege din dynastia Tudorilor.

Richard avea un caracter crud, era lipsit de ori-ce scrupul în faptele ce le comitea ca să ajungă unde 'l împingea ambițiunea, era om fără credință și ambițios, exteriorul era tot atât de urit ca și caracterul; diform, mic și cocoșat, avea dinți mari și strâmbi, și o frunte sbârcită, cea ce a și făcut să fie supranumit *mîstrețul*.

Acțiunea piesei, (luând într'un mod strict faptele după ordinul lor) s'ar petrece de la 1471—1485, căci în 1471 a fost asasinat Regele Henric VI în Turnul Londrei; însă se vede că Shakespeare ar fi comis aicea o licență poetică, sau, mai bine ȳis istorică, căci la actul I vedem întemnițarea lui Clarence care a avut loc în 1478, pe când înmorméntarea lui Henric VI este represintată în actul II, făcând ast-fel ca un fapt posterior altuia să se petreacă înaintea lui. Se atribuim acest anachronism necesităței găsite în interesul desfășurării dramei.

PERSONE REPRESINTATE

Regele Edward IV.	Lord Stanley.
Edward , Principe de Gallia,	Lord Lovel.
in urmă Regele Edward V } fi Regelui	Sir Thomas Vaughan.
Richard , Ducele de York } frații Reg.	Sir William Ratcliffe.
George , Ducele de Clarence } frații Reg.	Sir William Catesby.
Richard , Ducele de Gloster, în } frații Reg.	Sir James Tyrrel.
urmă Regele Richard III } frații Reg.	Sir James Blunt.
Un fiu al lui Clarence .	Sir William Herbert.
Henric , comite de Richard, în urmă Re-	Sir Robert Brackenbury, locotenentul Tur-
gele Henric VII.	nului Londrei.
Cardinalul Bourchier , arhiepiscopul de	Sir Christopher Urswich, un preot.
Canterbury.	Un alt preot,
Thomas Rothesham , arhiepiscopul de York	Lordul Mayor de Londra.
John Morton , episcopul de Ely.	Sheriful Wiltshirului*)
Ducele de Buckingham .	
Ducele de Norfolk .	Elisabetha , soția Regelui Eduard IV.
Comitele de Surrey , fiul lui Norfolk.	Margareta , văduva Regelui Henric IV.
Comitele Rivers , fratele Reginei Elisa-	Duchesa de York , muma Regelui Edward
betha.	IV, lui Clarence și lui Gloster.
Marquesele de Dorset } fi Reginei Elisab.	Anna , văduva lui Eduard, fiul Regelui
Lord Grey } fi Reginei Elisab.	Henric VI, în urmă soția Ducelui
Comitele de Oxford .	de Gloster.
Lord Hastings .	O fiică a lui Clarence .

Lordi, Gentelmeni, un poursuivant, un grefier, cetățeni, omoritori,
vestitori, umbre, soldați, etc.

Scena Anglia.

Pronunțarea a câtor-va nume proprii din această piesă.

<i>Vaughan</i>	Von.	<i>Tewkesbury</i>	Tiuksbri.
<i>Catesby</i>	Chetsbi.	<i>Norfolk</i>	Norfoc.
<i>Mayor</i>	Mear.	<i>Warwick</i>	Uarie.
<i>Chertsea</i>	Chertsi.	<i>Leicester</i>	Lester.
<i>Salisbury</i>	Solsbri.		

*) Un înalt funcționar însărcinat cu executarea justiției în fie-care county sau provincie.

ACTUL ÂNTÂIU

SCENA I.

Londra. — o stradă.

Gloster

Gloster. Intunecósă érnă a desbinărilor
S'a prefăcut în véra, căci sórele unirei
Din York resare mândru : asupritorul nor
Lăsat pe némul nostru e 'nmorméntat adânc
Subt apele uitărei ale-'oceanului.
Acuma fruntea nóstră e 'ncinsă cu coróna

Victoriei glorioase; și armele ciuntite
 Atîrnă ca trophée, ear sunetul resboinic
 S'a prefăcut în cântec de veselii, de rîs,
 Și marșul bătăliei în joc de bucurie.
 Posomoritul Marte începe a zîmbi :
 Sbura teribil, mândru, pe calul său de fer,
 Cu care îngrozesc pe dușmanii fricoși,
 Și mult blând se preumblă cu dîmne p'în iatace
 Duiosa melodie a lyrei ascultând.
 Pe mine nu m'încântă plăcerile acestea,
 Și nici n'am obiceiul 'n oglindă să privesc;
 Ne fiind chipos la față, amorul nu 'i al meu,
 Nu 'mî place a petrece cu desfrînatele
 Statura maiestósă a celor l'alți bărbați
 Natura 'nșelătore n'a voit să 'mî o dea,
 Neisprăvit și gârbov născut sunt fără vreme
 În astă lume aspră, pe jumătate gata.
 Schiopând betég și ghebos, și gróznic la vedere,
 Și cîinii chiar mă latră când lîngă ei m'opresc.
 Nu, mie nu 'mî convine acéstă viețuire
 De cântece, de jocuri, plăcută celor slabi; —
 Privind să 'mî petrec vremea la umbra mea în sóre;
 Să stau s'admir d'aprópe diformitatea mea?
 Luat am hotărire, nu pot fi curtesan, —
 Și cum fac să mai trecă un veac atît de pacinic?
 Mai bine aș comite o crimă.'o mișelie
 Căci mult îmi sunt urîte aceste vremuri line.
 Făcut am planuri negre, viclene pregătiri,
 Voiu ca prin calomnie, prin visuri, prorociri,
 Discordia, ura, certuri, urđind cu dibăcie,
 Pe fratele meu Clarence cu Regele să 'l stric :
 D'ar fi Regele Edward precum e just și sincer,
 Fals, trădător ca mine, și plin de viclenie
 Ar fi în loc mai sigur acum închis și Clarence;
 Din cauza prorocire ce ȃice că cu G.
 Scriu numele acela, purtat de ucigașul
 Heređilor lui Edward. — ascunde gîndul tîu
 În inima'ți adîncă! E Clarence care vine.

Intră Clarence păzit, și Brakenbury. *)

Frățiore, bună ziua : — ce ânsă vrea să ȃică
Un paznic însoțesce pe ducele de Clarence!

Clarence. Stăpânul nostru Edward, cătându'mă siguranța
Orânduie a garda cu care am să merg
La Turnul Londrei negru.

Gloster. Și pentru ce?

Clarence. Find că mă chemă «George»

Gloster. Aș. Domnule, ce vorbă! — Nu este vina ta;
Acésta e greșéla a nașilor tei numai : —

Cum, óre ca monarchul să aibă intențiunea

Să te boteđe astăđi din nou în Turnul Londrei!

Zeu spune ce e, Clarence? Sau nu vrei ca să știu?

Clarence. Ba 'ți spnn când aflu, Richard; dar pot asigura,

Că nu știu pân'acuma: din ce aflai, eu, ânsă,

S'a speriat de visurii și prorocirii nefaste;

Norocul i arată o slovă mare G.

Și spune că prorocul pređice că un G.

Va stinge dynastia de regii a sa cea veche:

De óre-ce începe cu G și al meu nume

El bănuiesce tocmai că eu sunt ucigașul:

Din câte știu acestea și multe ca acestea

Pe Regele 'l împinge închis să mă păstređe.

Gloster. Așia e, când bărbatul ascultă pe femeia: —

La Turnul nu ești astăđi de Regele trimes;

Se face și acésta de Lady Grey, Regina,

Ea este, scumpe Clarence, da, dênșă te trimete.

N'a fost tot dênșă óre acnm câtă-va vreme

Cu Anthony de Woodville, excelentul ei frate,

Ce trimetea pe Hastings un prisionier la Turnu;

Din care închisóre acum e liberat?

Nu suntem siguri, Clarence, suntem amenințați.

Clarence. Pe legea mea, aș crede că nimeni nu e sigur, —

Da, rudele Reginei și cei trimesi de nópte

Ce vorbe de la Rege aduc la Mistres Shore.

*) Locotenentul Turnului Londrei era un fel de Director militar peste închisóre.

Ce, n'ai băgat de sémă cum se ruga la dênşa,
Cu umilinţă mare, Lord Hastings, ca să scape?

Gloster. Plângându-se la dênşa chiar ca la o țeiță,
Căpătă libertatea un mare chambelan.

A mea opiniune, e că ne trebuesce,
Ca să fim în favóre pe lângă Regele,
Să fim slugi înaintea'î, purtându'î și livreaua ;
Căci veduva jelósă și cu acéstă Dómnă,
In ást regat al nostru putere au imensă.

Brackenbury. /Supus vė cer ertare, Măriilor Vóstre,
Dar din porunca strictă a Maiestăței Sele,
Nu are voie nimeni ca să se întreție
Cu Ducele de Clarence, de or ce grad va fi.

Gloster. Permite, Brackenbury, Domnia ta ai voie
Să eai d'aprópe parte la or ce ne am spune :
Vorbim nu de trădare : țieam că Regele
E înțelept și mare; și că Regina sa
In vėrsta'î cam bėtrână, frumósă, nu jelósă;
Shore are o nevastă c'un prea frumos picior,
Cu buza ca cireașa.

Ea farmecă cu ochiul, la vorbă e plăcută;
Că rudele Reginei sunt înălțați la grad :
Rěspunde, de, Domnule! — Ce ției că nu'î așa?

Brackenbury. Mylord, acestea tóte nu mă privesc pe mine.

Gloster Nu te privesce dênşa? ascultă, omule,
Acel ce o privesce, (afară dór de unu,)
Ascuns să o privescă fiind singur și secret.

Brackenbury. Mylord, și care unu ?

Gloster. Bărbatul ei, prostule; — ce vrei să mă trădeți?

Brackenbury. Rog pe Măria Vóstră să mă ertați, pe urmă
Să încetați la vorbă cu nobilul duce.

Clarence. Cunosc porunca dată, și noi ne vom supune.

Gloster. Suntem robii Reginei, să ne supunem cată.

Adio, frăție, mă duc la Regele;
In ce privință, spune'mi, te pot servi și ce fel ;
Voiu ție «surióră» la vėduva lui Eduard.
Or ce, ție, că voiu face ca să te libeređ.
Să 'ți spui, — acéstă lipsă de dragoste frățescă
Prea mult mă întristėđă.

Clarence. Dar cred că la nici unu din noi, no fi plăcută.

Gloster. Nu 'ți va fi condamnarea prea lungă 'ți o promit.

Am să mă pun în locu'ți, de nu pot să te scap :

Ear pân' atunci mai rabdă.

Clarence. Răbdarea 'mă e impusă chiar făr' să vreaū;— adio.

(Es Clarence, Brakenbury și păzitorul)

Gloster. Pe drumul ce calcă astăđi, nu te mai vei întorce. ...

Nenorocite Clarence, așia mult te iubesc,

Că făr' întârđiere la cer te voiū porni, —

D'o vrea ca să primescă un dar ca ăsta, cerul.

Dar cine vine 'ncóce? Din închisóre Hastings

Cel liberat de astăđi.

Intră Hastings

Hastings. Uređ o vreme bună înaltului meu Lord !

Gloster. Asemenea urare Lordului Chambelan !

Te vėd cu bucurie pus ear în libertate ;

Mylord, cum ai mai dus'o? Cum 'ți place închisórea ?

Hastings. Răbdam cum se cuvine să facă prisionierii :

Sper ănsă să am đile ca să le mulțumesc

La toți ce ajutară să fiū încarcerat.

Gloster. Dar fără îndoiélă ; asemenea și Clarence,

Dușmanii tot aceiași aveți unul și altul,

L'au asuprit pe dēnsul precum te asupreau.

Hastings. Pecat e ca aquila să fie 'n colivie,

Când ulei și vulturii predéză unde vor.

Gloster. Ce veste e p'afară ?

Hastings. P'afară nici o veste așia rea ca acēsta :

E suferind Regele, e slab și întristat,

Și doctorii ce 'l cată au multă îngrijire.

Gloster. Dar, jur pe Sântul Paul e vestea rea de tot !

Căci de mai multă vreme ducea o viață próstă,

Persóna sa regală prea mult a ostenit'o ;

Mă întristéză gróznic gândidu-mē la asta ;

E óre 'n pat ?

Hastings. De mai mult timp el zace.

Gloster. Ei, dute înainte, curând te voi urma.

(Ese Hastings)

Nu p^ote să trăiească; și sper că n^o să m^oră;
 Antâi la cer cu poșta pe George să 'l trimet.
 Să intru în odaie, să 'l mai lucrez pe Clarence,
 Cu argumente multe și cu minciuni să 'l sap;
 Amar de nu m^înșelă tot ce am calculat,
 Nici ânc^o ți nu p^ote să mai trăiească Clarence:
 Pe urmă D-zeule să eai când vei voi
 În s^{en}ul t^{eu} pe Eduard
 Și mie, lasă[']mⁱ lumea să fac ce voi^u cu ea!
 Pe fata cea mai mică lui Eduard, voi^u lua^o.
 Cu t^ote că pe soșul și tatăl l'am ucis;
 E mijlocul mai lesne să mă împac cu fata,
 Voi^u fi eu pentru d^{en}sa și tată și barbat.
 Ac^{es}ta o voi^u face, nu de amor împins,
 Și pentru o dorință ce am urđit secret,
 La care voi^u ajunge luând^{'o} de nevastă: —
 V^{ed} ânsă că la asta prea mă gândesc d[']acuma;
 Trăiesce âncă Clarence, domnesce âncă Eduard;
 Când oi^u scăpa de d^{en}și atunci să mai vorbim.

(Ese).

SCENA II.

Londra. — Altă stradă.

Se aduce pe scenă corpul Regelui Henric al IV, într'un cosciug deschis, păzit de
 cavaleri cu halebarde, Lady Anna plângend.

Anna. Jos așeđați aicea cea sarcină cinstită, —
 De p^ote âncă cinstea trăi într'un cosciug, —
 Vom zăbovi o oră, plângend cu întristare
 Sfirșitul fără vreme al Lancasterilor. —

Oh! nemișcat și rece, aici a fost un rege!
 Și o cenușă albă din Lancaster rămâne!
 Oh! resturi fără sânge ai sângelui regesc!
 E luerul ôre bine să chem ear duhul tău,
 S'asculte plânsul Annei, nenorocita soță,
 A tînărului Edward ucisul tău copil?
 Străpuns chiar de acela ce aste răni făcu!
 În ușile acestea, pe unde viața ta
 Eșea, ochii'mi revarsă zadarnicul lor balsam: —
 Blestem pe mâna cruntă ce rana a făcut'o!
 Blestem pe crudul suflet ce mâna împingea!
 Pe sângele prin care vërsat fu acest sânge!
 Să 'i fie sôrta vieței mai rea și mai amară
 Ființei detestate ce ne nenorocește!
 Să móră ca vipera, ca brósca, ca șopîrla
 Lighiône otrăvite, tărîndu-se ce mor!
 Copii betegi să facă, urâți, strâmbi la vedere,
 Născuți ei fără vreme, să fie fără viață;
 Chiar muma lor, născându'î, să fugă îngrozită:
 Nenorocirei sele moscenitori să aibă!
 De va avea soție să fie și aceia
 Mai mult nenorocită și tristă de cât mine,
 Ce v'am pierdut, pe tine și pe un soț iubit.
 Veniți acum spre Chertsey*) cu sarcina cea sântă,
 De v'ostenește ânsă și grea de 'i de purtat,
 Mai odihniți o vreme pe când eu plâng pe Henric.

(Purtătorii rădică corpul și încep a înainta)

Intră Gloster

Gloster. Voi, ce purtați cadavrul, aicea așezați'l

Anna. Ființă 'ntunecósă de dracu ești trimes

Acum, să ne împedici în faptul de iubire?

Gloster. Puneți'l jos, mișeilor, căci jur pe Sântul Paul,
 Pe cel ce nu ascultă pe loc am să 'lucid.

I-iul Paznic. Mylord, stăi la o parte, și las' să trecă mortul

*) Pronunțat Chertsi.

Gloster. Mișel fără purtare, stăi tu, când poruncesc,
Și nu 'ți mai ține arma drept lângă peptul meu,
Său jur pe Sântul Paul te culc jos, unde stai.

(Păzitorii așază jos cosciugul)

Anna. Ce, tremurați acuma?— V'a speriat el óre?
Da, tremurați,— se vede; sunteți voi muritori:
Nu póte muritorul pe dracu să 'l privescă. —
Te trage la o parte, tu, cel trimis din iad!
Tu pe al sėu trup numai puterea'ti exerceai,
Putere n'ai pe suflet, — te du, — ce mai aștepti!

Gloster. Cu milă, dulce sânta, nu mai fi așa rea.

Anna. O demone teribil, nu ne mai supăra;
Din lumea asta bună tu 'ți ai făcut un iad,
Cu lacrimi de măhnire cu plânsuri ai umplut'o;
Privesc'e'ti dar victima măcelărilor: —
Priviți, voi, — tu privesce, cum rana celui mort
Gura 'nghețată 'și cascade, și lasă sânge nou!
Dar tremură, roșască și carnea'ti diformată.
Căci chiar a ta presință atrage sângele
Din vinele rēcite, prin mórté deșertate;
Neomenos e faptul ce l'ai comis, sėlbatic,
Tu faci contra naturei ca sângele să curgă: —
Oh Dómne, tot putinte! rėsbună mórtea lui!
Rėsbună'l o țărână ce bei sângele lui!
Și cerul să 'l trasnescă pe crudul ucigaș,
Cufundă-se pământul ca să 'l înghită iute!
Precum înghite astăzi sângele ăstui sânt,
Ce l'ai isbit cu brațu'ti de iadul cărmuit!

Gloster. Urmeți puțin, oh! Dómna, perceptele creștine
Făcând bun pentru rėul și bine cuvėntând
Pe care te blestémă.

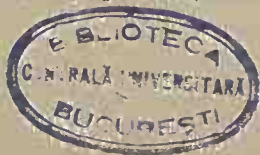
Anna. Tu nu cunosci, tálhare; — asculti tu de vr'o lege?
Nici fėră nu există ce nu cunósce milă.

Gloster. Dec'i eu nesciind de milă nu pot să fu o fėră.

Anna. E lucru de mirare când dracu nu mai minte!...

Gloster. E și mai de mirare un ánger mániat.

Permite, o muiere divină și perfectă,

Ca urma să arate, cât sunt de inocent
Eu, de aceste rele ce cređi că am comis.

Anna. Permite, stârpitură infectă de bărbat
Să te blesteme urma precum ești blestemat

In urma 'cestor rele, ce sciu că ai comis.

G'oster. Ființă mai frumoasă de cât or ce expresie,
Așteptă cu răbdare să mă pot aquita.

Anna. Ființă mai scârbosă de cât or ce credință
Spēndurătorea numai te pôte rēsplăti.

Gloster. M'aș acusa eu singur d'aș face și acēsta.

Anna. Un act de desperare te va scusa, nimic alt,
Căci rēsbunarea cade pe tine, meritând'o
Pentru omorul celor ce nu sunt vinovați.

Gloster. Că n'am ucis eu, spune.

Anna. Nu sunt ei morți atunci: —
Dar morți sunt fōrte sigur, de tine omorîți.

Gloster. Nu 'ți am ucis eu soțul.

Anna. Atuncea el trăiesce.

Gloster. E mort făr' îndoielă, și e ucis de Eduard.

Anna. Minți, că vēdut'a însuși Regina Margareta
Pe spada'ți ucigașă fumând sângele lui;
Pe care'o țineai gata s'o 'nfiņgi în peptul ei,
De nu 'ntorcea tăișul s'o scape frații tei.

Gloster. Am fost împins de vorba ei calomniosă,
Ce arunca pe mine vinovăția lor.

Anna. Ba sufletul teu barbar e care te împinse:—
Un suflet ce visedă numai măcelării.

Ucis' ai p'acest rege?

Gloster. Da recunosc.

Anna. O recunosc, iasmă!
Oh, era blând și dulce, era plin de virtuți!

Gloster. Atâta dar mai gata să fie dus la cer.

Anna. Da, unde e acuma tu n'o să 'l întâlnești.

Gloster. Să 'mă mulțumescă mie ce l'am trimes acolo;
Mai mult e pentru cerul de cât pentru pământ.

Anna. Un loc e pentru tine, și asta este iadul.

Gloster. Mai este încă unu, de lași să 'ți'l numesc.

Anna. O fi vr'o închisóre?

Gloster. Odaia'ți de culcare.

Anna. Să fie făr' odihnă odaia unde dormi!

Gloster. Nu voiŭ avea odihnă pân' nu mă culc cu tine.

Anna. Dea D-zeŭ.

Gloster. Sunt sigur de acesta; — dar, dulce Lady Anne;—

Să încetăm acuma d'a spune aste vorbe;

Vorbi vom împreună cu tonul mai plăcut;

Nu e acela ore, ce causedă mórtea

Lui Henric și lui Eduard (din spița cea din urmă

Ai * Plantageneșilor) cu mult mai vinovat

De cât acel, cu mâna, ce mórtea a adus?

Anna. Erai tu astă cauză, și cel ce a adus'o.

Gloster. Nu, cauza cea directă fu frumuseșea ta;

Cea frumuseșe, nóptea, ce o vedeam dormind,

Putea să mă împingă o lume să repui.

Anna. De vream să cred acesta, fii sigur asasine,

Cu unghile din chipu'mi 'mi așa rupe frumuseșea.

Gloster. Acastă stricăciune eu n'aș putea permite'o;

Nu'ți vei atinge chipul, cu mine lângă tine:

Precum întréga lume se bucură de sóre.

Când te privesc mă bucur, ești đioa, viața mea.

Anna. Să'ți fie đioa nópte, și viața ta o mórte!

Gloster. Te blestem însuși astfel, oh, gingașă ființă!

Anna. Me blestem ca pe tine să 'mi capăt rěsbunare.

Gloster. O stranie dorință mai este și acesta,

Să cauți rěsbunare pe cel ce te iubesc.

Anna. E o dorință dréptă și bine raționată,

Să mă rěsbun p'acela ce soșul meu ucise.

Gloster. Cel ce 'ți luă bărbatul, oh! Dómna mea, mă crede,

Un scop avea în minte, să 'ți dea altul mai bun.

Anna. Numele lui.

Gloster. Plantagenet.

Anna. Așia se chema dēnsul.

Gloster. E numele acelaș, bărbatul e mai bun.

Anna. Și unde e?

Gloster. Aici, chiar el vorbesce.... (Anna scupă pe el)

scuipași pe mine?

Anna. D'ar fi otrava asta cea mai omorítóre!

*) Atât casa de York cât și cea din Lancaster erau descendenții Plantageneșilor.

Gloster. Nu p^ote fi otravă venind din a ta gură.

Anna. Otrava pentru tine ar fi chiar mult prea bună,
Să nu te mai v^ed, — pl^ecă! — Vederea mea o superi.

Gloster. Ah, D^omnă! cu privirea'ți, pe mine m'ai rănit.

Anna. Putea d'aș cu privirea, să te trăsnesc acolo!

Gloster. Era mai bine, astfel muream eu liniștit;

Acuma mă om^oră cu m^orte îndoită;

Cu ochii tei din ochii'mi ai tras amare lacrimă,

M'ai rușinat pe mine c'am plâns ca un copil;

Din ochii'mi pân' acuma nici semn n'am dat de milă.—

Când York al meu părinte plângea, nu m'am mișcat;

Când Eduard al meu frate gemea, n'am suferit;

Când ascultam pe Rutland murind în suferință

Isbit de spada cruntă lui Clifford sângerosul:

Când tatăl vostru Warwick, bărbatul cel r^esboinic,

Ne povestea de m^ortea cinstului meu tată,

Plângând ca un copil mic la tristă'i povestire;

Oprindu-se adesea ca îneecat de lacrimă,

Și toți ce 'l ascultară erau cu ochii umezi

Ca pomi după pl^oie; în vremile acelea

'Mi era mie rușine să v^ers o lacrimă; —

Ce n'au putut să facă acele mari dureri,

Făcut-a frumusețea; — privește-mă cum plâng.

N'am îndulcit p'amicul nici pe dușman vre'o dată,

Și limba'mi nu cun^osce o vorbă de iubire;

Spre a putea ajunge la chipul t^eu divin

Inima'mi mândră cere, — mă face să vorbesc.

(Anna se uită la d^ensul cu dispret).

Disprețul nu stă bine pe buza ta cer^escă, —

E pentru sărutare cea buză nu disprețul.

D'a r^esbuna set^osă de nu poți să mă erți

Ac^eastă spadă ea-o, e bine ascuțită;

De vrei s'o 'nfi^gă într^egă în peptu'mi credincios

De vrei să sb^oră 'n fine un suflet ce t'adoră,

M^e vezi făr' apărare cu peptul meu golit,

Cerând cu umilință îngenuchiat, să mor.

(Se desface la pept. ear d^ensa înt^orce spada spre el).

Nu te opri, cu mâna'mi am omorît pe Henric ;
 Mă provocase ânsă și frumusețea ta.
 Ce mai aștepți ? Pe Eduard, eu l'am înjunghiat ; —

(Anna ear întorce spada spre el).

Cerésca ta figură la faptul m'a împins.

(Anna lasă să cadă spada).

De gios ridică spada de nu, atunci ascultă

Anna. Te scólă, hypocrite, cu tóte că 'ți voiú mórtea,
 Nu voiú fi eu călăul.

Gloster. Să mor atuncea, spune'mi, și singur o voiú face.

Anna. De câte ori 'ți am spus'o.

Gloster. Da, când erai mâniață.

Mai spune dér o dată pe loc acéști mână,
Mișcată de iubirea ce 'ți omorâ iubitul,
Va omorî acuma o dragoste mai mare: —
A fie cărei mórte tu, vei fi fost mobilul.

Anna. Aș vrea să 'ți cunosc gândul.

Gloster. Din limba'mi se cunósce.

Anna. E ș'una s'alta falșă.

Gloster. Atuncî nu e credință.

Anna. Ei bine, bagă spada.

Gloster. Că m'ai ertat, ah! spune'mi.

Anna. Afla vei altă dată.

Gloster. Pot trăi cu speranță?

Anna. Dar toți trăiesc cu dênse.

Gloster. Primesce dela mine acest inel, spre probă.

Anna. Primind nu daș nimica.

(Anna pune inelul în deget).

Gloster. Veđi cum inelul ăsta 'ți îmbrățiședă mână,

Așia eu, părăsitul te aș îmbrățișa;

Primesce inima mea a ta e, cu inelul

Pe sclavul, pentru tine ce móre, d'ai permite

O singură favóre ce cere, să obție,

Vêrsa vei fericire în veci asupra lui.

Anna. Și care?

Gloster. Să părăseșci aceste prea triste datorii,

Lăsându-le acelu ce cată să le-observe;

Să vii făr' întârziere la piața dela Crosby;

Acolo, (după ce 'ntâi, voiî îngropa cu pompă,

La monastirea Chertsey pe regele acesta,

Udându'i mult țerêna cu lacrimile mele.)

Să ne întâlnim cată, cât vom putea mai iute,

În multe marî afaceri; mă rog dar de la tine,

Să nu 'mi refusi acésta.

Anna. Din suflet bucurósă, și mult îmi pare bine

Să ved că pentru rêu acuma te căiesci.

Voi Berkeley și Tressel, pe mine m'însoțiți.

Gloser. Dar dî'mi măcar, adio.

Anna. Cu tóte că n'o meriți :
Dar fiind că cu sila, vrei să eai mângâiere,
Inchipuesce'ți singur că 'ți am ȕis adio.

(Es Lady Anna, Tressel și Berkeley).

Gloster. Voi, ridicăți cosciugul.

Gent. Porni vom noi spre Chertsey ?

Gloster. La White Friars vė duceți, acolo m'așteptați.

(Es ceı l'alți cu mortul).

Curtatu s'a vr'o dată în aste dispoziții ?
Femei ast-fel dispusă mai căștigatu s'a ?
O voiă lua de sóță, mult ânsă n'o voiă ține.
Cum ? eu omorătorul al soțului iubit
S'o duc cu'a lui nevestă, ce m'a primit cu ură
Și cu blestem în gură, cu lacrimă și cu plâns ?
Și asistând la asta victima sângerând ;
Având în contra'mă astăđi muștrarea consciinței,
Pe D-zeu în contra'mă, pe dânsa, — câte nu ?
Și ne având prieten să mă susție, altul
Ci numai singur Dracu, ș'hypocrisia mea,
Și tot am biruit'o ! Toți contra, nimeni pentru !
Ah !
Să fi uitat ea óre pe ténêrul ei Prinț,
Pe mirele ei Edward, pe care sunt trei lună
In ura'mă ne'mpăcată isbiți la Tewkesbury ? *)
Bărbatul cel mai dulce, făcut pentru iubire,
Cui darnica natura nimic n'a refusat.
Viteaz, cu minte, ténêr, leal și credincios,
Ca dânsul lumea asta nu face mulți bărbați.
S'ar înjosi ea óre la mine să se uite,
Ce viitorul mândru lui Edward am sdrobit,
In patu'ı singuratic o vėduvă lăsând'o ?
Pe mine, ce s' departe d'a prețui cât dânsu ?
La mine, sciopătândul cu chipul gârbovit ?

*) Pronunțat Tuksbri.

Ducatul meu l'aş pune pe un denariu numai,
 Că nu mă judec singur pe justa mea valoare :
 Şi ea găseşte pôte, (am încercat şi nu pot)
 Că s' minunat de nostim, şi prea frumos făcut,
 Voiu face cheltuêla să cumpër o oglindă ;
 Să întreţin pe lună douăzeci de croitori,
 Să studieze moda, împodobindu'mi corpul ;
 Şi începând eu d'eră să me gălesc frumos,
 Am să'mi susţiu ideia cu cheltuielă mare.
 Antăi s'arunc în grópă acéstă mortăciune ;
 Ş'apoî la amorêdă plângând me voiu întorce.
 Pân' cumpër o oglindă, te rog, lucesce, sóre,
 S'admir frumósa umbră ce tac pe zid când trec.

SCENA III.

Londra. — O ođaie în palat

Notă a regelui Richard III.
 Regina Elisabetha, Lord Rivers si Lord Grey.

Contesa *soţul reginei Elisabetha.*
 Rivers. Fii cu răbdare, Dómnă, căci fără îndoielă

Augustul nostru Rege se va însănătoşi.

Lord Grey *soţul reginei Elisabetha.*
 Grey. Prin faptul că 'ţi e grija va merge el mai reu :

Te rog cu insistenţă, să ai speranţă bună,

Inveselesce 'ţi soşul cu vorbe de tărie.

Elisabetha. Oh! Dómnne! ce m'aş face de ar muri sërmanul?

Grey. Dar ce ai perde mai mult de cât un bărbat?

Elisabetha. Perđând un soş ca dênsul aş perde tot în lume!

Grey. Eşti bine cuvêntată de cer cu un băiat

Ca să te consoleze când nu va mai fi soşul.

Elisabetha. Ah! dênsul este têner, — minoritatea lui

Va fi încredinţată cumnatuluî meu Gloster: —

Nu mă iubesc Richard, mai mult de cât pe voi.

Rivers. Hotărîtu s'a sigur să fie el regentul?

Elisabetha. S'a hotărît, da, lucrul, dar nu s'a terminat.

Aşia cată să fie la mórtea Regelui.

Intră Buckingham și Stanley.

Grey. Dar eacă că sosește Lord Buckingham, — și Stanley.

Buckingham. Urăm o dîoă bună înalților mei Domni!

Stanley. Să vă dea Domnul astăzi, Graciósa mea Regina,
Că înainte, bine.

Elisabetha. Cred că contesa Richmond, mylord și bun amic,
Urările acestea nu le împărtășește.

Cu tóte astea, Stanley, cu tóte că 'ți e sóță

Și că nu mă iubesc, poți să fii fórt sigur

Că nu 'ți păstreț vr'o ură pentru mândria ei.

Stanley. Vă rog cu umilință să nu prea dați credință,

La calomniî ce spune acel ce o urăște;

De e pîrită ânsă, chiar cu dreptatea fie,

Scudedă 'i slăbiciunea, ce, crede-mă, provine,

Din starea ei bolnavă nu din rîntăție.

Elisabetha. Vădut'ai ađi pe Rege, mylord de Stanley, spune?

Stanley. Chiar în momentul ăsta Lord Buckingham și eú
Sosim din audiența a Majestăței Sele.

Elisabetha. Și starea sănătăței, vă rog, cum ați gasit'o?

Buckingham. Avem speranță bună, ne pare mult mai vesel.

Elisabetha. Să ni'l păstrețe Domnul! — Ați conversat cu
dênsul?

Buckingham. Vorbirăm, Maiestate; doresce să împace
Pe Ducele de Gloster cu frații Mării Vóstre

Și pe de altă parte pe Chambelan cu dênsi;

Și a trimes să 'i cheme acuma ca să 'i védă.

Elisabetha. De s'ar îndrepta tóte! Dar asta nu se póte;

Intră Gloster, Hastings și Derset.

Gloster. Dar e o nedreptate ce n'o voiú tolera; —

Carî óre sunt aceia ce se plâng către Rege,

Că sunt un rîutácios, că nu l'aș fi iubind?

Mé jur pe Sântul Paul c'acela nu 'l iubesc

Ce 'i otrăvesce mintea c'o sută de minciuni.

Fiind că nu 's de fire un falș lingușitor,

N'am zîmbetul tradărei, nu mint și nu înșel,

Nu m'aplec Franțuđește, nu salut ca maimuța; —

Dar asta vrea să ȳică că s'un duşman pismaş?

Nu pôte trăi omul o viaţă bună, simplă,

Trebuie bănuielă prin asta să 'l apese,

De şarlatani scornită cu şiretlicul lor?

Grey. Din ce'i ce suntem faţă, mylord, cui t'adreseşi?

Gloster. Mă adreseş la tine ce eşti lipsit de cinste,

Când ore 'ţi am făcut rău? Când te am supărat? —

Sau ție? — Sau pe tine? — Sau pe vre-unul din voi?

Pe toţi lovi v'ar ciuma! Dar Maiestatea Sa,

Dea Domnul să trăiească mai mult de cât doriţi!

Nu pôte găsi pace nici un minut din viaţă,

Că 'l superaşi într'una cu proşte deuntuări.

Elisabetha. Cumnate, scumpe Gloster, mă crede te înşeli,

Voinţa sa regală pe Regele 'l împinge

Ci nici de cum îndemnul al vr'unui curtesan :

Dar deşteptat el, pôte, de ura ta ascunsă,

Ce din purtarea'ţi tótă reese 'nvederat,

In contra mea, fraţi lor şi a copiilor mei,

Trimete după tine; să afle prin acésta

De unde vine ura, să pótă s'o împace.

Gloster. Nu pot zău înfelege; — nu mai e de trăit,

Căci vrabia prededă când aquila nu pôte,

Eu vęd că toţi ciocoi'i făcându-se boierii,

Putea vor şi boierii ajunge toţi ciocoi.

Elisabetha. Las', las' te înfelegem prea bine, frate Gloster;

A mea înaintare, p'ai mei i pismuiesc;

Dea D-zeu de tine să n'avem trebuinţă;

Gloster. A dat acuma Domnul că noi avem de voi :

Căci e închis şi Clarence din pricina voastră,

Sunt rău vędut de Rege, şi tótă nobilimea

E rău despreţuită, pe când înaintări

Mari, sunt făcute ȳilnic; şi tot la nisce ómenii

Carii zău fără acésta n'ar preţui un ban.

Elisabetha. In numele Acelui, ce singur m'a 'nălţat

La grijele mării din liniştea ferice,

In care odinióră trăiam cu mulţumire.

Jur eu, că nici o dată n'am aştat pe Rege

In contra fratelui său, — din contra tot d'auna

Cât am putut de sincer l'am susţinut pe dănsul.

Mylord, cu bănuie!a că sunt amestecată
 În astă mișelie îmi faci insultă gravă.

Gloster. Tăgădui vei ore c'ai fost unica cauză
 Din care erî Lord Hartings era în închisóre?

Rivers. Mylord, da, póte, pentru...

Gloster. Da póte, mylord Rivers? Și cine nu o scie?
 Chiar măi mult póte face de cât să negé asta:

Ea póte să 'ți ajute departe să ajungi;

Apoi tăgăduiescc că 'ți ar fi ajutat,

Atribuind onórea la meritul ce ai.

Dar ce nu póte íace? Tot negreșit că póte!

Riven. Și ce măi póte face?

Gloster. Ce póte să măi facă? S'a măritat c'un Rege, —
 Flăcău ce e și Rege, și un bărbat frumos.

Cred că bunica vóstră n'o fi avut măi bine.

Elisabetha. Cumnate Lord de Gloster, prea mult am suferit
 Batjocurî și însulte din partea D-tale:

M'am săturat, la Rege decis am să mă plâng,

O slujnică la țeră măi bine dău să fiu,

De cât Regină mare în aste condițiuni —

Certată, supărată, desprețuită ast-fel:

Puțină mulțumire am pentru o regină.

vedem regele și Henric IV.

Intră Regina Margareta în fund.

Margareta. Și măi puțină încă, dá, Dómne, să se facă!
 Onórea ta și tronul hrăpíte s' de la mine.

(aparte)

Gloster. Acuma me ameninți la Regele să spuî?

Dar nu cruța pe nimeni, de, spune'i, tot ce-am dís!

O măi repet o dată chiar în prezența sa:

Nici n'o să 'mă fie frică să fiu trimes la Turn

E vreme să 'mă vërs focul, durerea mea vorbesce!

Margareta Tací, demone, în minte 'mă rămâne încă prospët:

Pe soțul méu, sërmanul, în Turnul l'ai ucis.

Tu ai ucis pe Edward, copilul méu, la Tewksbury.

(aparte).

Gloster. Pán' nu eraî Regină, nici Edward încă Rege,
 În treburile vóstre eram ca un hamal;

Plivind p'în omenire la inimiții lui,
 Și ear pe d'altă parte p'amicii răsplătindu'î;
 S'ajungă al lui sânge vërsat am pe al meu.

Margareta. Vërsat ai și alt sânge mult mă neprețuit

(aparte)

Gloster. In totă vremea asta bărbatul tēu, cu tine,
 Lucrați pentru partita Lancasteriane case, —
 Și fratele tēu Rivers, — N'a fost chiar soțul tēu
 Ucis în bătălia Regineî la Sant Albans?
 Eū să v'aduc aminte dacā voi ați uitat'o,
 Ce furăți pân' acuma și ce a ce sunteți;
 Ce am fost pân' acuma și unde am ajuns.

Margareta. Un ucigaș sēlbatic, și ast-fel ai rēmas

(aparte)

Gloster. Sērmanul frate Clarence, lāsă pe tat' sēu Warwick,
 Sperjurându-se ast-fel, — Isus Christos să 'l erte!

Margareta. Să 'l pedepsescă Domnul

(aparte)

Gloster. Să lupte pentru Edward să'î capete coronă;
 Și cum se resplătesce închis în Turnul Londrei?
 Aș vrea să 'mă fie duhul hain ca al lui Edward;
 Să aibă Edward duhul, milos cum e al meu;
 Da, sunt prea bun, sciū bine, pentru acēstă lume.

Margareta. Te du la iad, cu dracu, și lasă astă lume,
 In iadul 'ți e domnia, tu duh de rēutate!

(aparte)

Rivers. Mylord de Gloster scie că 'n asprul timp d'atuncea
 Ca probă ce învōcă că suntem inimiți,
 Urmam cu toți pe Domnul adevērat al nostru;
 Te am urma tot ast-fel, de ne erai ați Rege.

Gloster. D'aș fi al vostru Rege! — Mai bine un tolbaș!
 Aeēsta nič nu pōte în gândul meu să intrē!

Elisabetha. Mylord, cât ți se pare de mică bucuria,
 Ce ai simți un rege fiind peste'astă țēră:
 Chiar tot atât de mică în mine e plăcerea
 Ce simt fiind Regină.

Margareta. Da, mică e plăcerea ce simte o Regină;
 Căci eu fiind Regină n'am nič o bucurie.
 Nu pot răbda acēsta

(înaintéă)

Piraților, fiți siguri, voi care vă certați
Venind la împărțela de ce mi ați furat:
Din voi se uită vr'unu ce să nu tremure?
Sau vă plecați ca supuși fiind că sunt Regină?
De voi deposedată tot v'am înspăimântat,
Nu vă uitați în colo, ah! blândilor mișei!

Gloster. Scărbosă vrăjitoare, de ce mi eși înainte?

Margareta Să caut răsunarea de care ai scăpat,
Și pân'atuncea, Gloster, nu vei scăpa de mine.

Gloster. N'ai fost tu surghiunită s'eviți pedepsa morții?

Margareta. Mai aprigă durere simțeam eu în surghium,
De cât o mörte dulce ce aș simți aicea.

Tu 'mi ai luat pe soțul și pe copilul meu,

Tu 'mi ai luat domnia; — toți îmi sunteți datori, —

Și suferința d'astăđi de drept era a vöstră;

Ear bucuria vöstră e mie cuvenită.

Gloster. Blestemul ce'al meu tată pe tine invocă,

Când i puneai pe frunte coróna de hârtie.

La ochii sei, disprețul teu, lacrimă aducând

Să'i stergă acce lacrimă, întins ai mâna'ți, udă

Cu sângele lui Rutland nevinovatului: —

Blestemându-te densusul cu multă'amărăciune,

Chiar astăđi simți efectul a cuvântărei sele,

E Domnul, și de cum noi ce'acum te chinuiesce.

Elisabetha. A cerului putere pe toți s'îndreptătescă

Hastings. Un fapt de grozăvie când pruncul tu ucis,
nfiörător, nemilos, cum nu s'a mai văđut.

Rivers. Plâneau și chiar tiranii, când svonul a venit.

Dorset. Toți au pređis atuncea că va fi răsunare.

Buckingham. Northumberland voinicul plâneau, când se uita.

Margareta. Cum voi, ce, când am venit, sfădindu've găseam,

Cu vorbe grele, gata de per să vă luați

În contra mea acuma vărsați a vöstră ura?

Atît de tare óre York blestematu ne'a,

În cât mörtea lui Henric, sfirșitul lui Edward,

Și perderea domniei cu surghinuirea mea,

D'abia răscumpără al pruncului măcel?

Ajuns a 'n cer blestemul prin norii străbătând?

La cer ca să pătrundă, voi nori stați la o parte,
 Blestemul meu cel gróznic!
 Nu în răsboiū să móră acel cui ȃiceți Rege,
 Să'ı fie viața scurtă prin chiar mărirea sa,
 O asasină mână pe tronul l'a urcat;
 De principe de Galia, chiar titlul minciunos
 Purtat ađi de copilul usurpatorului
 Mormântul să 'ı gătéscă; să fie răsbnare
 Pe grópa ieri umpluta pe bietul meu copil!
 Și tu ce ești Regină, ce locul meu ocupi
 Trăesce tu ca mine, să'ți veđi sfırșitul cinstei!
 Traesce să poți plânge pe toți copii tei:
 Să veđi regina p'altă, precum te ved pe tine
 Onorurile mele purtându-le nedrept
 Incet ear sâ se stingă nenorocite'ți đile,
 Și dupě ceasuri multe de plâns și de mähnire,
 Să mori fär' a fi mumă, regină sau soție! —
 Lord Rivers, și Lord Dorset, voi stați chiar și priveați,
 Asemenea Lord Hastings când copilașul meu
 Ucis cu barbarie căđu 'naintea vóstră.
 Voiū cere de la Domnul să nu ajungă vr'unul
 La bătrânețea vieței, întâmpinând peirea
 În întâmplări fatale, un sângeros moment!

Gloster. Sfărșește'ți descântarea, bătrână vrăjitoare.

Margareta. Uitându-te pe tine? — Staı câine și ascultă.

De se găsesc în ceruri pedepse și mai aspre,
 Ca cele ce pe tine aș vrea să te lovéscă.
 Ah! să te mai păstređe ca șirul de păcate
 Să'l isprăvești în fine, atuncea să asvirle
 Pe tine, răsbnarea lor, plină de mähnie!
 Pe tine care turburi o lume'n pacea sa!
 Să fii de consciină mähcat ca de un vreme!
 Prietenii să'ți pară ca nișce trădători,
 Luând și drept prieten pe trădătorul teu!
 Să nu te odihnéscă nici somnul mult dorit,
 Zăcând în grozăvia și spaima unui vis
 Infiorător, cu chipul de draci veniți din iad!
 Lepădătură strâmbă, mistrețule scărboș!
 La nascere, fință alésă de destin

Să fii sclav al naturei și fiu al iadului!
 Chiar pântecile mă'tei roșire pentru tine,
 S'a îngrozit chiar tat' teū când te veđu născând!
 Rușine pentru ómenii! urâtă, detestată —

Gloster. Margareta!

Margareta. Richard!

Gloster. Ce?

Margareta. Eū nu te chem.

Gloster. Atuncea cer ertare, mi se păruse ănsă,
 Că mie adresate erau aceste vorbe.

Margareta. Așia e, pentru tine, dar n'așteptam răspuns. —
 M'ai întrerupt cu vorba, nu 'mī am sfirșit blestemul.

Gloster. Sfirșesc eu pentru tine: urările acestea
 Sunt pentru Margareta

Elisabetha. Tot ce spuseși e ast-fel întors in contra ta.

Margareta. Regina mincinósă, al marelui trecut
 Prefacere văpsită! — De ce mai lingusești

Cu vorbe măglisite lighióna ce o veđi?

Ce lațul 'ș il prepară în care să te prinđă?

Nebuno'-ascuți cuțitul prin care ai să mori!

O sē sosēscă vremea în care veđi dori

Să viu eu lângă tine ca să'l mai blăstemăm.

Hastings Afurăsită babă, mai tacī cu blestematul;

Ca nu cum va răbdarea s'o perdem, și s'o pați.

Margareta. M'ați scos voi din răbdare cu mișelia voastră.

Rivers. Te-om învăța noi minte, de nu vreī să eai sémă.

Margareta. De ați băga de sémă, toți, v'ați supune mie,
 Căci eū vē sunt Regina, și voi supusii mei:

E prima datorie ce să o învățați.

Dorset. Nu vē certați cu dēnsa căci este o nebună.

Margareta. Tacī, Domnule Marquese, nu te obrăsnici;

D'abia e cunoscută nobleța ta cea nouă :

Aș vrea s'o perđi o dată, ca să poți judeca

Căderea cât ne costă, pe noi, ce suntem sus;

Cu cât mai sus stă omul e mai bătut de vânt,

Cel care de sus cade e mai lovit căđēnd.

Gloster. E slatul bun, Marquese, ascultă și profită.

Dorset. Poți profita ca mine, Mylord, de ce auđi.

Gloster. Da, póte și mai mult chiar; dar m'am născut prea sus,
Clădit fu cuibul nostru în pomii mai înalți,
De vântul nu'î măi pasă, cu sórele se jócă.

Margareta. Il chiar întunecésă. Va! — veđi copilul meú!
Era el al meú sóre! — ڧăcënd în nóptea morții!
Ca rađa strălucindă pornea din tinerețe
O viață, în speranță de glorie bogată:
Mânia ta drăcósă acéstă rađa stinse
'Ntinđënd întunecimea morméntulnă pe el. —
Clădit e cuibul vostru în locul altuí cuib: —
Un loc ce voi prin sânge hrăpirá'ți de la noi:
Oh! Dómne, n'o permite! cădeaveți la pământ
Vêrsându-se ear sânge.

Buckingham. De nu rușinea barim te'-ar învêța să taci
Taci cel puțin de milă.

Margareta. Nicí de rușine mie să nu'mí spuí nicí de milă;
In făptuirea vóstră ați fost lipsiți de milă;
Speranța 'mí ați sdrobit'o și milă n'ați avut
In resbunare milă câta-voiú pentru mine,
Și rușinósá'mí viață va ațița măi tare
O flacăre de ură!

Buckingham. Ci isprăvesce'-o dată!

Margareta. O sărutare dulce, de dragoste eternă
Dau ție, strălucite fecior de Buckingham,
In semn de alianță, de amicie mare:
Să'ți mérgă bine ție, norodului întreg!
Nu 'ți e pătată mâna cu sânge de la noi. —
Cuprins nu vei fi déră în ást al meú blestem.

Buckingham. Din cei prezenți, nicí unul; căci numai rău va face
Aceluia din gura cui ea a fost svârlită.

Margareta. Cred că la cer se urcă, ca fumul dus de vânt
Să turbure acolo cea pace liniștită
In care dórme Domnul, cu cei aleși ai sêi;
Oh! Bucikngham, ascultă, feresce-te de Richard,
Atuncea mușcă tocmai, măi jóș când se tărăsce,
Ș'otrava mușcătorei rămâne pân'la mórte;
Cu dênsul n'ai a face, feresce-te măi bine;
Pecatul, mórtea, iadul, l'au însemnat al lor
Lor credincios slugesce.

Gloster. Dar ce'ți tot povestesc, mylord de Buchingham?

Buckingham. Nici n'am băgat de seamă, mylord, la ce vorbesce.

Margareta. Desprețui-vei óre cuvântul meu de pace?

Și lingușesci pe omul de care te păzesc?

Veți ține minte'o dată, de ce a ce am spus,

Când cu durere aspră chiar inima'ți va frânge;

Veți dice: «Margareta, prea drept ai prorocit.» —

Obiectul urei se le în viață să trăiți,

Și el al urei vóstre, ear voi ce ascultați

Victime fiți mâniei lui D-zeu, în veci.

(Ese Margareta)

Hastings. Mi se sbârleşce pěrul când aud cum blestémă.

Rivers. E tot astfel cu mine mă mir că nu'ți închisă.

Gloster. Pe Maica prea curată, a Domnului, eu unu
N'o judec așa aspru, prea mult a suferit,
Și d'am luat vr'o parte la nenorocul ei
Destul de rău imi pare.

Elisabetha. Pe cât 'mă aduc aminte, eu n'am răutățit'o.

Gloster. Cu tóte aste ánsă pe D-ta se sparge.
Prea m'am grăbit un bine la cineva să fac
Ce s'a grăbit prea iute să uite faptul bun.
Cât pentru bietul Clarence, e bine respłătit,
El pentru ostenéla mai stă în închisóre,
Și D-zeu să ierte pe cei ce l'au închis.

Intră Catesby.

Catesby. Am fost trimis de Rege pe Dómna s'o poftesc, —
Pe Ducele de Gloster și Lordii toți cei l'alți.

Elisabetha. Bun Catesby, sunt gata: — Mylords, vreți să
veniți?

Rivers. Noi adăstăm poruncă a Maiestăței Vóstre.

(Es toți afară de Gloster).

Gloster. Am fost eu autorul și tot eu i acus.
Și planurile órbe urđite chiar de mine

M'am lepădat de ele pîrînd pe cei streini.
 Pe Clarence, care mie caderea 'șî datoresce,
 Cu lacrimi de frăție plângându'l, înșel lumea,
 Precum e Stanley, Hastings ș'amicul Buckingham,
 Convins am pe toți ăștia că Dómnă, și ai ei
 Sunt cari împing pe Edward în contra lui Clarence.
 Ca nisce proști, o crede, și singurî me excită
 Atunci încep a geme, spuind și din Scripturî
 Cum Domnul poruncesce să resplătim cu bine
 La cel ce rău ne face.
 Pe nuda 'mî mișelie pun astfel un veștmént
 De veche peticuțe, furate p'în canóne; —
 O sânta 'nfățîșare atuncea arătând
 Când tocmai lui Satana sunt mai plecat cu gândul.

Intră doi omorîtorî.

Dar eacă că sosesc cǎlai mei, — tăcere. —
 Spuneși'mî bunî prietenî, cu brațul de aramă,
 Vreți să sîrșiți acuma cea trebă ce v'am spus?

I-ul Omorîtor. Măria ta, acuma; — ne trebuie mandatul
 Ca să putem pătrunde la locul unde este.

Gloster. Da, bine că 'mî ați spus'o; îl am asupra mea.

(Le dă mandatul).

Afacerea sîrșită, veniți la Crosby iute,
 Cătați executarea d'o dată să se facă,
 Rămâneți fără milă, și dacă s'o ruga;
 E bun de gură Clarence, prea lesne s'ar putea
 Să fiți mișcați cu milă, de'l ascultați vorbind.

I-ul Omorîtor. Fiți liniștit, stăpâne, nu mergem să vorbim,
 Căci cel ce mult vorbește puțină trebă face;
 Cu mîna noi ce facem ci nici de cum cu gura.

Gloster. Pe cînd alți proști ar plînge, rămâneți voi ca piatra:
 Așia să vîd îmi place, sunt mulțumit de voi: —
 Acum plecați la trebă și iute isprăviți'o.

I-ul Omorîtor. Mylord, plecăm îndată.

(Es).

SCENA IV.

Londra. — O odaie în Turn.

Clarence și Brakenbury.

Brakenbury. Mylord, ce oboselă pătrunde duhul vostru?

Clarence. Am petrecut o noapte așa îngrozitoare

Inspăimântat de visuri, de groznică visiuni,
O noapte ca acesta n'aș vrea să mai petrec,
Măcar să cumpăr astfel un an de fericire : —
Atît întunecimea pe tot s'a răspândit.

Brakenbury. Ce vis era acela, mylord, spune'mi și mie?

Clarence. Dormind, creșui odată din Turn c'am eșit,

Spre țermuri depărtate corabia plutea
Și însoțit de Gloster mergeam spre Burgundie :
Induplecat d'acesta, eșeam ca să mă plimb
Pe pod, și cu suspinuri la țera mea priveam ;
Ne aduceam aminte de vremurile grele, —
Resbóiele trecute de York și Lancaster,
Cât rău noi suferisem : — plimbându-ne încet
Pe scândurile ude ale podului îngust
Alunecă și Gloster precum mi s'a părut :
Sării în ajutoru'i, el în căderea sa
M'a îmbrăncit nevolnic, eu amețit cășui,
De valurile negre, spumănde înghițit.
Simții, ah, Dómnne sfinte! durerea d'a muri,
Și sgomotul teribil de apă, în urechi,
O mórte nemilósă priveam cum mă lua!
Veșui în fundul mării de pescele fetid
O mie de cadavre, mâncate cum zăceau ;
Grămeșii de aur strânse, mărăgăritari, ancore,
Neprețuite pietre și scumpe giuvaere ;
Era tot fundul mării des semănat cu resturi
Ascunse p'între crane; în gaurile góle
Ce fusera odată ochi, chiar în rís, intrase
Strălucitoare pietre ca ochii strălucind,
Ridënd de 'ntunecimea ce tot încongiura,
Cu ósele albite, o jalnică făclie
De mórte combinând.

Brakenbury. Avut ai óre vreme, de mórte asupra
S'observi acele taine ce'n sínu'și destructor
Ascunde oceanul?

Clarence. Da, căci făceam adese zadarnice cercări
Să'mi dau acolo duhul, dar unda 'ntărâtată
Ca cu un lanț pe suflet, greu apăsa, oprindu'l
Să'și ea în libertate un sbor odihnitor
Pe liniștitul aer, pe spațiul nesfârșit;
Inăbușit cu frică din pieptu'mi palpitând
Plesneam să svârl 'n mare o viață de tortură.

Brakenbury. Atîta agonie nu te a deșteptat?

Clarence. De fel, chiar dupe mórte viseam și tot viseam;
O luptă 'ngrozitoare în mine s'a încins
Și traversam în barcă pîriul cel funebru,
Condus fiind de luntrașul de care spun poeții, —
La vecinica domnie a morței am ajuns.
Antăi de tot, acolo, am întălnit, intrând
Pe marele meu socru, puternicul Warwick.*
M'a întrebat el tare, cu ce pedépsă óre
Regiunile acestea de negură eternă
Vor sci să resplătéscă pe cei sperjuri ca Clarence.
Puțin după acésta vėđui în depărtare,
O umbră ca un ānger, cu pėrul auriu,
Acoperit cu sānge; — vėđāndu-mė a đis:
Acesta este Clarence, cel fals, cel schimbātor,
Sperjurul, — pe cāmpia de Tewksbury m'a ucis; —
Luați 'l fără milă și 'l chinuiți cumplit.
La asta, o legiune de draci s'a repeđit,
M'a 'nconjurat cu hohot, urlānd pe capul meū
Cu țipėt așia gróznic, că strigătul lor însuși
M'a deșteptat cu frică, și pentru cât-va timp
In adevěr zėu credeam că sunt în iadul chiar
Așia de rea 'nsemnare vedeam în visul meū.

Brakenbury. Nici nu e de mirare, — precum pé D-ta
La povestirea 'i numai mă simt înfiorat.

Clarence. Ah! Brakenbury, tóte aceste fapte rele,
Ce ađi vin să'și depună în contra'mi mărturia

*) Pronunțat Uaric.

Le am comis eü; însă, nu pentru mine, vream
 Să 'l folosesc pe Edward, și, veđi cum mulțumesc!
 De nu te mișcă, Dómne! o tristă pocăință,
 De ceri răsplată dréptă a marelui păcat,
 Pe vinovatul numai mânia ta revarsă,
 Dar cruță pe soție, pe bieții copilași! —
 Prietene iubite, stai încă lângă mine
 Simt o tristeță mare și voiü să m'odihnesc.

Brakenbury. Cum poruncesci voiü face; și să'ți dea D-zeü
 Un somn odihnitor.

(Clarence se odihnește pe un scaun)

Durerea schimbă tóte, și ceasul de odihnă
 E bun și diminéța, când nóptea a trecut.
 Afară d'al lor titlu ce fală mai aü Domniü?
 Un semn ce dovedesce o muncă ne'ncetată;
 Ei, pentru bucuria ce 'i numai 'nchipuită;
 Des duc o viață lungă de griji, de greutăți;
 Pe Domnitorul ast-fel, de cel ce n'are nume,
 Nu 'l mai deosebesce de cât icóna cinstei.

Intră cei doi omorîtori.

1-ul Omorîtor. Eï cine e acolo?

Brakenbury. Tu, omule, ce cauți? Cum ai venit aicea?

1-ul Omorîtor. Voiü să vorbesc cu Clarence, și am venit
 pe gios.

Brakenbury. De ce mă eï repede?

2-lea Omorîtor. Să fii scurt e mai bine de cât superător: —
 Arată'ı, mă, mandatul; — Ce mă vorbesci cu densusul.

(Se dá lui Brakenbury o hărtie pe care o citește).

Brakenbury. Da, mi se poruncesce prin asta, să predaü
 Pe Ducele de Clarence în ale vóstre mână: —

Nu tac nici o discuție de ce scop e în ordin
 Prefer în consciință să nu cunosc cuvêntul.

Poftiți cheia, luați'o; acolo dórme Clarence;
 La Regele voiü merge să 'i fac lui cunoscut

Că v'am predat pe Duce precum s'a poruncit.

1-ul Omorîtor. Ai face fórté bine să 'ı spui ce vreı, jupune, —
 Adio.

(Ese Brakenbury)

2-lea Omoritor. Ce dracu! Să 'l înjunghiăm acolo, pe când
dorme?

1-ul Omoritor. Nu, căci atuncea când s'o deștepta o să dică
că am fost lași.

2-lea Omoritor. Când s'o deștepta! Bine, dobitocule, nu se
mai deșteptă până la marea înviere a morților.

1-ul Omoritor. Ei bine, o să spuie atunci că l'am înjunghiat
pe când dormea.

2-lea Omoritor. Vorba asta de înviere a morților, îmi aduce
uu fel de mustrare.

1-ul Omoritor. Ce 'ți e frică óre?

2-lea Omoritor. Nu 'mă e frică să 'l omor, căci am mandat
pentru acésta; dar 'mă e frică să nu fiu afurisit pentru faptul, de
la care nici un mandat nu mă póte scăpa.

1-ul Omoritor. Te credeam om decis.

2-lea Omoritor. Aș fi decis, să 'l las să trăiască.

1-ul Omoritor. Mă întorc dér la Ducele de Gloster să 'i o spun.

2-lea Omoritor. Te rog mai adastă puțin, sper că acest acces
de bunătate 'mă va trece, nici o dată nu ține mai mult de cât ai
număra două-deci.

1-ul Omoritor. Cum te simț acuma?

2-lea Omoritor. Să mă cređi în fundul inimei tot mă e o
rămășiță de conștiință.

1-ul Omoritor. Adu'ți aminte resplata care mi s'a promis după
săvârșirea faptului.

2-lea Omoritor. Așia e, va muri uitasem răsplata.

1-ul Omoritor. Dar acum, unde 'ți e conștiința?

2-lea Omoritor. În punga Ducelui de Gloster.

1-ul Omoritor. Ast-fel încât, când densusul 'și deschide punga,
să ne dea resplată, conștiința ta par' că scóră diu ea.

2-lea Omoritor. Lasă măi bine să sbóră încolo; nu sunt multe
lucruri care ar putea s'o ție în loc.

1-ul Omoritor. Dar dacă se întórce.

2-lea Omoritor. Nici nu voiú să am a face cu un ast-fel de
lucru? E ceva primejdios, face pe om să fie fricos; nu póte să fure
și 'l acasă; nu póte să injure și 'l opresce; nu póte să se culce
cu nevasta vecinului și 'l tradéză. E o aiasmă palidă și rușinósă,
care se răscolă în pieptul omului în contra lui; nu face de cât a
băga bețe în róte; m'a făcut odată să daú înapoi o punga cu aur

pe care am găsit-o din întâmplare; este ruina aceuia ce o ține, e dată afară din orașe și din târguri ca un ce primejdios: și acela care vrea să trăiească în liniște încercă să aibă confiență în sine și să nu mai asculta de dânsa.

1-ul Omoritor. Christóse! ea stă lângă mine, îngăduindu-mă să nu 'l omor pe Ducele

2-lea Omoritor. Gândește-te la dracu și mai asculta: vrea să te încurce, să te facă milos

1-ul Omoritor. Sunt tare, nu mă pòte asupri.

2-lea Omoritor. Ai vorbit ca un bărbat viteaz, ce ține la reputația sa; aide să ne apucăm de trebă

1-ul Omoritor. Croiesce'l peste cap cu mánierul săbiei, și pe urmă aruncă'l în butia cu malvoisie ce e dincolo

2-lea Omoritor. Planul e minunat! — să 'l facem saramură.

1-ul Omoritor. Incet, se deștéptă.

2-lea Omoritor. Lovesce.

1-ul Omoritor. Nu, să discutăm cu dânsul.

Clarence. Unde ești pasnice? — Dă'mi un pahar de vin.

1-ul Omoritor. Iți vom da vin destul, mylord, numai de cât.

Clarence. Pentru numele lui D-zeu, cine ești?

1-ul Omoritor. Un om ca Măria ta.

Clarence. Dar nu ca mine de sânge regal.

1-ul Omoritor. Suntem ce nu ești, leali.

Clarence. Glasul tău e ca trăsnetu, pe când aparența ta e de om umil.

1-ul Omoritor. Glasul meu e glasul Regelui pe când aparența e a mea.

Clarence. Intunecóse vorbe s'aud în gura ta!

M'ameninți cu privirea: de ce ești așa palid?

Și cine vă trimete? Și ce veniți sé faceți?

Ambi omoritorii. Să, să, să,.....

Clarence. Să m'omorîți?

Ambi omoritorii. Da, da,

Clarence. D'abia aveți curagiul să pronunțați cuvântul,

Și să vărși-veți faptul ce nu 'ndrăсниți să'l spuneți?

In ce, prieteni, óre v'am supărat pe voi.

1-ul Omoritor. L'ai superat pe Rege și nici de cum pe noi.

Clarence. O să m'împac cu dânsul.

2-lea Omoritor. In viață nu, d'aceia prepară-te să mori.

Clarence. Din lumea asta mare, ce, voi sunteți aleși
S'ucideți cu cruțime pe cel nevinovat?
Dar unde-i mărturia ce'n contra mea apasă,
Și unde e juriul ce'și a predat verdictul
În mâna unui jude, cu drept d'a pronunța
Sentința grea de mörte în contra lui Clarence?
Pân' nu pronunță legea în contra mea pedépsa,
D'a 'mă pomeni de mörte e fapt nelegiuit.
Vă recomand eu déră de așteptați salvare,
Prin sângele lui Isus, ce pentru noi a curs.
Duceți-vă în pace nu'mă faceți nici un rău:
Afurisit e faptul ce vreți să'l împliniți.

1-ul Omoritor. Or și ce fapt comitem e după o poruncă,

2-lea Omoritor. Și cel ce poruncesce e chiar al nostru Rege

Clarence. Greșită ascultare! Al Regilor Rege

În cartea sa cea sântă de legi, a poruncit:

«*Omor nu vei comite.*» Desprețui veți ore
P'un Rege tot puternic, să ascultați p'un om?

Băgați de sémă bine, în mâna'i e un trăsnet
Ce svârlă cu mânie pe cel ce'î frânge legea.

2-lea Omoritor. Cădea-va chiar pe tine. această răsbunare,
Pentru jurare falsă și omucidere:

Pe darul sânt jurat-ai că vei susține tefăr
Pe Lancaster în luptă, or ce s'o întempla.

1-ul Omoritor. Călcându'ți jurământul, un trădător vulgar
Taiai cu spada'ți falșă pe un copil regesc.

2-lea Omoritor. Pe care te juraseși să'l aperi să'l iubesci.

1-ul Omoritor. In contra noastră astăzi invoci această lege
Ce ai călcat-o singur în întregimea ei?

Clarence. Vai! vai! dar pentru cine făcut-am cel păcat?

Mi l'a cerut un frate, da, Edward m'a împins;

Mai vinovat e densusul de tot ce s'a comis;

Și răsbunare dréptă de cere Dumnezeu.

Veți sci că'n fața lumii El va executa.

Din brațul seu puternic să nu'î răpiți sfârșirea,

Căci nu prin căi ascunse și indirecte, densusul

Va nimici p'acea ce nu l'au cunoscut.

1-ul Omoritor. Prin ce orînduire, agentul sângeros

Ai fost, atunci când bravul Plantagenet, copilul

De spița cea domnescă, cădu, lovit la mörte?

Clarence. Iubirea unui frate, mânia mea și Dracu.

1-ul Omoritor. Iubirea celui frate și datoria noastră

Acuma ne provócă să te măcelărim.

Clarence. Iubiți voi p'acel frate? Atunci nu mă urîți!

Căci eü 'î sunt bun frate și sincer îl iubesc.

De faceți pentru plată, ah! mergeți înapoi,

Și cü vë voiü trimete la un alt frate, Gloster,

Ce viața mea măi scumpă la voi va cumpëra,

De cât va plăti Edward, aflând că am murit.

2-lea Omoritor. Ești înșelat amarnic, căci Gloster te urășce.

Clarence Nu, sciü că mă iubescce, mă prețuesce scump,

Mergeți la el din parte'mă.

Ambi Omoritori. Fii sigur de acësta.

Clarence. Aduceți-ï aminte, în tinerețea noastră

Când tata, York cel falnic, rësboinicul bătrân,

Da bine cuvëntarea la cei trei fii ai sei,

Punënd pe capul nostru puternica sa mână,

Recomanda din suflet ca noi să ne iubim;

Nu se gândea el sigur că va peri amorul!

Lui Gloster spuneți asta, — va plänge cum plâng eü.

2-lea Omoritor. Din ochii noştri pietre, să pice, ear nu lacrimi,
Ne învăţa, milosul.

Clarence. Nu spuneţi adevărul căci Richard este bun.

1-ul Omoritor. La seceră ca gerul. Să scii că te înşelî,
Căci dînsul ne trimete ca să te omorîm.

Clarence. Acésta nu se póte; plîngea erî pentru mine,
Strîngându-mă în braţe, cu lacrimi îmi jura,
Că 'mî va lucra scăparea.

1-ul Omoritor. Aşia chiar tocmai face, scăpându-te de lume,
Şi de necaşuri multe, şi trimeţendu-te
La bucurii eterne.

2-lea Omoritor. Veî cere ertăciunea pecatelor comise
Căci mórtea te aştéptă.

Clarence. Puţină omenie tot 'ţi-a rămas în suflet:
Creştină sfătuire îmi dai cu aste vorbe:
Puţină îngrijire ai ânsă pentru tine,
Şi pentru al teû suflet, făcând împotrivire
Poruncei celei scrise, când vrei să mă uciđi!
Gândiţi-vă, prietenî, acel se vă trimete
Ca să comiteţi faptul, chiar pentru că 'l veţi face
Vă va mostra, fiţi siguri.

2-lea Omoritor. Şi ce să facem déră?

Clarence. Pe cel ce se căiesce nu'l pedepsesce Domnul

1-ul Omoritor. Femeile şi laşii simt numai pocăinşa.

Clarence. Ceî ce n'o simt sunt barbarî, sau bestiî îndrăcite: —
Născut din sânge nobil, e óre cine-va
Căđut la închisóre, precum sunt eû căđut,
Când ar veni la dînsul doî ucigaşî, ca voî
Ce n'ar cerşi de viaţă, precum cerşesc şi eû? —
Amice, în privirea'ţi, vėd par'că ţi e milă,
De nu m'înşelă ochiul teû, când te uiţi la mine;
Oh! vino, pentru mine, să'l rogî şi tu pe dînsul!
Precum eû pentru tine aş stărui să'l moi,
Chiar cerşetori ar plînge vėđându-mă cerşind,

2-lea Omoritor. Intórce-te şi uite.

1-ul Omoritor. Ia asta, şi cu asta, şi de nu e destul

(Îl înjunghie)

In butia d'afară cu malvoisie plină
Am să te bag cu capul.

(Ese cu corpul)

2-lea Omorîtor. O crimă sângeroasă, sfîrșită cu cruțime!
Cum aș mai vrea ca Pilat, pe mână să mă spăl;
Căci prea cumplit e faptul subt ochi'mî petrecut!

Reintră 1-ul Omorîtor.

1-ul Omorîtor. Ei bine, cum se pôte să nu'mî dai ajutor?
La Ducele voiŭ spune cât ai lucrat de slab.

2-lea Omorîtor. Aș vrea să spuî lui Gloster că frat'seŭ mai
trăiesce.

Ah! dute, ia'ți răsplata, și spune'î ce am ȓis.
Căci tare rēu îmi pare că Clarence a murit.

(Esc).

1-ul Omorîtor. Așia nu'mî pare mie; dar dute, ești un laș
Am să ascund cadavrul p'acea undeva,
Și Gloster va trimete ca să'l înmormēteȃde:
Mē duc să'mî eau răsplata, și am să plec d'aici;
O să se afe lucrul nu trebuie să stau.

(Esc).

ACTUL AL DOILEA

SCENA I.

Londra. — O odaie în palat.

Intra Regele Edward susținut, fiind bolnav, Regina Elisabetha, Dorsel, Rivers, Hartings, Buckingham, Grey și alți.

Regele Edward. În fine 'mă pare bine de cele ați făcute; —
Unirea începută, mylords, continuați-o:
Aștept eu o chemare a marelui meu Rege
Ce dîlnic mă invocă să merg pe lângă dînsul:
În liniște mai mare mă voiu apropia,
Lăsând împăcaciunea prin toți amicii mei.
Luați-vă de mână, Lord Hastings, și tu, Rivers;
Jurați-vă iubire, n'ascundeți nici o ură.

Rivers. De ură și de pismă 'mă e sufletul curat;
Și spre credință, eată, întind această mână.

Hastings. Asemenea dovadă cu mâna'mi iscălesc.

Regele Edward. Cătați cu'a vóstre vorbe să nu 'nșelați
pe Rege,

Ca nu cumva un Rege mai mare, mai puternic,
Minciuna pedepsind'o, să nu orînduiescă

Să piéră din voi, unul, prin mâna celui l'alt.

Hastings. Să nu'mi mai mérgă bine de nu păstreț credință.

Rivers. Nici mie de'î ascunsă trădare 'n vorba mea.

Regele Edward. Aceste vorbe tóte și Dómnei se aplică,

Și fiului său Dorset, și ție, Buckingham,

Avut ați voi într'una gâlcévă între voi: —

Iubesc'e'l pe Lord Hastings, dá'î mâna s'o sărute.

Elisabetha. Consimt cu bucurie. Da, Hastings, voiú uita
Trecutul, numai astfel ȓic: Domnul să'mi ajute.

Regele Edward. Imbrățiședá'l Dorset; tu, Hastings, pe
marquesul

Cu dragoste, sărutá'l.

Dorset. Jur înaintea vóstră, că jurámêntul ásta

De dragoste, e sacru.

Hastings. Asemenea jura-voiú.

(Sărută pe Dorset).

Regele Edward. Domnescul meu Buckingham, îți cer iscălitura:—

Sărută cu iubire pe rudele Reginei,

Să nu véd nici o pată pe fericirea mea

Buckingham. Când s'o schimba în ură, amorul cel jurat

De Buckingham, Reginei ș'întregului ei neam;

S'întîmpin numai ură unde' așteptam iubire!

O astfel de trădare s'o pedepsescă Domnul

Trădându-mě amicii în cari mă încredeam;

Plin de înșelăciune să fie către mine

Acel ce la nevoie îl chem în ajutoru'mi: —

Acésta e pedépsa ce voiú să me lovescă

Din ceruri, când amorul ce'l jur, se va reci.

(Sărută pe Rivers, etc.)

Regele Edward. Ah! Buckingham iubite! un balsám răcoros,

Pe inima'mi bolnavă cu vorbele'ți reverși.

Ne mai lipsesce Gloster, cu dragoste frățescă

S'încoronețe pacea ce ađi am terminat'o.

Buckingham. Precum doriți vin tóte, căci Ducele sosește.

Intră Gloster.

Gloster. Graciosului meu Rege ca și Reginei mele
Doresc ferice viață, precum, mylords, și vouă.

Regele Edward. Da, da, să fie bună, așa ca pân'acum. —
Frățiore, ați făcurăm fapt mare de iubire,
Din neamic, prieten; din ura cea mai neagră,
Am stabilit unirea în curtea mea de Lordi.

Gloster. Isbânda e frumoasă: — promit eu, Maiestate,
De se întâmplă vr'unul din principii aceștia,
Pe care bănuielele săvsonul minciunos
L'a supărat pe mine.
D'o fi fără de știință sau în mânia mea
Vr'un fapt comis de mine, în contra or și cărui
Din toți ce sunt aicea, din suflet aș dori
Cu dânsul să fac pace, cu dragoste în gând.
E morțe pentru mine gândindu-mă la vrajbă;
Mi se sburlesce părul, și mai presus de toate
Aș vrea să am iubirea acelor ce sunt buni.
Antai de tot, Reginei voi îndrăzni a cere,
Cu mare umilință, un semn de bunătațe,
Drept care, eu, în viață, i voi slugi supus;
Asemenea și ție, Lord Buckinghame, vere;
Vă cer tot ast-fel vouă, Lord Rivers, și Lord Grey;
Voi toți, fără de dreptate ați fost certați cu mine;
Căci în regatul ăsta nici nu cunosc un om,
Cu care, zău. din suflet, să nu fiu împăcat;
Sunt liniștit ca pruncul d'abia născut în lume;
Sunt mulțumit că Domnul așa blând m'a făcut.

Elisabetha. În veci Țioa de astăzi va fi o sărbătoare: —
Aș vrea ca or ce vrajbă să se aline astfel. —
Ah! Sire, prea putinte, din inimă te rog,
Primesce în favoare pe Clarence încă o dată.

Gloster. A mea voință bună o respătiți voi astfel,
De mai glumiți cu mine chiar în prezența asta!
Ce, nu știți ore bine, că Clarence a murit?

(Toți tresar).

Regele Edward. Dicit, cine nu o știe! O știe cineva?

Elisabetha. Din cer, Tu, ce vești toate, ce lume e această!

Buckingham. La fațiă, sunt eu palid, Lord Dorset, ca cei lași?

Dorset. Mylord, da, și mai palid; și toți ce sunt aicea,
Sunt albi și trași la fațiă, coprinși de gróză mare.

Regele Edward. Cum óre muri Clarence? — S'a revocat
porunca.

Gloster. Nenorocitul ánsă prin cea d'ántái perea,
Mercur sbura cu dânsa pe aripi de vânt;
Un biet beteag p'a două, încet încet ducea,
D'abia sosind la vreme să'l puie în mormânt: —
Sunt alți mai puțin nobili, mai puțin credincioși,
Mai gios născuți de sânge iubind să'l verse ánsă,
Ne meritând atíta zêu, cât sërmanul Clarence, —
Cu tóte astea, nimeni nu 'i bănuiește astă-đi.

Intră Stanley.

Stanley. Cer o favóre, Sire, drept tot ce am făcut!

(Se aruncă în genuchí).

Regele Edward. Ah! lasă-mé în pace, sdrobotu-m'a máhnirea.

Stanley. Aicea voiú rămâne de nu vrei să m'ascuți.

Regele Edward. Vorbesce dér, o dată, și spune-ți rugámintea.

Stanley. Cer ertáciunea, Sire, al unui om al meu; —

El a ucis în cértă p'un turbulent bărbat,
Ce ca soldat slugise la Ducele de Norfolk.

Regele Edward. Pe frate meu, la mórte, am glas ca să'l
condamn,

Și rēdica-voiú glasul pe sclavul teú să'l iert?

N'a omorít pe nimeni, nenorocitul Clarence,

Greșea cu gândul d'órá; — pedépsa sa fu mórtea.

Rugatu s'a la mine vre unul pentru el?

Căđut'a la genuchií 'mí ca să mé îndulcéscă,

Mânia când stinsese iubirea mea de frate?

Adusu'mí a aminte, cum dânsu părăsea

Pe Warwick cel puternic, să lupte pentru mine?

La marea bătălie din Tewkesbury, cum dânsul,

Când Oxford mé trântise, m'a rēdicat, đicând:

«Iubite frate, scólă și te vom face rege!»

Cum dânsul, în câmpia, când amēnduoi zăceam,

Și înghețam pe earbă, m'a învelit sërmanul

Cu manta după dânsul, expus el rămând
 La asprul vânt al nopței, gol, ostenit, bolnav.
 Sălbatica mânie din gândul meu a șters
 Aceste fapte bune, și nici un om din voi
 Nu s'a gândit să vie să mi le amintescă.
 Când căruțașii vostri cu cei l'alți servitori,
 Se certy în beție, distrug fără rușine,
 Icóna cea precioasă a Mântuitorului;
 Sunteți gios la genuchii 'mă, plângând, cerând ertare;
 Și eu, făr' de dreptate, voiă fi silit să iert?
 Dar pentru bietul Clarence nici unu n'a vorbit,
 Nici n'a vibrat în mine o cordă de pietate,
 Să lupte pentru dânsul. — Cel mai măreț din voi
 În viață pentru multe s'a 'ndatorat la el, —
 Dar pentru viața'aceia nu s'a rugat nici unu.
 Dreptatea ta, oh, Dómne! mă tem să nu atingă
 Pe mine, pentru crima, pe voi, p'ai mei, p'ai vostri.
 Dă'mă brațul, scumpe Hastings, și du-mă la iatac. —
 Nenorocite Clarence!

(Es Regele, Regina, Hastings. Rivers, Dorset și Grey).

Gloster. Ce e neprevederea! Cum, n'ați băgat de sémă,
 Cum rudele Reginei, simțind că's vinovați
 Au tresărit, de mórtea lui Clarence când vorbeau?
 Tot dênșii, să'l omóre, pe Rege l'au împins,
 O să'l răsbune cerul! Mylords, veniți cu mine,
 Să'l mângaiem pe Rege cu compania noastră.

(Es).

SCENA II.

O odaie în palat.

Duchesa de York cu un fiu și o fiica a lui **Clarence**.

Fiul. Bunico dragă, spune, e mort al nostru tată?

Duchesa de York. Nu băețele dragă.

Fiica. De ce d'ér plângi într'una? bătându-te la pept;

Strigând: — oh! Clarence, Clarence! nenorocitul meu!

Fiul. Și ne privesci cu milă, și dai din cap și plângi?

Țicându-ne: vai orphanii! — sermanii abandonatii;

De este încă 'n viață ilustrul nostru tată?

Duchesa de York. Vă înșelați cu totul, gingașilor nepoți;

Indelungata bôlă a Regelui, plâng eu;

Măhnită sunt d'acésta; — și nici de cum pe Clarence

Căci ce tolos aș trage să plâng pe cel perdut?

Fiul. Atuncea d'ér, bunico, ne spui că a murit.

E unchiul nostru Edward culpabil pentru asta;

Mă voiü ruga din suflet la Domnul, să'l răsbune.

Fiica. Asemenea voiü face.

Duchesa de York. Copiï, tăceți din gură, căci Edward vă iubesc;

Nu veți putea ghici, voi, nevinovați și frageți,
Din ce loc vine mórtea lui Clarence, tatăl vostru,

Fiul. Putem ghici, bunico, căci unchiul nostru Gloster,
Spunea cum de Regina fu Regele împins. —

Căta nedréptă pîră să'l potă condamna:

Pe când spunea acésta mă săruta plângând
De milă pentru mine, ȕicându'mi tot d'auna
Să mă încred în dînsul ca într'un tată bun,
Uitînduse la mine ca la un fiu iubit.

Duchesa de York. Ce blândă este forma ce ea ca să înșele!
Subt a virtuței mască cât viciu se ascunde!

Al meu copil el este, dar, spre rușinea mea.

N'a subt din peptul ăsta atîta violenție.

Fiul. Atuncea creți, bunico, că el se prefăcea?

Duchesa de York. Copilul meu, fiu sigur.

Fiul. Nu pot eu crede astfel. — Ce sgomot e acesta?

Intră Regina Elisabetha nebună cu durere. Rivers și Dorset după dînsa.

Elisabetha. D'a geme și d'a plînge să nu m' opréscă nimeni!

D'a 'mî blestema norocul și d'a mă chinui!

Cu négra desperare mă voiú uni, în pismă,

Să fiu eu inimică a sufletului meu —

Duchesa de York. Și ce e scena asta de desnădejde aspră?

Elisabetha. Și să comit o faptă de violență 'n contra 'mî: —

Vai! vai! al nostru Rege, bărbatul meu iubit,

Copilul teú, vai, mamă, vai! Edward a murit!

De ce mai creșce craca când a murit tulpina?

Și nu s' usucă frunză când mustul a secat?

Vrem să trăim? Să plîngem! Vrem să murim? Ai iute!

Ca sufletele nóstre, în sborul lor cel reped

P'al Regelui s'ajungă, și ca supuși, urmându'l

La noua sa domnie d'odihnă nesfîrșită!

Duchesa de York. Eu, eau atîta parte, ađi în mahnirea ta,

Cât ímî rămâne parte în bunul teú bărbat

Și eú am plâns la mórtea a unui soț iubit,

Și măi trăiam privindu'l în ceí ce'i semána;

'I măi vedeam figura în două oglinđi rămase;

Dar mórtea, fără milă, pe amêndouă a spart,

Lăsându'mî, solațiune, oglinda minciunósă,
 În care, cu durere, privesc rușinea mea.
 Ești vĕduvă, știu bine, -- ești încă mamă totuși, --
 O mângâiere mare ai în copii tĕi.
 Din brațe'mî mórtea cruntă pe soțul meu l'a smuls,
 Din mâinele'mî slăbite răpit a două proptele,
 Pe Clarence și pe Eduard. Ah! cum să n'am cuvĕnt,
 (De óre ce tu suferi o jumătate numai
 A suferinței mele) să plâng mai mult ca tine?
 Cu marea mea durere s'întrec durerea ta?

Fiul. Tu n'ai plâns, mătușico, aflând de mórtea tatei;
 Cum lacrimile nóstre să le amestecăm
 Cu lacrimile tele?

Fieca. Cu noi, pe un părinte plângându'l, n'a plâns nimeni,
 Ești singură dér astă-đi pe soțul tĕu bocindu'l

Elisabetha. Ah! n'am eu trebuință de lacrimile vóstre
 Al lacrimilor mele isvorul n'a secat:
 Să se reverse 'n ochi'mî, a lumĕi apă tótă;
 Precum se umflă apa oceanului de lună,
 Așia curgând din ochii'mî de lacrimă, un potop
 S'înece lumea tótă!

Vai! cum se duse Edward, sĕrmanul meu bărbat!

Copii. Vai! cum se duse Clarence, sĕrmanul nostru tată!

Duchesa. Vai! amĕndoi plecară, sĕrmani mei copii

Elisabetha. Aveam pe Edward numai, și dĕnsul nu mai este!

Copii. Aveam pe Clarence numai, și dĕnsul numai este!

Duchesa. Aveam pe dĕnși numai, și nu mai sunt în lume!

Elisabetha. A cunoscut nevastă, o perdere ca asta!

Copii. Simțit au copilașii o perdere ca asta?

Duchesa. Dar mumă, cunoscut'a o perdere ca asta?

Nenorocită mumă a'cestor suferințe,

A lor e împărțită, întrĕgă e a mea!

Ea plânge pentru Edward, pe care 'l plâng și eũ;

Și eũ plâng pentru Clarence, pe care ea nu'l plânge:

Copii plâng pentru Clarence, pe care 'l plâng și eũ;

Și eũ plâng pentru Edward pe care eĩ nu'l plâng: --

Pe mine, în trei feluri mährnită, câte'și trei

Vĕrsași aceste lacrimă, -- pe mine, cea mährnită

De đece ori mai aprig; ear a mährnirei vóstre

Eu, doica am crescut'o ș'o voiū nutri cu lacrimī.

Dorset. Te consolédă, mamă, căci Domnului nu'ī place
Când cu nemulțumire El vede că primiți
Inaltele'ī decisiū; și pedepsesce faptul
Acesta, ce'l numesce, ingratitudine;
Căci cu nemulțumire acum înapoiedī
Cu darnica sa mână ce cerul își deduse;
E rău, zēu, ast-fel, mamă, să fi nemulțumită.

Rivers. Acuma, se cuvine, ca mumă, s'îngrijīți
De fiul vostru, Dómnă, de tēnērul Principe;
Trimeteți după dēnsul, ca făr'întârziere
Să se încoronēde; în dēnsul consolare
Găsi veți; ear mormēntul lui Edward reposat
In négra'ī adāncime mahnirea s'o înghită:
Când viitorul mândru va arăta p'un tron
Un Edward ce trăesce.

Intră Gloster, Buckingham, Stanley, Hastings, Ratcliffe și alți,

Gloster. Nu plānge, sorióră; căci toți avem cuvēt
Să plāngem steaua nóstră ce astă-đi a apus;
Nenorocirea ānsă nu are leac în lăcrimi.—
Nu vē vėđusem, mamă; îngenuchiat, supus
Cer ertăciunea vóstră cu bine cuvētarea.

Duchesa. Ți dau bine-cuvētarea, rugănd pe D-đeu,
Să umple al tēu suflet cu milă, cu blāndețe,
Cu dulce caritate ș'amorul datoriei.

Gloster. Trāind până m'oiū face un bun moșnéag bătrân;
(aparte) Așia se isprăvesce urarea unei mume,
Și tare me surprind că ai uitat s'o spui.

Buckingham. Voi, tānguind din suflet, în lacrimi adānciți,
Domni nobili, prinți de sānge, purtānd de o potrivă
O parte, fie care, al doliului acesta,
Povara ușiuraț'o iubindu-vē 'ntre voi:
O seceră bogată de fapte strălucite
Am strāns noi de la Edward; să preparām acuma,
Recoltă mai bogată în viitorul Rege.
Din inimile vóstre māndria să dispară,
Mānia să se smulgă și legătura păcei

Ce e d'abia 'nădită, țesută împreună
 Va trebui păstrată, 'ngrijită și pădită.
 Și pare mi se bine s'aducem imediat
 Dar cu paradă mică, pe tânăra principe,
 Din Ludlow pân'în Londra spre a 'l încorona,

Rivers De ce paradă mică, mylord de Buckingham?

Buckingham. Ca nu cumva mulțimea să facă s'isbucnescă, --
 A pismeii rană încă nu'i bine vindecată :
 Fapt care ar aduce primejdie mai mare,
 Cu cât e încă statul ne cârmuit și fraged ;
 Aicea fie-care cal umblă unde vrea ;
 Și eu sunt de părere să ne ferim, nu numai
 De răul ce se vede, dar chiar să ne păzim
 De cel ce e să vie

Gloster. Sper că cu toți d'aceia s'a împăcat Regele : --
 Eu unu, mă voi ține de promisiunea mea.

Rivers. O ție și pentru mine, și cred că toți vor ține
 Dar tocmai că e pacea cam fragedă și verde,
 Nu trebuie să fie nici semn de depărtare ;
 Sunt ast-fel de părere, unit cu Buckingham
 Că cei ce'l vor aduce pe Principe încóce
 Vor fi puțin la număr.

Hastings. Eu opinez tot ast-fel.

Gloster. Așia să fie dără ; acuma să decidem,
 Cui sarcina va cade, d'a merge drept la Ludlow.
 Cumnată, dragă mamă, -- și voi mergeți cu dânsi,
 Ca să vă dați părerea în astă grea questiune.

(Es toți afară de Gloster și Buckiughan)

Buckingham. Mylord, călătoria or care o va face,
 In nici un cas nu'i bine ca noi să stăm acasă :
 Și voi căta privilegiul, pe când venim pe drum,
 (Ca început la planul de care am vorbit)
 Pe rudele Reginei să'i depărteț încet
 De lângă prințul nostru.

Gloster. Tu ești ca mine însumi ! sfătuitorul meu,
 Oracolul, prorocul, și vărul meu iubit !
 Voi face, ca copilul, precum orânduiesci.
 Deci vom pleca la Ludlow, să nu stăm înapoi.

SCENA III.

Londra. — o stradă.

Doi cetățeni se întâlnesc

1-ul Cetățean. Vecine, bună ziua; 'n cotro alergă, ea spune?

2-lea Cetățean. Nică eu nu prea știu unde, de e să spun drep
lucrul

Aflat ai întâmplarea?

1-ul Cetățean. C'ar fi murit Regele.

2-lea Cetățean. E vestea rea pe cinstea'mă: dar bună când
mă vine?

Mă tem că turburare veni va peste noi.

Intră un alt cetățean.

3-lea Cetățean. Prieteni, salutare.

1-ul Cetățean. Ne întâlnim cu bine.

3-lea Cetățean. Ei! șvoul se confirmă de mórtea Regelui?

2-lea Cetățean. Da, chiar e pozitiv.

3-lea Cetățean. Neliniștite vremuri vedea vom, Domnilor.

1-ul Cetățean. Ba nu, o să domnescă acuma, fiul lui.

3-lea Cetățean. Nenorocită țără când un copil domneșce.

2-lea Cetățean. In cazul ăsta ănsă avem speranță bună;

Se va conduce bine minoritatea lui,

Când va ajunge ast-fel la vârsta d'a domni
Va governa el vrednic, condus drept pân' acolo,

1-ul Cetățean. Așia sta statul tocmai, când Henric al séselea
Fu 'ncoronat în Francia, la vârsta de nouă luni.

3-lea Cetățean. Nu, nu sta ast-fel statul, iubiiții mei amici;
In timpul cel d'atuncea, avută era țără
In consilierii politici; și însuși Regele
Avea unchi, toți de trebă, bărbați cu grăutate.

1-ul Cetățean. Așia ș'acesta are, de tată și de mumă.

3-lea Cetățean. Ar fi fost toți mai bine să fie despre tată;
Sau rude despre tată de n'ar avea de loc:
Vor pune toți silință să fie mai aprópe,
Simți-vom toți efectul; feresce-ne, oh Dómne!
Periculos e Gloster; ear mândrii și fuduli
Sunt toți fii ai Reginei, precum și frații ei.
Stăpâni de n'o fi dênși făr' a fi stăpâniți
Acéstă bietă țără va fi mult încercată.

1-ul Cetățean. Să nu ne temem încă; vor merge tóte bine.

3-lea Cetățean. Când cerul se 'noréđă, se 'mbracă cel cu
minte

Și frunđele când pică, aprópe este eamnă;
Când sórele apune, nu scim că vine nóptea?
Furtuna fără vreme n'aduce secetă?
O merge tóte bune, dar d'o eși așia,
Va fi cum nu arată și cum nu me aștept.

2-lea Cetățean. In veci cuprins de frică e gândul omului:
D'abia poși sta de vorbă cu un creștin pe drum
Și'l veđi muncit cu păsurii, sfios și speriat.
E firea omenéscă să vedă cu sfială
Primejdia ce vine; precum veđi în natură
Cum apele se umflă când vine vijelia.
Dar Domnul va decide. Spre unde ai plecat?

2-lea Cetățean. La judecătorie, suntem chemați cu toți.

3-lea Cetățean. Și eu merg tot acolo; vă însoțesc, prietenii.

(Es).

SCENA IV.

O odaie în palat.

Archiepiscopul de York, t nerul Duce de York, Regina Elisabetha
si Duchesa de York.

Archiepiscopul de York. Am auzit că nóptea au stat la
Stony Stratford;

Vor r m nea diseară să d rm  la Northampton:

Si m ine sau poim ine în Londra vor sosi.

Duchesa de York. Simt mare nerăbdare pe Principe să'l ved;
Si sper c'  crescut mare de c nd l'am mai v cut.

Elisabetha. Am auzit, din contra, că fiul meu de York
L'ar fi ajuns aprópe.

Duce de York. N'aş vrea să fie ast-fel, iubita mama mea.

Duchesa de York. De ce nu, nepoțele? E bine să fi mare.

Ducele de York. Bunico, într'o s r , pe când şedeam la cină,
Spunea al meu unchi  Rivers ce mare m'am făcut, —
Mai mare de c t Edward. Da,  ise unchiul Gloster
Buruenile cresc iute, le merge lor mai bine;

D'atuncea par' că pofta d'a crește 'mă a perit,
Căci flórea cea frumósă nu crește ca buruéna,

Duchesa de York. Pe legea mea, proverbul destul de
minciunos

Eșit a în privința aceluia ce l'a spus!

În tinerețe dânsul era slab, gigărit,

D'abia crescând la vreme, încet, cu grăutate

Conform spusei, astfel frumos urma să fie.

Archiepiscopul de York. Frumos în fapte bune, graciósa
Dómna mea

Duchesa de York. Acésta 'mă e speranța; de și i sunt eu
muma

Tot mai am îndoiélă,

Ducele de York. Pe legea mea, bunico, de 'mă aduceam
aminte,

Iubitului meu duce, i dam eu peste nas.

Să critice pe alții!

Duchesa de York. Te rog să 'mă spui și mie. nepóte tinerele.

Ducele de York. Da cum nu; mi se spune, de unchiul meu,
bunico,

D'abia că se născuse și cója o rodea.

Doi ani întregi trecură și nu 'mă creștea măsele.

C'o glumă ca acésta i astupam eu gura.

Duchesa de York. Dar York, drăguțul mamei, de unde scii
și asta?

Ducele de York. Chiar doica lui 'mă a spus'o.

Duchesa de York. Cum? doica lui murise pân' nici nu te
născuseși.

Ducele de York. Atuncea nu știu minte de cine mi s'a spus.

Elisabetha. Limbut băiat ești, dragă; mai tacă că prea scii
multe.

Archiepiscopul de York. Graciósa mea Regină, nu mai certa
băiatul.

Intră un vestitor.

Archiepiscopul de York. Ce veste e, amice?

Vestitor. Stăpâne, veste tristă, ce nici nu voiș s'o spun.

Elisabetha. Dar Prințu cum mai merge?

Vestitor. E sănătos și bine.

Duchesa de York. Ce veste d'ér adus'ai?

Vestitor. Au fost trimeși la Pomret, Lord Rivers și Lord Grey:

Sir Thomas*) Vaughan cu dênșii se află prisonier.

Duchesa de York. Mandatul cine 'l dete?

Vestitor, Puternicul Buchingham și Ducele de Gloster,

Elisabetha, Și pentru ce, ea spune?

Vestitor. Cât sciū v'am spus, atîta aflai, nimic mai mult;

Ear pentru ce greșelă cei Domni au fost închiși

Necunoscut 'mă e mie cu totul, Maiestate.

Elisabetha. Ruina casei mele citesc în viitor!

Pe căprióra blânda o asupresce tigrlu:

Incepe să apese trufașa tyranie

Pe sceptrul ce'l cărmesce copilul inocent.

Veniți, peire, nópte și mórte sângerósă

Pe voi ca într'o chartă întinsă v'ę dăresc.

Duchesa de York. Afurisite ȝile de vréjbă, de mânie!

Cât timp acest spectacol d'adêncă 'ntunecime?

Cel sceptru să'l apuce bărbatul meū murea;

Incóce și încolo umblat-au fiii mei,

Când vesela cu dênși, cu dênși când plângând,

Ear când se aședară, și când s'aū potolit

Acele certuri aspre, biruitoři rămași

Ei între ei se cêrtă, cu fratele un frate

Luptând, acelaș sânge cu sângele acelaș

Nepomenit e faptul!

Furiósă vijelie sfîrșesce 'ți d'ér turbarea!

De nu, să mor me lasă, să nu mai v'ed tot mórte!

Elisabetha. Iubite băcetele, la rugăciuni să mergem;

Deci v'ę lăsăm cu bine.

Duchesa de York. Vom merge împreună.

Elisabetha. N'ai pentru ce, ca mine.

Archiepiscopul de York. Graciósă Dómnă, dute.

Du 'ți la altar comóra, tot ce ai, ce iubesci.

*) Pronunțat Von.

Eu, Maiestăței Vostre, atâtai voiū înmâna
Sigiliul meu de funcție; așa să'mî mērgă mie,
Precum pe voi, p'ai voștrii, i voiū servi și eu!
Chiar eu vē voiū conduce cu mine la altar.

(Es).

ACTUL AL TREILEA

SCENA I.

Londra. — O stradă.

Trompetele sună. Intra Principele de Galia, Gloster, Buckingham, Cardinalul Bourchier și alți.

Buckingham. Cu bine, dulce Prințe, veniți la voi, în Londra.

Gloster. Dar ședți, iubite vere, al gândului meu Rege
D'atita cale lungă ești obosit și trist.

Principele de Galia. Nu, unchiule, aceia, dar multe ocoluri,
 Fac ca călătoria să 'mă pară tristă, grea.
 Toți unchii mei sperasem să'î ved sosind aicea.

Gloster. Virtutea neatinsă a tineruței vóstre,
 Vă face, dulce Prințe, să nu poți măsura
 Inșelăciunea lumii; prin exteriorul numai
 Pe omul scii să'l judeci; și cerul scie numai
 Ce greu se va cunoște din aparență, gândul:
 Cei unchi ce ceri acuma sunt toți periculoși;
 Maria ta, ții sémă de vorbele de zahar
 Ce promiteau cu gura, făr' a vedea otrava
 Curgënd din al lor suflet; să te ferescă cerul
 De ei, și de toți cei l'alți, ce sunt ca dênșii falși

Principele de Galia. Așia ȃic și eu singur, dar dênșii falși
 n'au fost.

Gloster. Vă ese înainte*) Lord Mayorul de Londra.

Intră Lordul Mayor cu suita sa.

Lordul Mayor, Maria ta, cu viața, cu sănătate, Domnul
 Rog să'ți ajute vecnic.

Prințul. Iți mulțumesc din suflet, mylord, și pe voi toți.

(Ese Lordul major cu suita),

Să spun drept, zău, sperasem că muma mea și York
 De mult era să vie ca se ne întâlnească:
 Ce mai trândav e Hastings, nici dênșul să nu vie
 S'anunțe, dacă vine cu fratele meu, mama.

Intră Hastings

Buckingham, Veđi, chiar la timp sosesc, înădușind cu grabă.

Prințul. mylord, de mama spune'mi, sosiva în curënd?

Hastings. Nu sciu ce a împins'o, și cerul numai scie
 Din ce anume frică Regina și cu York,
 La altar alergară; drăguțul copilaș.

*) Pronunțat Mear.

Prea mult dorea din suflet să'ți easă înainte,

Oprit în plan fu ânsa de mâsa mai sfiosă

Buckingham. Rușine pentru dânsa e ast-fel să alégă

Mijlôce indirecte și chiar rëutăciöse ;

La Prea Sfinția vöstră, venim Lord Cardinal

S'înduplecî pe Regina pe York ca să'l trimétă

La frate seü să vie, și făr'întârziere !

D'o refusa Lord Hastings cu Cardinalul dute,

Hrăpiți'l chiar cu sila din brațele'i gelöse,

Cardinalul. Lord Buckingham, fii sigur, cu slaba mea vorbire

Din mâinile Reginei de voiü putea să eaü

Pe Ducele cel tënër, puteți să'l așteptați

Chiar în curând aicea; d'o fi nesimțitóre

La blânda'mi rugăciune, să mă ferească Domnul

Să cerc să calc vr'o dată sfințita siguranță

Altarului lui Isus! Acest pêcat n'aș face

De mi s'ar da domnia acestei țeri întregi.

Buckingham. Dreptate n'ai cu totul în astă decisiune,

Cam prea mult ții în sémă și tradițiunii și forme

Compară dér cu vécul cel fapt ce ai comite,

Să veđi că chiar hrăpindu'l nu violeđi altarul.

E privilegiul vrednic ațelor numai, care

Prin fapte petrecute au meritat asilul,

Și voința au destulă acolo să alerge ;

York n'a cerut asilul nici nu l'a meritat,

D'accia în părerea'mi nu'l póte reclama;

Luându'l decî d'acolo, de unde nici nu este,

Nu calci nici privilegiul, nici frângi vr'o lege scrisă.

Am auđit adesea că la altar bărbați

Alérgă în pericol; dar nu sciam pân'astă-đi

Că și copii o fac.

Cardinalul. Mylord, de astă-dată voința mea o schimbî,—

Să mergem dér, Lord Hastings,— de vrei să vii cu mine ?

Hastings. Da viu, mylord.

Printul. Și înapoi cu grabă, ve rog, să ve întorceți.

(Ese Cardinalul și Hastings)

Đi unchiule, de vine al nostru frate York,

Incoronarea noastră în ce loc adăstăm ?

Gloster. În locul chiar acela ce'l veți alege singur.

Un sfat de 'mă aş permite să dau, o şi sau două

Măria ta, în Turnul ai sta să te-odihnesci :

Or unde, după aceea, vei vrea, şi va fi bine

Şi sănătăţii văstre, veţi merge să rămâneţi.

Prinţul. Acolo'î tocmai locul ce mai puţin 'mă ar place,
Adevărat e óre că Caesar l'a clădit ?

Gloster. E început de dânsul, dar veacuri ce urmară
Adăogat au multe acestui vechiū locaş.

Principele de Gallia. E pozitiv ? Sau numai din svon e repetat
Din veac în veac, că dânsul cu mâna sa vitează

'I puse temelia ?

Buckingham. Prin scrisuri se constată.

Principele de Gallia. Mylord, închipuiesce'ti că nu printr'un
înscris

Ar fi cu siguranţă acest fapt stabilit ;

Tot cred că adevărul din anî în anî, în veci

Nestrămutat primindu'l posteritatea, sigur

Trăia în gândul lunei şi pân' l'al ei sfârşit.

Gloster. (Aparte) Cei, cari la tinereţe atîta minte au
Nu pot trăi, se şice.

Principele de Gallia. Ce, unchiule ?

Gloster. Ţiceam că fără scrisuri în veci trăesce fama.
(aparte) Poftim cum viclenia naturei mele strâmbe
M'ajută 'n două feluri c'o vorbă să răspund.

Principele de Gallia. În adevăr cel Caesar era un om vestit;
Precum şi vitejia i 'mpodobea sciinţa,

Tot astfel prin sciinţă păstra el vitejia ;

Biruitorul ăsta nu'î biruit de mórte,

În cinste tot trăesce, cu tóte că s'a stins

Ce lumea chéamă viaţă. — Sciî, vere Buckingham, —

Să'ţi spun ceva. —

Buckingham. Măria ta, ce lucru ?

Principele de Gallia. De'mă va da Domnul viaţă, să mă fac
şi eū om.

Voiū cuceri cu spada dreptăţile din Franţa

Să mor, voiū ca ostaşul, după un traiū de Rege :

Acésta'mă e dorinţa.

Gloster. E scurtă tot d'auna o veră ce sosește
Prea iute dupe eamnă (aparte.)

Intră York, Hastings, Cardinalul.

Buckingham. Poftim- la timp sosește și Ducele de York.

Principele de Gallia. Richard de York, frățiore, cum ai mai
mers, iubite?

York. Stăpâne, forțe bine (căci astfel se cuvine
Să'ți ȳic acuma, dragă!)

Principele de Gallia. Așia, frățiore,—mie ca ție 'mă pare reu.
D'abia de eră se duse acel, ce titlul ăsta
Aș fi dorit din suflet mulți ană să'l mai păstrede.

Gloster. Cum mergi cu sănătatea, iubite vere York?

York. Cu multă mulțumire, prea bine, unchiul meu.
Buruienile cresc iute, așia 'mă ȳiceai odată:
Veȳi fratele meu Edward m'a întrecut cu mult.

Gloster. Adevărat, așia e.

York. Buruena dér să fie?

Gloster. Ah! vere prea iubite, cum vrei să ȳic acésta?

York. Atunci îți datoresce recunoșciință multă; —
Mai multă de cât mine.

Gloster. Ca Rege, el în tóte, imă póte porunci
Maria ta, ca rudă, poți cere tot la mine.

York. Da? Dăruiesce 'mă déră acest frumos pumnal

Gloster. Pumnalul, verișóre? Din inimă 'ți 'l da!

Principele de Gallia. Un cerșetor, ești, frate.

York. Dela unchișorul nostru! Sciam ca o să'l dea.

E zău o jucărie nu'ı póte pare réu.

Gloster. Aș da un dar mai mare?

York. Ai da un dar mai mare? E sabia atuncea?

Gloster. L'aș da, iubite vere, d'ar fi ușor destul.

Ducele de York. Pricep, ușóre daruri îți place să faci numai;
Când sunt ce-va măi grele și ți se cer, ȳici nu.

Gloster. Ar fi o greutate prea mare ca s'o porți.

Ducele de York. Chiar și măi grea să fie, destul e de ușóră.

Gloster. Adevărat, ești sincer, vrei arma mea, mylord?

Ducele de York. 'ȳi voiă da o mulțumire precum imă ȳici
că sunt.

Gloster. Cum ?

Ducele de York. Mic.

Principele de Galia. E tot posac la vorbă Lord Ducele de York.

Dar, unchiule sciï bine cum să te porți cu dânsul.

Ducele de York. Cu mine să se porțe! Mai bine să mă porțe!

Sciï, unchiule, că rîde de noi doi frățiorul;

Fiind-că nu sunt mare, — că sunt ca o maimuță,

Și ȕice c'ar fi bine să mă ducî în spinare.

Buckingham. Deșteptăciune mare în glumele arată

Disprețul să'l ascundă ce 'l are pentru Gloster,

Se face chiar că rîde de sine și 'l înșelă;

Eû nu pricep cum este așa șiret, — că'î tîner.

Gloster. Vê rog, grațioșe Dómne, să treceți înainte;

Eû, în acéstă vreme, cu vêrul Buckingham

Mê duc la mama vóstră, ca să mă rog de dînsa

Sosind la Turnul Londrei s'o întîmpinați acolo.

Ducele de York. Mylord, la Turnul Londrei te ducî, adevêrat ?

Principele de Galia. Mylord Protector ȕice c'asa va fi mai bine.

Ducele de York. Nu voiû dormi în pace în 'cele ziduri negre.

Gloster. De ce să'ți fie frică ?

Ducele de York. De umbra mâniată a unchiului meu Clarence

Bunica mea îmi spuse c'acolo fu ucis.

Principele de Galia. De unchi morți nu 'mî e frică.

Gloster. Și mai puțin, aș crede, de cei ađî în ființă.

Principele de Galia. De sigur, trăind dînșii n'am pentru ce
mê teme.

Să mergem, dar acuma, cu întristare 'n suflet;

Gândindu-mê la dînșii în Turn voiû intra.

(Es Principele de Galia. Ducele de York, Hastings, Cardinalul și suita sa).

Buckingham. Nu cređi, mylord, că micul York, nepoțelul
vostru.

A fost împins de mă'sa, viclénă tot-d'auna,

Să te batjocorêscă precum făcea, pe față ?

Gloster. Da, fără îndoială; e guraliu copilul;

E îndrăsneț și iute, deștept, inteligent;

Și mult de mă'sa ține, de sus și până jos.

Buckingham. Ei, să 'i lăsăm în pace.

Bun Catesby, vin'o 'ncóce, căci tu te-ai jurat
Să 'ndeplinesci în totul ce vrem, și cu credință,
S'ascunđi ori-ce cuvinte rostite 'n tăinicie.
Cuvintele aflat'ai pe drum venind încóce,
Cređi dar că ar fi lesne să 'l facem pe Lord Hastings
Să fie d'o părere cu noi în ce am spus?
Pe strălucitul Gloster să 'l instalăm pe tron.
Făcendu'l domn puternic pe marea noastră țară?

Catesby Iubește mult pe Prințul precum iubea pe Edward,
Cu greú se va decide să făptuiască lucruri.
In contra lui, fiți sigur.

Buckingham. Și ce cređi tu de Stanley; va consimți acela?

Catesby. In totul el va face ca contele de Hastings.

Buckingham. Atunci, atâta numai: să plecți imediat;

S'așa, mai pe departe, pe Hastings să 'l sondeți,
Cum ar avea plăcere în scopul urmărit.

Să vie, spune'i, mâine, să mă găsească 'n Turn,

Să chibzuim acolo asupra 'ncoronărei.

De'l simți că'i favorabil, chiar câtu-și de puțin.

Atrage'l expundu'i cuvinte ce avem:

D'o fi ca ghiața, rece, nesimțitor de tot,

Fii tot așa cu densusul din vorbă încetând,

Comunicând sciință de dispoziția lui:

Căci noi, în parte, mâine vrem să ne chibzuim, —

Acolo își incumbă un rol de confiență.

Gloster. Mă recomandă, Catesby, și spune'i, salutându'l,

Că mâine o să curgă la Pompfret sânge mult

Al vechilor sei dușmani, felicitédă'l sincer

Din parte'mi pentru asta; pe mistress Shore sărut'o

Mai dulce, pentru mine, cu dragoste, te tog.

Buckingham. Acum te duce, Catesby, sfârsește astă trebă.

Catesby. Da, Domnilor, fiți siguri cât voiú putea în grabă.

Gloster. Dar veste de la tine ne dai, până diseară?

Catesby. Mylord, făr' îndoiéla

Gloster. La piața lângă Crosby, acolo ne găsim.

(Ese Catesby.)

Buckingham. Acum, mylord ce facem în cas de observăm
Că Hartings tot refuză cu noi să se unescă ?

Gloster. 'I tăem capul, vere; sau alt ceva așa : —
Când me voi face Rege, vei cere de la mine
Un comitet de Hereford*), cu starea mișcătoare,
Și totă stăpânirea a fratelui meu Edward.

Buckingham. Voi reclama atuncea această promisiune

Gloster. Cu mare bucurie o să se implinescă.
Antâi la cina mergem, astfel ca dup' aceia
O să avem și vreme să ne 'ocupăm de alte.

(Es).

SCENA III.

Inaintea casei lui Hastings.

Intră un vestitor.

Vestitor. Mylord, mylord —

(bate la ușă)

Hastings. (Inăuntru). Ei, cine bate ?

Vestitor. Din partea lui Lord Stanley.

Hastings. Ce oră e ?

Vestitor. Aprópe patru oră,

Intră Hastings.

Hastings. Stăpânul teú, nici nóptea nu s' odihneșce óre ?

Vestitor. Așa, mylord, s'ar pare din vestea ce aduc.

Antâi se recomandă cu amicie vouă.

Hastings. Pe urmă ce ?

Vestitor. Comunică pe urmă c' ađi nópte a visat
Că capul seú mistrețul i l'a tăiat chiar nóptea.

*) Pronunțat Harford.

Afară de acesta că se țin două sfaturi,
 Că ce se va decide în cea d'ântâi din ele
 Prea bine pôte face pe amândoi din voi,
 Să plângă la a două,
 D'aceia mă trimete să aflu ce doriți, —
 Vreți făr' întârziere cu el ș' încalicați?
 Spre nord în mare grabă să vă dirigeți iute,
 Ferindu-vă de răul ce simte 'n viitor?

Hastings. Băete, dute, dute, stăpunului teș spune,
 De loc să nu se témă de cele într'uniri,
 E față la cea-l'altă, amicul meș bun Catesby
 Și nu se va decide ceva 'n privința noastră,
 Făr'ca pe loc să aflu, primind dela el, scire;
 Di'i dér că fără cauza și în zadar se teme:
 În ce privesce visul, — mă mir, cum se încrede
 În góla ilusiune a somnului stricat;
 Să fugă de mistrețul pân' nu 'l gonesce ăsta;
 E tocmai să 'l așite să 'l ia ântéiș la gónă;
 Stăpân'teș să se scóle, să vie-ântéiș aicea;
 Vom merge împreună în linisce la Turn,
 Cu ochiș seı vedea-va că ne primesce bine
 Mistrețul.

Vestitor. Mă duc, mylord, îndată, să 'i spun porunca vóstră.

(Ese).

Intră Catesby.

Catesby. Salut cu plecăciune pe nobilul meș Lord.

Hastings. De vreme vii Sir Catesby; îți ureș đioa bună:
 Ce noutăți, ce veste p'în sdruncinata țară?

Catesby. E'n adevăr o țară ce 'n veci e cletinată,
 Și cred că statul ăsta nu va sta drept vr'o dată
 De cât când Richard Gloster guirlanda va purta'o.

Hastings. Guirlanda! ce guirlandă? Sau vreți să đici coróna?

Catesby. Așa mylord.

Hastings. Prefer mai bine mie să mi se taie capul,
 De cât să ved coróna ajunsă unde đici
 Ce, óre observat'ai că asta'i ținta lui?

Catesby. Pe viața mea, s'ar crede! Și are chiar speranță

Să te găsească gata acolo, să'î ajuți
 Și asta e și cauza vestirei ce 'ți dă dânsul
 Că rudele Reginei și inamicii voștri
 Peri-vor ați la Pomfret.

Hastings. Pe legea mea, o veste ce nu mă întristează!
 Căci ei au fost într'una dușmani mari pentru mine :
 Dar să'î dau ajutorul lui Richard în acésta,
 S'exclud moștenitorii iubitului meu Domn,
 N'aș face-o pân'la mórte, 'mă e martor D-zeu!

Catesby. În aste dispoziții dea Domnul să rămâi!

Hastings. Dar, după un an de zile voiți rîde și eu bine!
 Să pot să ved sfîrșitul acelor ómeni, tocmai
 Ce au lucrat în viață s'aducă'-a mea peire.
 O lună nu va trece și veți vedea. tu, Catesby
 Pe alți voiți mai rămâne, la cari nu te gîndesci.

Catesby. Mylord, grozav e lucrul să móră cine-va
 Când nu așteptă mórtea și e nepreparat.

Hastings. Ingrozitor, — ai dis'o! Și ast-fel este cazul
 Cu Lord Grey, Vaughan și Rivers, precum o să mai fie
 Cu mulți alți ce cunoscem, și cari se cred mai siguri
 De cât cu toții ne credem, cari chiar sunt prea iubiți
 De Buckingham fâlosul, de Richard cel Domnesc.

Catesby. Considerație mare au pentru D-ta,
 (aparte) Căci capul ți 'l și vede pe pórta cea fatală.

Hastings. Da, știu că mă stiméază precum am meritat.

Intră Stanley.

Dar aide! Te duci óre mistrețul să 'l vînești,
 Și sulița 'ți lipsește! Te temi d'acest mistreț,
 Ș'acum cu mâna golă să 'l întîlnesci te duci!

Stanley. Mylord, cu plecaciune; tu, Catesby, cum mai mergi?
 Luați'o voi în glumă, dar jur pe sânta cruce,
 De fel nu 'mă place mie acest sfat îndoit.

Hastings. Mylord, eu știu la viață cât îți și D-ta,
 Și jur că nici o dată mai mult de cât acum
 Ea nu 'mă-a fost mai scumpă ;
 De nu vedeam în stat o siguranță mare,
 M'aș pronunța aicea cu astă confiență ?

Stanley. Când au pornit din Londra și au trecut p'în Pomfret.
 Erau destul de veselî s'ermanii lorși, credeau
 Că sunt în siguranță, cu starea lor și viața.
 Și, ce e drept, nici n'aveau de ce să se 'ngrijescă;
 Cu toate astea uite cum s'a intunecat!
 Acastă răsbunare d'o dată isbucnită
 De fel nu 'mî place mie.
 Să 'mî fie frica vană din suflet aș dori.
 Acuma, ai la Turn, căci am întârziat.

Hastings. Să mergem, da, să mergem; și scii ceva, mylord,
 Deja la ceasul ăsta s'au și decapitat.

Stanley. Mai drept era ca d'ensii să 'și fie capul lor,
 De cât alții, care astăzi, nici nu 'și scot pălăria
 Da, da, mylord, să mergem.

Intră un călăreț.

Hastings. Voi mergeți, înainte, vreau să vorbesc cu ăsta.

(Es Stanley și Catesby)

Ei, Doamnă, ce veste? Și cum o duci cu lumea?

Călărețul. Mylord, merg și mai bine de când m'ați întrebat.

Hastings. Să scii tu că și mie, îmi merge mult mai bine

De cât când tot aicea ne-am întâlnit o dată:

Atunci la închisorea la Turn mă duceam;

De rudele Reginei îndemnul s'a găsit;

Și ce 'ți spun eu acuma o ține pentru tine,

Azi dușmanii aceia au fost executați,

Și eu stau mult mai bine de cât am stat vr'o dată.

Călărețul. Acastă mulțumire în veci s'aveți, mylord.

Hastings. 'Îți mulțumesc, amice; — bea asta 'n sănătatea'mi.

('Î aruncă o pungă).

Călărețul. Mylord, vă sărut mâna.

(Ese călărețul).

Intră un preot.

Preotul. Cu bucurie mare vă întâlnesc, mylord.

Hastings, Părinte Prea sfințite, din inimă mă bucur.
Sunt debitorul vostru, de cât-va timp, veniți
Duminecă la mine ca să vă respălătesc.

Intră Buckingham.

Buckingham. C'un preot stați la vorbă, lord mare Chambelan?
Amicilor la Pomfret le trebuie un preot,
Dar n'aveți voi ce face, mylord, cu un duhovnic.

Hastings. În adevăr voiți spune că, întâlnind aicea
P'acest Prea Sfânt părinte, la dênșii m'am gândit.
Te duci d'aici la Turn?

Buckingham. Așa, mylord, acolo; dar mult nu pot să stați:
Mă voiți întorče sigur mai iute de cât voi.

Hastings. Destul e de probabil, căci stați de prânț acolo.

Buchingham Da, stai tu și de eina, cu tôte că n'o crești
(aparte)

Cu mine vii?

Hastings. Mylord, arată'mi drumu.

(E)

SCENA III.

Pomfret. — Înaintea castelului.

Intră Ratcliffe cu un păzitor, care duce pe Rivers, Vaughan și Grey, la mórte.

Ratcliffe. Pe prizonierii adu'i.

Rivers. Sir Richard Ratcliffe, asta, să'mi dai voie să 'ți spun
numai:

Privi vei, astăzi mórtea acelu ce plătesce

Credința, datoria, c'un sânge inocent.

Grey. Ah! Domnul să 'l păsescă pe Principe de voi!

O gașcă blestemată de ucigași mișei!

Vaughan. Căci veți trăi să plângeți ce se petrece astăzi.
Grăbiți-vă a vieții măsură vi s'a scurs.

Rivers. Ah! Pomfret, negru Pomfret! Ah! carcere fatal!
Locaș ursus, mormântul al multor nobili Lordi!
În zidurile tele, încintă sângerosă,

Ucis fu cu crușime al doilea Richard;
Să fie și mai neagră cea listă 'nfiorătoare,
Curând al nostru sânge pământul tei 'l va bea

Grey Blestemul Margaretei acuma ne apasă,
Când învoca pe tine, pe Hastings și pe mine,
O cruntă răsbunare, — pe noi, ce stam aproape,
Când Richard ucigașul pe fiul ei lovea.

Rivers, Pe Buckingham, acesta cu noi, l'a blestemat
Cu Richard împreună. Ah! n'o uita, oh, Dómnă!

Precum ai ascultat'o cu noi, ascult'o carăși
Și în a lor privință! Ear pentru sora mea
Cu copilașii tineri, fii mulțumit, oh, Dómnă!
Cu sângele ce curge acuma pe nedrept!

Ratcliffe. Grăbesce, ȃic grăbesce; căci ceasul a venit.

Rivers. Veniți Grey, Vaughan, la mine, să ne îmbrățișăm:
La revedere dără, ne întâlnim în cer.

(Es).

SCENA IV.

o odaie în Turn.

Buckingham, Stanley, Hastings, Episcopul de Ely, Catesby, Lovel
și alții șed împrejurul unei mese; oșterii ai consiliului etc.

Hastings. Noi, adunați aicea, stăpânii mei, suntem
Spre a decide tóte privind încoronarea:
Când e fixată ȃioa? Deu, spuneți 'mă, vă rog.

Buckingham. Sunt tóte pregătite de marea serbătoare?

Stanley. Sunt gata tóte, numai o ȃi să se fixeȃe.

Episcopul de Ely. Atunci aș crede mâine ar fi ȃi nimerită.

Buckingham. Cunoște vr' unul planul lui Gloster, în questiune?
Din cei ce sunt aicea, cu dînsu 'n legătura
E vr' unu mai d'aprópe?

Episcopul de Ely. Lumația vóstră, noi credem, că sunteți.

Buckingham. La fația ne cunoșcem, cât ânsă pentru suflet,
El mai puțin cunoște p'al meu, de cât cunosc
P'al prea sfinției vóstre; dîn partea mea, p'al lui
Nu'l pot ghici mai bine de cât voi pe al meu: —
Lord Hastings e cu dînsul din toți cel mai legat.

Hastings. Da, știu că mă iubesc, sunt recunoscător;
Dar n'am vorbit cu dînsul eu de încoronare;
Nu'î am sondat plăcerea, nici dînsul nu'mî a spus
Nimic, cum vrea să facă.
Putea vei ânsă singur, mylord, să o fixeți;
Prin glasul meu sunt sigur că consimți-va Gloster.

Intră Gloster.

Ely. La vreme tocmai vine chiar dînsul, în persóna: —
Gloster. Lordi, prea înalți și rude, pe toți vă salutăm.

Sunt în întârziere, cu toate aste sper,
Că n'are importanță venirea mea târdivă; —

Buckingham. De nu veneai la vreme, mylord, la adunare,
Ne declara Lord Hastings plăcerea ce aveți
Asupra 'ncoronării ce este să se facă.

Gloster. Din toți ce sunt aicea putea el să vă spuie;
El mă cunósce bine și tare mă iubescce, ...
Mylord, Episcop d'Ely, plimbându-mă la Holborn,
Văđut am în grădină c'aveți căpșuni frumoșe,
Vă rog mult să 'mi trimeteți vr'o câte-va și mie

Ely. Cum nu, cu bucurie.

(Ely ese).

Gloster. Lord Buckinghame vere aș vrea să 'ți spun o vorbă

(il ea la o parte).

Catesby în tréba noastră pe Hastings l'a sondat,
Pe densus il găsesce așa înflăcărat,
Că capul și 'l va perde, dar nu va consimți,
Să pérđă cărmuirea regatului Engles
Băiătul lui stăpân' seú (cum chémă el pe Edward).

Buckingham. Retrage-te, o vreme, și viu cu D-ta.

(Es Gloster și Buckingham).

Stanley. Acéstă ți de slavă n'o sorocirăm încă.
Aș crede eú că măine e prea apropiat;
Căci nici eú nu sunt gata, cum aș putea să fiu.
D'ar fi mai depărtată.

Reintră Episcopul de Ely.

Ely, Mylord protector unde 'i? Căci am trimes la fragi.

Hastings. Sciți, densus mi se pare ađi, vesel, mulțumit;
In gând eú cred că are un ce ce 'i place mult, —
Căci n'ați văđut ce vesel ne dete đioa bună?
In lumea creștinésca nici nu e alt bărbat

Ca el, ce nu 'și ascunde nici ura nici iubirea ;
Veđi în a sa figură în inima 'i ce mișcă.

Stanley. Obrazul seú ce 'ți spuse de inima sa astăđi.

Hastings. Am înțeles că dênsul nu 'i supêrat pe nimeni.
Din cei ce sunt aicea, căci altfel se vedea
Clar, din a lui privire.

Reintră Gloster și Buckingham.

Gloster. Vê rog pe toți, spuneți 'mi, ce merită accia
Ce 'mă plâsmuiesc peirea cu planuri îndrăcite
A iadului urđire; și chiar au reușit
Cu fermeci blestamate să mă lovescă aprig.

Hastings. Iubirea cea adâncă cu care vê privesc,
Imi dă, mylord, curagiul 'nainte 'cestor Domni
A 'i condamna cu 'asprime, or cine, đic, vor fi. —
De mórte sunt pasibili.

Gloster. Atuncea, chiar cu ochiú 'ți constată réul lor.
Sunt fermecat. privesce; e brațul meú uscat
Ca craca putredită; cumnata mea, nevasta
Lui Edward, face asta, urita vrăjitoare,
Lucrând cu paciaura și curva, Mistres Shore!
Sunt dênsele cu fermeci ce astfel m' însemnară.

Hastings. De dênsele de 'i taptul în adevêr comis.....

Gloster. Ce dracu! țitorul acestei curve próste!
Ce 'mă mai rêsponđi cu »daca». — Un trădător ești, Hastings :—
Pe loc să 'i cađă capul! Și jur pe sântul Paul,
N'am să mă pun la masă pân' am vêđut o mórta!
Voi Lovel și cu Catesby, vedeți voi de acésta;
Și toți ce țin la mine să mă urmeđe' -afară.

(Ese consiliul cu Gloster și Buckingham).

Hastings. Vai! pentru biata țeră! Nu đic vai pentru mine;
Am fost bun tot-d'auna, veđi, unde am ajuns!
Visase bietul Stanley că capul lui cădea,
Visase pe Mistrețul.
Nu l'am băgat în sémă, — am refusat să fug,
Vedeam de trei oră astăđi că calul meú eel țepăn

S'a poticnit, aprópe de Turn, speriat,
 Par-că 'i ar fi fost frică să vie la măcel.
 Acum am trebuință prea mare de duhovnic;
 Ș'acuma rău îmi pare c'am spus la călăreț
 Cu-atâta bizuire cum inamicii mei
 Chiar astăzi duși la Pomfret au fost executați,
 Și eu în siguranță de grație, de favóre.
 Regino Margareta! Blestemul tău cel greú,
 Pe capu'mi cu cruđime descinde apăsând!

Catesby. Mylord, rog isprăvesce, căci Gloster se grăbesce;
 Te spovedesce iute, el nu vrea să mănânce
 Pân' nu 'ți va vedea capul.

Hastings. Iubire trecătoare de ómeni resimțită!
 Ce te cătăm mai aprig de cât acea de sus,
 Acela ce 'și clădesce speranța în privirea-ți
 Atât de înșelătoare, va fi ca marinarul
 Ce pe catarg se suie, cu capul ameuțit
 De băutură multă; fiind amenințat
 Cu orî și ce mișcare să cadă, înghițindu'l
 Prăpastia nestîrșită în sînul ei adânc,

Lovei. Mylord, am ȃis grăbesce, e vană pocăință.

Hastings. Oh! Richard sângerósul! — Nenorocită țéră!
 Iti prorocesce o vreme de gróză, de durere
 Ce 'n mií de veacurî ancă pe tine nu venise —
 Duceți-mé la mórte, — purtați'i capul meu;
 Din cei ce rid acuma, curénd mulți vor muri.

(Ese).

SCENA V

Zidurile Londrei.

Buckingham si Gloster, îmbracați cu armura sângerósa,
 ruginita, în stare fórte rea.

Gloster. Ce vrea să ȃică, vere? Cum tremurî, — ce mișcat ești,
 Schimbându'ți și colórea? Oprindu-te cu gura

În mijlocul vorbirei, — pe urmă iar vorbind

Oprindu-te și iarăși, ca când ai fi nebun,

Cuprins de vre-o frică îngrozitoare, mare?

Buckingham. Tacî, ca tragedianul eû sciû să mă prefac;

Vorbesc, o 'ntorc pe urmă, privesc pe ici pe 'colo

De sbóră chiar un paie, mă daû la o'—parte, tremur

Cu frică prefăcută; privirea'mî, îngrozită

O fac când bun îmi place, precum ş'un dulce zîmbet.

Dar unde'î Catesby ôre?

Gloster. S'a dus, — dar iacă vine, cu el e lordul Mayor.

Intră lordul Mayor, Catesby.

Buckingham. Lăsați-mă cu dînsul, să'l întrețin — lord Mayor —

Gloster. Veđi la podeş 'nainte

Buckingham. Par' c' auđii o tobă

Gloster. Spre đid păzesce, Catesby.

Buckingham. Cuvîntul pentru care te am chemat, mylord —

Gloster. Te apără sunt duşmani aceştia ce alerg

Buckingham. A vóstră inocenţă și cerul să ne scape.

Intră Lovel și Ratchiffe cu capul lui Hastings.

Gloster. Aşteptă sunt prietenii; e Ratchiffe și cu Lovel.

Lovel. Aicea este capul aceluî trădător,

Periculosul Hastings, mult timp nebănuît.

Gloster. Aşa mult îl iubisem că trebuie să plâng.

Credeam că este omul, cel mai bun, cel mai simplu

Din lumea creştinască.

Era chiar ca o carte în care al meu suflet

Versa cu confienţă gîndirea sa secretă.

Atât își poleise subt a virtuței mască

Ascunsa viclenie, că dacă exceptezi

Veditele pécate ce dînsul comitea

(Voiû să vorbesc, pricepeți și voi, de Mistress Shore)

Puteai să 'l numeri lesne p'în ceî nebănuîți.

Buckingham. Era zëu, trădătorul cel mai ascuns și negru

Ce'am pomenit vr'odată, mă înțelegi, lord Mayor, —

Nu mă va crede nimeni dar nu e o minciună,

Printr'o minune mare de nu scăpam s'o spunem,
El astăzi în consiliu, un trădător viclean,
Urzise să omóre pe Gloster și pe mine.

Mayor. Adevărat să fie?

Gloster. Putea să fie alt-fel? — Suntem păgâni și turci?
Nu fără judecată puteam dispune singuri
Să condamnăm la mórte pe lașul trădător,
Dar un urgent pericol amenința și pacea
Și viitorul țerei în cas de 'ntârziere;
Și siguranța noastră cerea imediat
Ca să se pedepsescă.

Mayor. Lucrați foarte bine, el mórte merita;
Luminăția voastră aveți dreptate, pilda
Va prevesti pe alții d'a nu trăda ca dânsu.
Să spun drept, dela dânsul mă așteptam la asta,
De când cădu în mâna acelei Dómne Shore.

Buckingham. Nu hotărâsem ânsă să móre pentru faptul,
Căci vream să fiți acolo, să asistați și voi;
Prudenția necesară și toți acești prieteni
Impinsu ne-a cu grabă să nu cruțăm pe Hastings:
Am fi ținut ca singur să auziți, mylord,
Vorbind pe trădătorul, și cum mărturisea
Trădările urzite, cu planul lor întreg;
Așia puteați mai lesne da deslușiri, mylord,
La cetățeni, ce póte ar înțelege rău
Ce am făcut spre bine, și ar putea să'l plângă.

Mayor. Mai mare confiență 'mi înspiră ce ați spus,
De cât de vedeam singur și 'l auđeam vorbind:
Fiți fără îndoielă, prinți nobil, străluciți,
Voiu preveni în íormă pe cetățenii toți
De marea vă dreptate în cele petrecute.

Gloster. Ba chiar pentru ácêta te am chemat, mylord,
Să ne scapi de a lumii trândavă critică.

Buckingham. De óre ce veniți târđiú ca să vedeți,
Puteți voința noastră s'o garantați curată;
Cu astă rugăciune lua vom đioa bună.

(Ese Lordul Mayor.)

Gloster. Urmédă'l de aprópe, bun vere Buckingham,
Spre Guildhall cu grăbire își îndreptédă pasul;
Când vei găsi momentul mai nimerit, acolo,
Pe băteii lui Edward taxédă'i de bastardi:
Chiar spune ce fel Edward la mórte condamna
P'un cetățean, ce tare a îndrăsnit să ȓică
Că p'al seú fiu 'l va face moștenitor la tron;
De óre ce coróna era semn din vechime
Al casei, și d'aceia chiar numele 'l luase. —
Afară de acésta de luxul lui vorbesce,
De marea cheltuiélă făcută în plăceri
Trupesci, ce se întinde pe róbele pe fice,
Chiar p'ale lor neveste, când ochiul seú de féră,
Și nesátulu'i suflet făr' nici un fel de cãrmă
Zăresce préda gata.

Mai spune, când cu Edward era însărcinată
A mca cinstită mamă, cum strălucitul York,
Domnescul nostru tată era dus în rėsboie
In Franția; ânsă timpul drept socotindu'l dënsu,
Descoperi că pruncul nu póte fi al seú, —
Și mai clar âncă proba din chipu'i reesea,
Căci tatălu'i copilul de fel nu semăna:
Alunecă pe asta ca lucru din trecut,
Căci mama mea trăesce, mylord, să nu uităm.

Buckingham. Oh! fii myiord, pe pace, voiú fi un orator
Dibace, par' că premiul cel auriu, țintit
E pentru mine însumi; acuma plec, adio:

Gloster. De 'ți e isbândă bună, cu tine să'i aduci
La Baynards Castle iute; vë voiú găsi acolo,
Inconjurat de preoți și învățați Episcopi.

Buckingham. Mě duc, și poți fii sigur la ora trei sau patru,
Ascéptă noutatea ce vine de dela Giuldhall.

(Ese Buckingham).

Gloster. Tu, Lovel, dute, iute la doctorul meú Shaw.

(Lui Catesby) La Penker, tu, monachul, — pe amëndoi chemați 'i
Intr'un ceas să m'ăștepte la Baynards Casth, sigur.

(Es Lovel și Catesby.)

Acuma este vreme să eau măsurî secrete
 Să facă se dispară lighiónele lui Clarence ;
 Să poruncesc pe urmă, ca nimenî absolut
 Cu nici un preş să intre la Principii cei tineri.

(Ese).

SCENA VI.

Londra. — o stradă.

Intră un grefier.

Grefier. Acesta este actul de acuşaţie
 Al bunului Lord Hastings; şi este copiat
 Curat, cu slovă mare; ce e să se citescă
 La Sântu Paul astăzi, s'auză toţi cuvântul:
 Vedeţi ce bine sună, ce clar e redactat;
 Eu un-spre-şecce ore am stat să'l copieş: :
 De erî, chiar de cu séră mi s'a trimes de Catesby
 Originalul sigur fu şi mai greu de scris:
 Cu tóte aste Hastings trăia acum cincî ore,
 Nebănuít şi liber.
 Ce lume e acésta! — Există óre prostul
 Ce nu pricepe lesne vėdita 'nşelėciune?
 Va îndrăşni el ânsă să spuie c'o pricepe?
 E lumea pėcătósă, şi ce se va alege
 Când gândul cel mai tainic corupt e şi stricat?

(Ese).

SCENA VII.

Curtea la Baynards Castle.

Gloster si **Buckingham** se întâlnesc.

Gloster. Ei bine, ce mai spune cinstiții cetățeni?

Buckingham. Mulțimea este mută, o vorbă nu rostesc.

Gloster. Atins'ai questiunea copiilor lui Edward?

Buckingham. Da, da și legătura cu domnișóra Lucy,

Precum căsătoria printr'un trimes în Franția:

Și pofta nesătulă dorințelor nedemne;
 Nevestele luate de el prin silnicie;
 În mofturi tyrania 'i și bastardia lui; —
 De nascerea 'i vorbit am fiind în Franția tat' seü,
 Puțina 'i semânare cu Ducele de York:
 Conchis am c'ale vóstre trásuri cu totul semân
 Cu Ducele părinte, — și că'l aduci aminte
 Atit în aparențã cât și în calitãți:
 Le am adus aminte victorii cãstigate, —
 Rësboiele din Scoția, — v'am arãtat purtarea
 În bătãlii vitézã, în pace întelëptã, —
 Virtutea, darnicia, frumósa modestie;
 În fine, pentru scopu 'mã am đis tot, n'am uitat,
 Discursul meü s'atingã, nici n'am alunecat;
 Când la sfîrșit ajunse acea vorbire lungã,
 Am spus: »Voi toț, ce țera din inima iubiți,
 Strigați: »*Trãiescã Richard al Angliei mare Domn!*«

Gloster. Ei bine, și strigat'au?

Buckingham. Pe legea mea nici unu, o vorbã n'au rostit;
 Ca statue de piatrã ce n'au nici glas, nici suflet
 Uitându-se prostește și albı ca nisce morți,
 Eu. când veđui acésta 'i am dojenit pe dênșii,
 Ș'am întreat pe Mayorul de ce tăcerea asta:
 Rësponse că poporul nu este învățat
 Sã'l adreseđe altul, și numai archivarul;
 Atuncea el începe să spuie după mine,
 Ce Ducele vorbesce și cum găsesc dênșul?
 Dar nu spind acestea ca de la el venite,
 Pe urmă când sfîrșise căți-va urmași ai mei,
 În fundul salei șapca au asvirlit în sus,
 Strigând din ei vr'o đece: *Trãiescã Richard Domnul!*
 Am profitat eu iute de faptul ce făcurã, —
 Vë mulțumesc prietenı, bunı cetățeni, đisei;
 Obștésca v'aprobare cu țipet bucuros
 Probéđã 'ntelëptiunea ș'amorul ce purtați
 Lui Richard Duc de Gloster: — cu vorbele acestea
 Am încetat cuvântul și am venit încóce.

Gloster. Ce nãtãrei nemernici! — Nu vrurã să vorbescã?
 Și mayorul nu mai vine cu toți ai sei tovarăși?

Buckingham. Da vine, e aproape, prefă te că 'ți e grijă;
 Cu rugăminte multe primesce să 'ți vorbescă;
 Bisericeasca carte n'o părăsi din mână,
 Și între doi duhovnici aședă-te, mylord;
 Eu pe tărîmul ăsta voi face un discurs:
 Să nu te lași prea lesne să te înduplecăm,
 Ca fetele răspunde că nu vrei, și primesce.

Gloster. Merg; dacă pleoiera ce faci i va mișca
 Pe dênșii, cât pe mine m'împinge să te' ascult,
 E fără îndoielă că lesne isbutim.

Buckingham. Te du. auș pe mayorul ce bate la pridvor.

(Ese Gloster).

Intră Lordul Mayor cu sindicii și alți cetățeni.

Mylord, îmi pare bine, și eu ascept aicea;
 Cu Gloster mi se pare nu vom putea vorbi

Intră Catesby de la Castel.

Ei Catesby, ce răspunde la rugăminte năstră?

Catesby. El pe Maria Vósră cu insistență rógă
 Ca mâine sau poimâine să'l visitați acasă:
 Acum e înauntru cu doi pioși părinți
 In meditație sântă 'i e duhul adâncit,
 Nici suferind să'l mișce vr'o grijă pămêntéscă,
 Ce póte să'l sustragă din sântele 'i lucrări.

Buckingham. Te du ear, scumpe Catesby, la graciosul Duce,
 Că'l adăstăm anunță 'i, eu, mayorul și sindicii,
 Cu planuri greu urzite, ce cer urgenția mare,
 Privind directamente pe toți din țera asta,
 Asupra lor cu dênșul vrênd să ne consultăm.

Catesby. Pe loc, fără zăbavă, i voi comunica.

Buckingham. Ah! principele ăsta, mylord, nu e un Edward!
 El nu'si petrece veacul trântit pe o sofa;
 Inghenuchiat, se rógă la Domnul să'l inspire;
 Nu 'și prăpădesce vremea cu desrănatele,
 Și nu'si îngrașă trupul dormind o ți întrégă;

Cu rugăciuni vâgheadă pe duhul seü continu.

Ce fericită țără d'ar consimți vr'o dată

Coróna să'î o pörte un principe ca ästa :

Cu greu aş crede änsä cä 'l vom îndupleca.

Mayor. Să ne ferescä Domnul, d'o refusa s'asculte!

Buckingham. Me tem c'o să refuze; ear Catesby se întörce

Inträ Catesby

Ce hotärasce, Catesby?

Catesby. Intrébä ce'î cuvântul ce face s'adunați

De cetäteni o cătă, să mergeți către dënsul;

Fiind cä nu primise vr'o scire de acësta,

In gând c'aveți se teme ceva în contra sä.

Buckingham. Destul de rëu îmi pare cä nobilul meü vër

Sä aibä bănuielä cä nu'î voiesc eu bine.

Cu dragoste în suflet venim noi către el; —

Intörce-te și spune'î o dată pentru tôte.

(Ese Catesby).

Zeu când evlavioși încep să se închinä,

E greutate mare să 'î tragi de unde sunt

Așia plăcere mare găesc în contemplație.

Se arată Gloster, sus la o galerie, între doi Episcopi. Catesby se întörce.

Mayor. Priviți acum pe Duce ständ între doi părinți!

Buckingham. Acesta 'î demnul rézem al unui Prinț creștin,

Și ei o să opréscä mändria d'al orbi.

Vedeți în mäna ține psaltirul cu sânțenie,

Prin care se cunósce cä e un om de bine: —

Plantagenet iubite, al nostru Domn gracios,

Dä ascultare bună la ce äđi te rugäm;

Și eartä supërarea nevolnici ce aducem

La sänta meditație a sufletului teü.

Gloster. Mylord, nu'î trebuintä d'a cere ertäciune:

Mai mult se cade mie să cer ertarea vösträ;

Dar eu, slugind pe Domnul cu ntréga mea silință,

Amicii ce mă chemă sunt 'desea ori uitați
Dar să lăsăm acesta. — De ce aveți plăcere?

Buckingham. Ce vrem, e, sper, voința a Domnului din cer,
Ș'a tuturilor, ce bine acestei țeri doresc.

Gloster. Imi vine bănuieală c'aș fi comis vr'un fapt
Privită ca greșelă de bunii cetățeni,
Și că veniți acuma să mă muștrați din cauza'î.

Buckingham. Mylord, e chiar acesta : — ce bine d'ai voi,
La rugămintea noastră greșela s'o repari.

Gloster. De ce trăiesc în lume, în țără creștină,
Greșela cea comisă de nu pot s'o 'ndrepted?

Buckingham. Greșești ascultă bine, nepăsător uitând
Inalta cârmuire și tronul maiestos,
Cu semnul de putere cel sceptru strămoșesc,
Averea cuvenită prin nascerea ta, ție,
Și neatinsa cinste a némului domnesc,
Să le păstrede vecinic o spiță putredită?
A adormit trecutul, în gândul tău, uitat?
Spre folosința țerei voiă cere să'l renascem!
Da, insula s'adune întréga sa putere;
O rană rușinosă i urășesce fația,
Pe nobila'î tulpină e un altoi bastard,
E ca și asvirlită adânc într'un mormânt,
Uitată'n vecinicie, în nepăsarea lumei.
Noi, spre scăparea țerei din inimă rugăm
Că, chiar Măria Vóstră să vă luați asupra
Suprema cârmuire a țerei, — țera noastră :
Și nu vrem ca protector, vechil sau loctiitor
Lucrând în locul altui și spre câștigul lui :
Ci vrem prin moștenire, prin dreptul dat de sânge,
Să eai ce 'ți se cuvine, domnia legitimă
Acesta e sfirșitul chiar ce pe noi acuma
Chibzuind împreună, prieteni, cetățeni : —
Insărcinat de dênșii m'închin să ne ascuți.

Gloster. Nu sciu cum e mai bine, să plec făr' a răspunde,
Sau să vă cert amarnic de vorbele ce spuneți;
Doresc ca ce aș face să și consiliede
A noastră demnitate cu pozițiunea vóstră ;
Dar, dacă n'aș răspunde, voi ați putea să credeți

Că printr'a mea tăcere aş consimţi, cedând
 Ambiţiunei mele ne voind să refuz,
 Că port cu bucurie domnia aurită
 Ce buna vă voinţă doreşte să'mi confere;
 Ear dacă vă cert earăşi, că v'adresaţi la mine
 C'o rugă isvorită din dragoste fidelă,
 Aş ofensa prin asta pe chiar amicii mei:
 Silit dér a vorbi sunt spre a nu face una,
 Vorbind să caut ânsă să nu fac pe cea l'altă; —
 Acesta e răspunsul ce'l dau definitiv:
 Prea mare mulţumire simt din amorul vostru;
 Să mulţumim pe Domnul, de mine nu'î nevoie;
 (In cas chiar când s'ar simte, de loc nu sunt acela
 Să vă convie vouă.)

Din strămoşesca spiţă eşit a rod domnesc,
 Un rod ce se va căce trecând încet pe el
 Anî nesimţiţi, făcându'l bun pentru maiestate.
 Şi în a sa domnie pe noi toţi fericind.

Incumbă dar acestui cea sarcină înaltă
 Ce vreţi voi să 'mî impuneţi.
 Căci steaua sa ferice pe dânsul îl alege,
 Şi să ferescă Domnul ca eu să voiū s'o smulg.

Buckingham. Mylord, vorbind, probarăţi că consciinţa voastră
 In tóte ne conduce; aţi dat cuvinte ânsă,
 Privite de aprópe, lipsind de greutate:
 Că Edward e copilul al fratelui vostru,
 Nicî noi nu đicem altfel, dar nu prin sóşa sa;
 Antâi cu Lady Lucy fusese logodit, —
 Cinstita vóstră mumă o va mărturisi;
 Făcu logodna'a două printr'un ambasador,
 Cu Bona, sora buna a Regelui de Franţia.
 Pe amândouă pe urmă uitându-le, o próstă
 Vedană sărăcită, c'o sumă de copii,
 Ajunsă cam spre séră în đilele'î frumóse,
 I'a captivat privirea prin ochiu'î fermecat,
 Robindu'î bărbăţia şi forţa gândului,
 Lăsându'l în ruşinea spurcatei biganie:
 Din astă cununie nedemnă s'a născut
 Cel Edward, cui de formă i đicem numai Prinţ.

Puteam da argumente puternice, amare,
 Atît, respectul numai, al unor ce trăiesc
 M'obligă să'mî ții limba în marginea cuviinței;
 Acum, mylord iubite, în falnica'ți persóna,
 Primește demnitatea ce ađi ți se oferă.
 Nu pentru noi primesce-'o, nu pentru bunul țerei
 Dar ca să'ți tragi norodul din grópa nemolósă
 În care ajunsese; spre a'l restabili
 În albia legitimă.

Mayor. Mylord iubit, primește, te rógă cetățeni

Buckingham. Acest semn de iubire nu'l refusa, mylord.

Catesby. Cu bucurie umplă'i, voința lor făcând'o. —

Gloster. Vai, vai! povara asta de griji dese 'm'impuneți

Nu'mî place maiestatea, măririle m'înfióră: —

Rog, fără supărare, primiți răspunsul meu:

Nu pot 'mî e imposibil zău, să vă satisfac.

Buckingham. Refusul de 'l dictéză fidela pietate,

Căci scim noi fórte bine că bunătatea vóstră,

Cât și blândetea dulce și femeiesca milă,

Ce ați probat în tóte, atât la rude bune

Precum și la prietenî și la orî ce alți ómeni,

V'oprește d'a evinge pe ténérul nepot; —

Să sciî un lucru bine, primesci saú nu primesci;

Copilul nici odată nu va domni pe noi;

Pe altul stabili vom pe tronul vostru falnic,

Desfintând nevolnici măréța vóstră casă

Decisia ne asta. — Plecăm v'am prevenit.

Urmați-mă, prietenî, — destul ne am rugat.

(Ese Buckingham)

Catesby. Mylord, să se întórcă, oh! chémă'i înapoi!

Acordă-le ce cere; căci dacă tot persiști

Intréga nóstră țără va suferi cu dênși,

Gloster. Cu silă îmi impuneți cea viață sdruncinată,

Să fie dar cum spuneți. — Da, chémă'i înapoi;

Căci eu nu sunt de piatră, nu pot să vă refuz;

(Ese Catesby)

E 'n contra decisiunei și consciinței mele.

(Reintră Buckingham cu cei l'alți)

Gloster. Věr Buckingham, prietenĩ. bărbați cu grėutate,
De ore ce 'mĩ împuneți în contra voiei mele
Să port p'a mea spinare domnia sdrobitore,
Silit voiũ fi nevolnic s'o duc cu îndurare.
Dar dacã calomnia sau négra prevențiune
Urma va de aprópe un fapt ce fac silit,
In siluirea vóstrã găsi voiũ descãrcare
De or ce bãnuielã sau patã rușinosã:
Cãci Domnul numai scie, și singurĩ chiar vedeți
Cã depãrtat de mine e lucrul ce se cere.

Mayor. Sã vã ajute Domnul! — Vedem și o vom spune.

Gloster. Puteți, — șicãnd acẽsta veți spune adevėrul.

Buckingham. Te salutãm atunci cu titlul cel regesc. —
Trãiescã bunul Rege, domnescã mult pe țerã!

Toți. Amin.

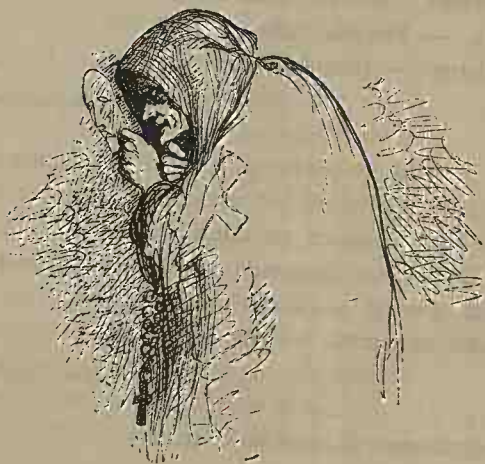
Buckingham. Aveți plãcere mãine sã fie 'ncoronarea?

Gloster. Cãnd vreți, cãci în acẽsta sunteți stãpãni, fixați.

Buckingham. Chiar mãine děr veni vom sã vė luãm porunca;
Cu bucurie mare primind ne ași umplut.

Gloster. (Episcopilor) Acuma ne întórcem la sãnta ne lucrare:—
Adio, dragã vere, prietenĩ bunĩ adio

(Es).

ACTUL AL PATRULEA

SCENA I.

Londra. — Înaintea Turnului

**Intra, dintr'o parte, Regina Elisabetha, Duchesa de York, si mar-
quesele de Dorset; din cea l'alta, Anna, Duchesa de Gloster,
conducând pe Lady Margareta Plantagenet, ficia cea mai mica a
lui Clarence.**

Duchesa. Ce dulce întâlnire! Iubita mea nepotă,
Și nora mea de Gloster, ținându-se de mână.
Pe viața mea, spre Turnul își îndreptă pasul;
Cu semn de amicie pe Prințul să 'l salute;

Sosire bună, noro.

Anna. Să vă păstrede cerul cu bine p'amêndouă,

Elisabetha. Asemenea pe tine, cumnată; unde mergi?

Anna. Spre Turnul, și atâta; dar dacă nu m' înșel,
Și voi acolo mergeți, să salutați pe Prinții.

Elisabetha. Ești bună, soriórá, vom merge împreună.

(Intră Brakenbury)

Intîmpinăm la vreme și pe locotenentul, —

Amice, ne permitem a întreba ce fac

Băieții, Prințul Edward și mititelul York.

Brakenbury. Mă rog, merg bine, Dómnă, dar fără superare

Nu pot permite astă-đi să 'i visiteđe nimeni;

Avem poruncă strictă de Regele chiar dată

Elisabetha. De Regele! — Ce spune?

Brakenbury. Protectoru, aș đice,

Elisabetha. Să n'aibă parte densusul de titlul cel de Rege!

A pus o barieră el între ei și mine?

Sunt muma lor și nimeni să 'i vêd mă va opri!

Duchesa. Și eu le sunt bunică: am dreptul meu să 'i vêd.

Anna. Prin lege sunt mătușă, în dragoste ca mamă;

Răspunderea să cađă pe mine de greșesci.

Brakenbury. Nu, Dómnelor, n'am voie, nu pot să vă permit,

Un jurământ mă légă, vă cer supus ertare.

(Ese Brakenbury.)

(Intră Stanley)

Stanley. Myladies, într'o oră să vă găsesc aicea.

(Duchesei de York) Să vă salut ca muma a două mari Regine

(Duchesei de Gloster) La Westminster îndată să mergeți, Dómnă mea,

A fi încoronată Regina lui Richard.

Elisabetha. La piept tăiați 'mă rochia!

Ah! inima 'mă plesnește, leșin înăbușită,

Cea veste sdrobitóre ce aflu, mă omórá!

Anna. Nenorocită veste!

Dorset. Fii liniștită, mamă; te simți acum mai bine?

Elisabetha. Nu 'mă mai vorbi, oh! Dorset, și pléacă de aicea.
Aici peirea, mórtea, te urmăresc d'aprópe;
Aduc nenorocire chiar pe copíi mei!
Spre a fugi de mórte străbate mări și țéri;
Să scapi de iadul ăsta rămăi ascuns cu Richmond;
Aicea se comite măcelurí, fugí departe,
Să nu 'ți soséscă rândul să cađi victima lor:
Să mor adevierea blestemulú grozav
Pređis de Margareta.

«*Nici mamă, nici soție, nici Angliei Regină*»

Stanley. Înțelepțiune mare în sfatul arătarăți;—
Profită cât se póte de vremea trecătoare;
Îți dau și o scrisóre rugând pe fiul meu;
Te recomand la dénsul să te întâmpine:—
Fugí căci întârđierea fatală póte fi,

Duchesa. Ah! vânt de réutate, plin de nenorocire!
Ah! pânteci blestemate, de mórte născătoare;
O scorpie clocit ați în lume, ucigasă,
Ce 'mprăștie cu privirea'í peire, sânge, mórte.

Stanley. Veniți mai iute, Dómnă; eu am trimes.

Anna. In contra voiei mele voiú merge la palat.—
Aș fi dorit din suflet ca cea cunună veche
De aur, poleită, ce are să m'íncingă,
Să fie de fier roșiu, să arđă până la creeri!
Și să mă nimicească ca cea mai rea otravă;
Să mor eu, mai nainte de a pronunța vre unul
Urarea: *Să trăiéscă!*

Elisabetha. Nenorocito, dute, n'aș vrea să fiu în locuți;
Ca să 'mă hrănesc necazul nu'ți pot ura reu ție.

Anna. Nu căci pe când acela cui astăđi đic bărbat,
S'apropia de mine, urmând pe Henric mort.
D'abia 'și spălase mâna, pătată de cel sânge
Curgând din blândul ânger ce soțul meu fusese,
Și din cel sânt cadavru ce eu 'l urmam plângând;
Atunci, privind pe Richard făcui urarea asta:
»Fi blestemat, tu, care ai transformat prin faptu'ți,
»O tinerețe scurtă in lungă veduvie!
»Odaia'ți nupțială să fie pentru tine
»Locaș plin de măhnire:

»De s'o găsi vre una smintită în atîta
 »Să fie'a ta sotie, atuncea și aceia
 »Prin viața ta să aibă măhnire chiar mai mare
 »De cât avui prin mórtea iubitului meu soț.»

Acuma, înainte d'a repeta blestemul, —
 Momentul nu trecuse și inima mea próstă
 De nisce dulci cuvinte s'a fermecat d'o dată,
 Indeplinind pe mine blestemul invocat:
 Și négra neodihnă d'atunci s'a pus pe mine,
 Fiind des deșteptată prin spaima ce'i causedă
 Infiorătoare visuri.

Pe urmă mé urásce din pricina lui Warwick:
 Și va scăpa de mine prin mijlóce ascunse.

Elisabetha. Adio, mult cercată, și eu te plâng pe tine.

Anna. Precum cu al meu suflet, eu, pentru tine plâng

Dorset. Adio, tu, mărimea cu lacrimi ce primesci.

Anna. Adio, tu, cu lacrimi, ce cinstea părăsesci,

Duchesa. (Lui Dorset) Acum la Richmond dute; să 'ți fie bun norocul!

(Reginei Elisabethei) Tu, dute la altarul spre a te linisci! —

Eu, la mormânt m' oiú duce în liniște, în pae!

Opt-șeci de ani de trudă trecut au peste mine;

Un veac de suferință a fost respłata dréptă

Momentului cel vesel, trecut, uitat îndată.

Elisabetha. Stai un moment cu mine, spre turnul să privim:

Ah! pietre vechi și crudă, vă cer puțină milă!

In zidurile vóstre invidia viciénă

Inchis o fără milă doi frageđi copilași!

Ah! légănul e aspru băieților drăguți!

O doică fără suflet de dênși îngrijesce!

Măhnirea mé sdrobesc pe când mă depărteđ,

(Es).

SCENA II.

O odaie de ceremonie în palat.

Trompetele sună. — **Richard ca Rege pe tron, Buckingham, Catesby, un pagiu și alți.**

Richard. Voi toți, stați la o parte, — Văr Buckingham,
ascultă —

Buckingham. Stăpâne înălțate —

Richard. Dă-mi mâna ta, iubite. Prin sfatul tău împins,
Pe tronul seü puternic ađi Richard șede Rege; —
O ți, numai atîta, purta voiü astă cinste?
Său va dura și mai mult ca să ne bucurăm?

Buckingham. Mult timp să ție, Sire, neincetat, în veci.

Richard. Ah! Buckingham, acuma te voiü proba în fine,
Să ved ce fel e aurul, — adevărat sau fals: —
Trăiesce micul Edward. — Ghicesci ce voiü să ȃic?

Buckingham. Vorbesce dér, stăpâne.

Richard. Ei, voiü să ȓic, amice, c'aş vrea să fiu eu Rege.

Buckingham. Dar nu eşti Rege, Sire, — un Rege strălucit?

Richard. Glumesci tu când ȓici Rege.—Trăesce încă Eđward.

Buckingham. Adevărat, stăpâne.

Richard. Şi ce e consecinȓa, trăind copilul Edward?

»Adevărat, stăpâne«. — Atît ȓăsesci să spui?

Era o vreme, vere, când pricepeai mai lesne.

Curat vorbi voi déră, — Aş vrea să fie morȓi;

Şi aş dori ca faptul să s'execute iute.

Ce ȓici tu la acésta? Răspunde, fii mai scurt.

Buckingham. Veȓi face cum ve place.

Richard. Tacı, tacı, te faci de ghiaȓă, iubirea se recesce:

Ai consimȓi tu óre să móră cei bastardı?

Buckingham. O pausă, spre gândire, ve rog să'mı daȓi,

mylord,

'Nainte d'a răspunde în mod definitiv.

Şi fără întârȓiere ve voiü da deslegare.

(Ese Buckingham).

Catesby. (Aparte) E supărat Regele; veȓi cum își muşcă
buza?

Richard. Eu stric, că stau de vorbă cu proştiı fără creeri, —

(Se cobóre după tron).

Şi fără judecată; nu, nu'mı convine mie

Persóne ce se uita cu scrupul la ce fac:

Pre legea mea, devine prevădător Buckingham!

Băiete —

Pagiul. Mylord?

Richard. Tu nu cunoscı pe nimeni, ce banul coruptor,

Ar ispiți în taină omor să sevărşescă?

Pagiul. Da, Sire, aş cunósce p'un paraponisit,

Ce are aspiraȓi ce nu se potrivesc

Cu slabele 'ı mijlóce: de sigur pentru densusul

Va fi mai elocinte de cât mulȓi oratori

Strălucitorul aur, şı lesne 'l va convinge

Or ce să întreprindă.

Richard. Prea bine. — cum se chemă?

Pagiul. Mylord, se chemă — Tyrrel.

Richard. Am auzit de dânsul; — mergi, chemă mi 'l încóce,

(Ese pagiul).

Jur că cugetătorul, adâncul Buckingham,
Nu va mai fi de mine chemat ca să ea parte
La planurile mele ascunse, 'ntunecóse :
Cum merse pân' acumă ne obosit și sincer,
Ș'o dată se oprește ? — Așia să fie déră !

Intră Stanley.

Ah ! scumpul meu Lord Stanley ! Ce veste mai aduci ?

Stanley. Stăpâne vă comunic

Marquesele de Dorset precum aud, fugar
Se duse către Richmond, cu care va rămâne.

Richard. Tu Catesby, vino 'n cóce, și fă să mérgă svonul
Ca Anna'-a mea soție e fórte greu bolnavă ;
Și eu voiü da poruncă să stea puțin ascunsă ;
Găsesce'mi și un tēnēr de nascere obscură
Să se căsătoréscă cu fiica lui Clarence ;
E prostănac băiatul, de dânsul nu 'mī e témă.
Dar nu ascultți, viseđi tu ! — 'Ţi am spus să dai de scire
C'ar fi Regina Anna greu bolnava de mórte :
Ai plécă și lucrédă, căci ŷin peste măsură
S'opresc or-ce speranță mă póte vătăma.

(Ese Catesby)

E trebuință mare să mă căsătoresc
Cu fiica lui Edward, căci altfel stă domnia
Pe temelii prea slabe : ântâi dér voiü ucide.
Pe frații ei pe urmă o fac nevasta mea !
Câștigul e nesigur ! Dar m'am înaintat
Așia departe 'n sânge că trebui să urmeđ
Cu crimă peste crimă. —
Nu pot să curgă lacrimi din ochiul meu uscat. —

Reintră Paგიul cu Tyrrel.

Te chemă Tyrrel ?

Tyrrel. James Tyrrel sunt, stăpâne, și slugă prea plecată.

Richard. Adevărat să fie ?

Tyrrel. Incercă-mă, stăpâne.

Richard. Ai îndrăsni amice, s'omorî p'amicul meu ?

Tyrrel. Mai bucuros sunt, Sire, s'omor doi inamici.

Richard. Atuncea tocmai asta'î, doi inamici la mórte!

Dușmanî odihnei mele, ce'mî turbură și somnul,

Cu ăștia ai a face.

Da, Tyrrel, scii bastardîi ce sunt închiși în Turn.

Tyrrel. Să'mî dați mijlocul numai la dênși să pătrund
Și în puțină vreme vë voiü scăpa de ei.

Richard. Ca musica 'ți e glasul. Ascultă, mai aprópe
Cu semnul ășta, dute.

(I șoptesce la urechî)

Atît aveam a'ți spune; să viî să'mî spui pe urmă;

Vei câștiga iubirea ș'a mea recunoșcință.

Tyrrel. Voiü termina pe dată.

(Ese)

Reintră Buckingham.

Buckingham. Mylord, adânc în gându'mî am cumpănit îndemnul
De care odinióră în taină 'mî ai vorbit.

Richard. Bun, să lăsăm acésta; la Richmond plécă Dorset

Buckingham. Mylord, da, am aflat'o.

Richard. E fiul sóței te'le, veđi, Stanley, să nu uiți.

Buckingham. Mylord, cer împlinirea a promisiunei vóstre;

Sciți bine către mine onórea vë obligă; —

Domeniul și averea și titlul de Hereford

Imî sunt promise, Sire.

Richard. Veđi de nevasta, Stanley, de va comunica

Cu Richmond, prin scrisóre, răspunđi tu pentru dênșă.

Buckingham. La cererea mea dréptă, ce đici, Măria ta ?

Richard. Par'că 'mă aduc aminte, al șeselea Henric
A prorocit că Richmond o dată va fi Rege,
Pe când Richmond acesta era un băiețel, —
Un Rege! — E posibil?

Buckingham. Mylord —

Richard. Cum nu 'mă a spus prorocul că'l voiă ucide eu
De'mă o sta el în cale?

Buckingham. Mylord, răspunsul vostru?

Richard. Un Richmond! — Intr'o vreme, trecând p'în Exeter,
M'au dus, de courtoisie, să visitez castelul
Ce are nume Rougemont; ear eu am tresărit,
Căci îmi aduc aminte, de mult, când în Irlanda
Un bard îmi prorocise că voiă trăi puțin
Când voiă vedea pe Richmond.

Buckingham. Mylord, —

Richard. Ce oră e acuma?

Buckingham. E sigur îndrăsnelă din partea mea, stăpâne,
Să v'amintesc într'una de ce mi ați promis.

Richard. Am întrebat ce ceas e

Buckingham. Curând va bate zece.

Richard. Atuncea las' să bată

Buckingham. De ce ȳici las' să bată?

Richard. Să vie lovitura s'inece glasul tău

Ce'mă turbură ideile. Să scii, amicul meu,
Că aȳi de dat n'am poftă.

Buckingham. Atunci, te rog, răspuide de vrei să ȳi sau nu.

Richard. Zău crede-mă, mă superi, 'ȳi am spus că aȳi n'am
poftă.

(Ese Regele Richard cu suita)

Buckingham. Cum! astfel resplătesce serviciile mele
Cu'atât dispreț? — d'aceia făcutu l'am eu Rege?
Mă voiă gândi la Hastings, și voiă pleca d'aceia,
La Brecknoch, cât în viață păstreȳ sufletul meu.

(Ese).

SCENA III.

Intră Tyrrel.

Tyrrel. S'a sevârșit în fine și faptul sângeros,
 Cea mai grozavă faptă de nemilos omor,
 Ce s'a comis vr'o data în insula acésta ;
 Chiar Dighton, da, chiar Forrest pe cari am mituit
 Spre a comite crima de crudă tyranie,
 Obicinuiți cu sânge ca fere fără milă,
 Au fost mișcați în suflet cu blânda compasiune,
 Și povesteau cu lacrimi cum au murit băieții.
 «Pe ângerașii frageți să'i fi vedut dormind,»
 Spunea cu lacrimi Dighton, —
 «Ținându-se de mână, îmbrățișați frățește» —
 (Pe când vorbea, chiar Forrest d'a plânge nu 'nceta).
 «Ca marmora curată era al lor trup fraged ;
 «O dulce sărutare lipea acele buze,
 «Ca patru rose roșii 'nflorite p'o tulpină :
 «Pe perină căduse din mâna lor o biblie,
 «Ce'mi a muiat tăria când am zărit o 'colo ;
 «Cu tóte aste dracu» — Aicea s'a oprit,
 Spuind 'nainte Dighton : «am stins în flórea ei

«O dulce și perfectă a lumii creațiune...»
 Cu vorbele aceste plecară, reu isbiți
 Cu remușcare, glasul li se oprea în gât,
 Erau grăbiți să mERGă, și eu i am lăsat,
 Pe Rege să 'l vestescă de fapțul isbitit.

(Intră Regele Richard)

Dar eaca 'l că sosește: -- Trăiți Măria ta!

Richard. E scumpul nostru Tyrrel! — Aducî plăcută veste?

Tyrrel. Da, dacă fericirea a Majestăței vóstre

Constă 'n executarea poruncei ce 'mî ați dat;

Fii fericit, oh! Sire, căci lucrul s'a făcut!

Richard. Văduț ai singur Tyrrel?

Tyrrel. Da, chiar, mylord, cu ochii 'mî.

Richard. Cadavrele văduț ai, — chiar în mormântul lor?

Tyrrel. Chiar preotu din Turnul sciu că 'i a îngropat,

Dar să spun adevărul, în ce loc, bine nu știu.

Richard. Să vii la mine, Tyrrel îndată după cină.

'Ți voiî împlini dorința; la revedere déră.

Tyrrel. Cu plecăciune, Sire.

(Ese).

Richard. Inchis am în loc sigur pe fiul lui Clarence;

Pe fiă sa am împins'o să se mărite prost;

Pe când repausedă în sînul lui Abram;

Moscenitoriî gingași ai fratelui meu Edward;

Și 'și a luat adio nevasta mea din lume;

Eu bănuind acuma că Richmond de Bretagnia,

La tron vrea să ajungă făcend o alianță

Cu ténëra princesă Elisabetha, fata

Lui Edward, drept la dênsa ca peșitor, mă duc.

(Intră Catesby)

Catesby. Mylord —

Richard. E rea sau bună vestea de vii așa în pripă?

Catesby, E rea, mylord, căci Morton la Richmond a fugit;
Ear Buckingham în juru'î o cătă dirge strânge
Din munții verđi ai Galliei, crescând din ți în ți.

Richard. Mai multă îngrijire de Ely și de Richmond
Simț eu, de cât de ceta lui Buckingham din Gallia.
Dar aide, că sciu bine fricósa chibzuire
Urméđă des zăbava.

Zăbava se cuvine când este slăbiciune;
Pripita decisiune pe mine me conduce!
Tu dute, strânge óstea: în mine 'mî e tária;
Când trădători se mișcê, iuțéla e scăpare.

(Ese).

SCENA IV.

Inaintea palatului.

Intră Regina **Margareta**.

Margareta. A început în fine să tragă spre sfîrșit
A lor prosperitate; și pică par' că cóptă
In gura hrăpitoare a morței putređite.
Eu m'am ținut ascunsă p'aicea împrejur,
Spre a privi peirea a dușmanilor mei;
Sunt martora voiósa desfășurei 'ntregi
A tristei tragedie. Spre Franția voiú pleca,
Sperând că și sfîrșitul va fi mai negru încă
Dc cât promite astăđi; nenorocito, plécă;
Sërmană Margareta! — Dar cine sunt acestia.

Intră Regina Elisabetha cu Duchesa de York.

Elisabetha. Vai! ce nenorocire! Vai' scumpii copilași!
Ca flórea ne 'nflorite, hrăpită primavéra!
De sbórá încă 'n aer iubitul vostru suflet
Ci nu 'î plecat departe în lunga vecinicie,

Uşor staţi împrejură 'mă pe aripă ângerescă,
Să ascultaţi bocirea neconsolatei mame.

Margareta. Stând împrejură 'i spuneţi, cum, ađi dreptatea
schimbă

Isvorul vieţii vóstre în nópte nesfârşită

Duchesa. Atâte suferinţe cuvântul 'mă au luat,
Şi limba 'mă obosită nu póte să se vaite.

Plantagenet iubite, ah! Edward, unde eşti?

Margareta. Plantagenet răsbună p'un alt Plantagenet;
Şi Edward pentru Edward murind plătesce astfel,

Elisabetha. Ai părăsit, Oh Dómnle! pe mielul fără sprijin,
Ca să'l asvirli în ghiara acelu lup cumplit?

Ce, adormiseşi óre când faptul s'a comis?

Margareta. Da, adormiseşi óre când au murit odată
Băiatul meú cel gingaş cu tat' seú sântul Henric?

Duchesa. Vai! viaţa 'mă e o mórte, vederea mea e órbă!
Sunt umbra muritóre a crudulu trecut;
Aicea odihnesce 'ţi o lungă ueodihnă.

(Se aşedă pe pământ).

Chiar pe pământul ăsta ce bea în nesciinţă
Nevinovatul sânge ce đilnic e vėrsat.

Elisabeta. Nu scii să dai odihnă durerei, oboselei,
Mormént fi pentru mine, măcar să pot uita:
Să nu mai cat odihnă, ci numai să rămăi
Uitătă 'n vecinicie; căci cine să mai aibă
Prilej ca noi să plângă.

(Se aşedă lângă dēnsa).

Margareta. De trebui respectată durerea cea mai veche,
Veţi plângă voi cu mine, am dreptul de vechime,
Vor trece înainte a mele suferinţe.
Ear dacă suferinţa să se discute rabdă.

(Se aşedă lângă dēnsa).

Vorbind de ale mele, veţi aminti în tocmai
Pe tóte ale vóstre: — Eu am avut un Edward,

Până'l ucise Richard; avut ai tu un Edward,
 Și Richard îl ucise; un Richard ai avut tu,
 Și e ucis de Richard.

Duchesa. Aveam și eu un Richard pe care l'ai ucis,
 Erai și tu acolo când l'au ucis pe Rutland.

Margareta. Aveai un fiu, un Clarence, și Richard l'a ucis.
 Din pântecile tele un lup născu în lume
 Ce sémănă peirea pe unde se tăresce;
 Un câine, dinți ce are chiar în privirea sa,
 El chinuiesce mielul și sângele i'l bea;
 Tiranul cel mai mare ce umblă pe pământ.
 Cu lacrimi el domnesce. — Din pântecile tele!
 Pe cei ce 'i urmăresce chiar la mormânt i duce.
 Oh, Dómne! tot putinte, cel drept și milostiv,
 Cât sunt mulțumitoare că féra sângerósă
 Prededă chiar pe rodul afurisitei mame
 Ce l'a adus în lume; făcând'o să bocéscă
 Pe lângă cele l'alte de densusl vëduvite.

Duchesa. Ah! veduvă lui Henric, nu, nu te bucura
 In marea mea durere, căci martor 'mă este cerul
 C'am plâns eu pentru tin.

Margareta. Așteptă, că'mă e sete de rësbunare dulce,
 Și mult acum mă bucur privind cea rësbunare.
 Cel Edward ce ucise pe Edward, fiul meu
 E mort, și cel l'alt Edward s'a dus să'l resplătéscă;
 York tënëru e bașcă, căci ambii împreună
 Nu valorau atîta cât cel ce l'am perdut.
 E mort și Clarence, care 'mă a înjunghiat pe Edward;
 Și toți cei ce priviră la scena 'nfiortóre,
 Curvarul Hastings, Rivers, Vaughan, junele Lord Grey,
 Intimpinat au mórtea în flórea vieței lor.
 Ear Richard tot trăesce, al iadului agent
 Ce e trimes în lume s'aducă lui Satana
 Ce suflete găsesce; dar vine, e aprópe
 Sfârșitul lui cel jalnic, nejaluit de nimeni.
 Pământul se deschide, înflăcărat e iadul,
 Tip demoni, ear sfinții se rógă ca să péră: —
 Ah! taie 'i firul vieței; dá, Dumnezeuu,
 Să pot cânta în fine — *Mistretul a murit!*

Elisabetha. Spuseși drept odinioară că va veni o vreme
Când voiți striga la tine să vii să blestemăm
Vipera 'nvenenată, spurcata stîrpitură.

Margareta. Da, te numi atuncea van echo depărtat
Al fostei mele cinste; văpsită amintire
Și palidă ca umbra, a marelui trecut:
Figură lingușită, sərbată ca în glumă,
Și mai 'nalt rădicată să cađi și mai de sus;
Batjocorită mumă a doi frumoși copii:
Ca într'un vis privită; stindard strălucitor,
Și țintă nimerită de or ce întemplantare;
Icóna demnităței; un suflet, o iasmă;
Regină numai 'n glumă să joci ca pe o scene.
Dar unde 'ți e bărbatul, și undes' frații tei?
Și copilașii undes'? Cu ce ađi te mai bucuri?
Se rógă, ȃice vre-unul: *Regina să trăiească!*
Baronii, Lordii undes' ce ieri te lingușeau?
Și unde sunt ostasiu porunca'ți ascultând?
Răspunde la acestea să veđi ce ești acuma.
Nu fericită sóță, ci veduvă măhnită;
Nu mamă bucurósă, căci plângi cuvéntul — »mamă;«
Cerénd cu umilință la cel cui acordeai;
In loc de o Regină o tîrfă 'ncoronată
C'o mie de necasuri; amar desprețuită;
Făceai să tremur' — alții, și nimeni nu te'-ascultă;
Veđi a dreptăței róta ce fel s'a învêrtit,
Lăsându-te ca préda a anilor ce trec,
Cu suvenirul numai de ce ai fost odată
Ca să te chinuiescă veđénd ce ai ajuns!
'Mi ai usurpat tu locul; dec'i nu e cu dreptate
Să usurpeđi o parte a suferinței mele?
Pe gátul teú cel mândru lása voiú eu să cađă
Intréga gréutate ce am purtat în parte.
Regino mult cercato, și veduvă lui York
Vě dau un lung adio, — căci merg să ríd în Franția
De ce am plâns aicea.

Elisabetha. Ah! tu ce scii să blestemí, așteptă, stăi aicea
Invéță-mě pe mine a blestema ca tine!

Margareta. Gonesce nóptea somnul, postind ȃi după ȃi:

Presenta ta durere compar'o ți și nópte
 Cu fosta'ți fericire; cređi că copii tei
 Erau și chiar mai gingași de cât în adevăr;
 C' acela ce 'i ucise e mai neomenos
 Mai negru de cât este.

Ve'i înveța atuncea ce lesne e să blestemî,

Elisabetha. Invéță-mě cuvinte, c'a mele sunt prea slabe!

Margareta. Fă dup' a mea povață.

(Ese Regina Margareta).

Duchesa. De ce calamitatea e plina de cuvinte?

Elisabetha. Prccum și avocatul exprimă ce clientul

Doresce să reésă, așa cu vorbe aspre

Durerea se alină' La mult ea nu servése,

Dar inima 'i ușoră când păsul 'și l'a pus.

Duchesa. Atunci dă drumul vorbeii: să mergem împreună,

Cuvintele amare ce voiü rosti, să taie

Pe fiul meu, cum dënsul tăiat a viața dulce

A pruncilor tei frageđi,

(Se aud tobe).

Ascultă toba, vine; — fii elocinte déră.

Intre Regele Richard cu trupele în marș.

Richard. Cum! cine întreupe călătoria mea?

Duchesa. Aceia ce mai bine 'ți întreupea născarea

În pântecile sele, strângându-te de gât; —

Întreupeam ș'omoruri nenumërate 'n lume

Ce ai comis, tălhare.

Elisabetha. Fă să'ți ascundă fruntea coróna cea de aur,

Căci sciu, citesc acolo măcelul celui 'n drept

Să pörtă cea cunună; și mórtea nemilósă

A Lorđilor la Pomtret.

Rëspunde tu, păgâne, copii mei unde sunt?

Duchesa. Vorbesce, asasine, George Clarence, unde e?

Și unde este Edward copilul lui cel tënër?

Elisabetha. Și unde este Rivers, Vaughan unde, unde Grey?

Duchesa. Și ce făcuși pe Hastings?

Richard. Sunați, sunați, corniști!—Să bată tobele!

Să nu audă cerul pe babele acestea

Pe unsul insultându'l; băteți, sunați, vă spun. —

(Trompetele sună, tobele bat)

Acum aveți răbdare vorbind încet și dulce,

Altfel al vostru țipet prea lesne îl înec,

Cu sgomotósa notă ce sune în resbel.

Duchesa. Ești fiul meu tu, óre?

Richard. Da, mulțumesc pe Domnul, pe tatăl meu, pe tine.

Duchesa. Ascultă cu răbdare ce nu mai pot răbda.

Richard. Am moștenit prin sânge din caracterul teú.

Nu pot răbda cuvinte ce sună ca muștrare.

Duchesa. O vorbă să spun numai.

Richard. Vorbesce, nu ascult.

Duchesa. Voiú fi blajină, dulce și moderată 'n vorbă.

Richard. Și mai cu sémă scurtă căci snnt grăbit, zeú, mamă.

Duchesa. Ai grabă mare, mare? — Te așteptai pe tine,

Răbdând și ți și nópte nespúsă agonie.

Richard. Dar n'am venit în fine ca să te bucuri, mamă?

Duchesa. Nu, jur pe sânta cruce; o sciú tu ca și mine,

Căci ai venit în lume în iad să 'mí o preschimbi.

O tristă întémplare 'mí a fost a ta venire;

Posacă arțăgósă copilăria ta;

Sélbatic când la școlă și spaima tutulor;

Furiós în tinerete, crud, îndrăsneț, șiret;

Crescând în vêrstă mândru, înșelător și reú,

Un ceas de bucurie avut am eu cu tine?

Un singur ceas? — ci spune.

Richard. Atât de neplăcută de este chiar vederea

Mea, pentru tine, lasă să 'nainted mai iute,

Să nu te super, Dómnă, - Sunați corniști și tobe.

Duchesa. Ascultă-mé o dată

Richard. Rostesci prea grele vorbe.

Duchesa.

O vorbă, numai una,
Căci nici-o dată 'n viață nu mai vorbesc cu tine.

Richard. Așia?

Duchesa. Sau vei muri prin justa ceresca îndreptare,
'Nainte d'a te 'ntorce, acest resbel sfișit;
Sau trista bătrânețe sfiși-va viața mea,
Și nici o dată 'n lume nu ne vom întâlni.
Eă dar cu tine 'n luptă blestemul meu cel aspru;
Pe câmpul de bătaie să stea mai greu pe tine,
De cât armura grosă cu care te îmbraci!

Cu partea cea adversă e rugăciunea mea.
 Dușmanii tei în aer vor auzi șoptind
 Neodihnitul suflet al pruncilor lui Edward,
 Victoriilor și succese lor promitându-le.
 Ești ucigaș sfârșitu 'ți prea sângeros va fi
 O viață de rușine va fi demn terminată
 C'o mörte sângerosă.

(Ese).

Elisabetha. Cuvânt am și mai tare, cu tóte că în gura 'mă
 Sunt vorbele mai slabe: Amin decă ȃic din suflet
 La tóte ce 'ți urędă.

(Voiesce să easă).

Richard. Mai stai puțin oh! Dómnă, doresc să 'ți spun ceva.

Elisabetha. Băieți regesci de sânge nici unu nu 'mă rămâne
 Să 'l poți ucide, Richard; ear pentru fata mea,
 Va fi călugăriță și nu Regină dęnsa;
 Nu cată s' atingă dęră a ei obscură viață.

Richard. Ți așa vorbi de dęnsa, Elisabetha-'o chęmă,
 Frumósă și graciósă și plină de virtuți.

Elisabetha Și dęnsa vrei să móră? Ah! las'o să trăiescă!
 'I voiú corumpe cinstea, pătându'i frumusețea,
 Voiú spune că lui Edward am fost necredincióasă;
 Voiú arunca pe dęnsa un vël de infamie:
 Tot, numai să trăiescă departe de măceluri,
 Mărturisi voiú tare că nu e a lui Edward.

Richard. Acęsta nu vei face căci e de neam regesc.

Elisabetha. Dar ca s'o scap de mörte voiú spune că nu este.

Richard. In nascerea ei tocmai găsesce siguranță.

Elisabetha. Cu astă siguranță muriră frații ei.

Richard. In lume, care scapă de ce e scris să fie?

Elisabetha. Când este scris destinul de cel ce nu cunósce
 Nici simțul chiar de milă: pe copilașii altfel
 Ar fi suris destinul.

Richard. Vorbesci ca când eú singur 'mă așa fi ucis nepoții.

Elisabetha. Destulă mulțnmire nu fuse pentru tine
 Să le eai libertatea, familia, domnia?
 'Ți a trebuit și viața? Or cine cu-a sa mână
 A sevărsit păcatul, tu, tu l'ai ordonat;
 N'avea tăiș cuțitul pân' nu l'ai ascuțit
 Pe inima ta crudă și tare ca o piatră,
 Ca să pătrundă lesne în inima lor blândă.
 Cu ale tele crime par' că s' obicinuită,
 Și setea răsbunării în mine pare stinsă,
 N'ar fi posibil altfel de dênșii să vorbesc!
 'Ți aș sfășia și ochii din chipul teū de câine;
 Pe pieptu'ți aruncată m'aș rupe în bucăți,
 Ca barca asvirlită pe stânci primejdiosă!

Richard. Să n'am noroc oh! Dómna, în ce am întreprins,
 De nu doresc mai bine la voi și la ai voștri,
 De cât cel reū ce 'n gându'ți au suferit prin mine.

Elisabetha. Ce bine mai rămâne să gust în astă lume?

Richard. Inaintarea, Dómna, princesei, fetei vóstre.

Elisabetha. La eșafod s'ajungă mai iute, înțeleg.

Richard. La trépta cea mai 'naltă a templului glorios, —
 Cununa 'mpărătescă dorită de toți ómenii

Elisabetha. Deșértă lingușire am în aceste vorbe!
 Ce demnitate ore, ce stare, ce onóre
 Poți acorda acuma la bieții mei copii?

Richard. Voiū răspândi onóre și cinste fără mărgini
 Pe un copil al vostru.

În Lelthe dér înecă amara amintire
 A rēului acela ce cređi că am comis.

Elisabetha. Vorbesce dér o dată ca nu cum-va să 'ți péră
 Cel gust de bunătate pe când vorbesci cu mine.

Richard. Să scii dér că din suflet iubesc pe fata vóstră.

Elisabetha. Fii sigur că din suflet te crede mama ei.

Richard. Cum, ce fel đic'i că crede?

Elisabetha. Mylord, cred că din suflet iubesci pe fata mea.
 Tot cu aceeași iubire iubeai pe frații ei. —

Îți mulțumesc din suflet de dragoste ca asta.

Richard. Nu judeca în pripă; confunđi ce voiū să spun:
 Am đis că din tot suflet iubesc pe fata vóstră,
 Și că am intențiunea s'o fac Regina mare.

Elisabetha. Și cine 'i va fi Rege, în intențiunea voastră?

Richard. Chiar cel ce o va face Regină; — care altu?

Elisabetha. Ce, tu?

Richard. Chiar eu. — Cum ți se pare?

Elisabetha. Cum sperî a o decide?

Richard. Acesta chiar e lucrul ce ai să mă înveți,
Căci o cunoscî mai bine.

Elisabetha. Vrei s' afli de la mine?

Richard. Te rog cu umilință

Elisabetha. Trimete 'i chiar prin omul ce a ucis pe Prinții,

Două inimi sângerânde, pe care ai se scrii

Sunt Edward, eu sunt Richard; va plânge ea citind;

Pe urmă mai oferă 'i, — precum odinioară

Regina Margareta a presintat lui tat' tei

Batista fumegândă cu sângele lui Rutland. --

Oferă 'i o batistă, spuindu 'i că a sters

Nevinovatul sângă al micilor ei frați,

Și spune 'i să usuce a ochilor ei lacrimi

Cu cârpa încă caldă.

De veți că nu se mișcă, că n'o faci să te'adore

Trimete 'i și o listă, în care să 'i expui

Și alte multe fapte.

Cum ai făcut să péră pe Clarence unchiul ei,

Și unchiul ei Lord Rivers, și ți, că pentru dânsa

Ai otrăvit pe Anna sêrmana ei mătușă.

Richard. Dar rîdi de mine, Dómnă, nu póte fi acesta

Un mijloc ca de dânsa să fiu iubit vr'o dată.

Elisabetha Nu sciu o altă cale;

Afară de ai pune un chip ce nu 'i al tei,

Să nu mai fi cel Richard autorul rului.

Richard. Dar spune 'i că amorul c'el am eu pentru dânsa,

M' împinse chiar la crima!

Elisabetha. În adevêr atuncea te ar lua fii sigur,

Amoru 'ți căpătându'l c'un preț așia de mare.

Richard. Nu voiü putea desface un lucru din trecut;

Și or ce om greșesce, ear mai târziu regretă,

Când judecă mai matur de ce s'a petrecut.

Chiar de smulsei domnia dela băieții tei,

Ca să repar voiü da o Princesei, sorei lor.

Nu sună' atît de dulce cuvântul de bunică
 Ca titlul cel de mamă? Nu 'î dragostea aceeaşi
 Ce simte ş'una ş'alta? — Sunt ca copii, nepoţii,
 O tréptă mai departe, — din sângele acelaş.
 În tinereţea vóstră copii v'au supérat,
 A vóstră betrâneţe găsi va mângăiere
 În pruncii mei, mai dulce; că n'a domnit ca Rege
 Al vostru fiu, — d' aceea verşi lăcrimi de durere?
 Prin întéplarea asta va deveni Regina
 A vóstră fată numai.
 Aş face şi mai multe să pot recăpăta
 Favórea vóstră, ânsă atîta numai pot;
 Primesce dér şi értă.
 Marquesele de Dorset ce 'ncércă să s'ascundă
 Umblând în rătăcire p'în ţermuri depărtate,
 Va fi chemat acasă prin pacinica unire
 Şi 'naintat la slujbe, la funcţiuni înalte;
 Iar Regele ce chémă pe fiica ta soţie,
 Voiós chema va frate pe Dorset, fiul teú;
 Şi ânc' o dată mamă vei fi a unui Rege;
 Voiú 'nlocui ruina trecutului cel jalnic
 Prin veacuri nesfîrşite de lungă mulţumire.
 Ah! pentru noi, mă crede, zîmbesce viitorul!
 Ear lăcrimile calde ce ai vërsat se schimbă
 În şire argintate de albî mǎrgăritari;
 Căci îndecit mai tare simţi vei fericirea
 Cu cât a fost mai crudă nenorocirea, care
 Din ochii tei le smulse.
 Decî dute, scumpă mamă, la fata ta, đic, dute,
 Cu mature cuvinte învinge 'î modestia;
 Prepar'o ne 'nvěţată p'un curtesan s' asculte:
 În sínul ei cel fraged o flacăre însuflă
 Ce să 'î aţîte setea domniei aurite:
 Asemenea mai spune 'î că după ce cu óstea 'mî
 Voiú potoli rěscóla, — pe Buckingham mişelul
 Cum merită plătindu'l, pe fruntea mea purtând
 Guirlanda victoriósă, veni voiú să conduc
 Biruitor, Regina, la patul noptial!

Și ascultând povestea triumfurilor mele,
Va fi triumfătorea stăpână lui Caesar.

Elisabetha. Și cum creștii că 'i mai bine să ȳic, vorbind de
tine

Al tatălui ei frate sau unchiul ei să ȳic?

Sau vrei să ȳic e' acela ce a măcelărit

Pe unchiu ei, pe frații, o cere de nevastă?

Făcând în locu'ți curte, ce titlu vrei să 'ți dau

Ce ar putea să 'i placă mai mult ca să te ea?

Richard. Convinge-o chiar că pacea a țerei noastre 'ntregi
Va fi asigurată prin astă alianță.

Elisabetha. Va cumpăra cea pace c'o viață de resbel.

Richard. Mai spune 'i că stăpănul ce pôte porunci,
Cu umilință cere.

Elisabetha. Ceva ce un alt Rege mai mare că toți regi
Oprit a să se facă.

Richard. Arată 'i c' o Regină puternică va fi.

Elisabetha. Să plângă tot ca mă 'sa că titlul l'a purtat.

Richard. Mai spune 'i că 'mă inspiră o vecinica iubire.

Elisabetha. Cu tine, câtă vreme va ține vecinicia?

Richard. Cât viața ei va ține o dulce dragoste.

Elisabetha. Dar câtă vreme, spune, va ține viața ei?

Richard. Cât vor permite cerul, destinul și natura.

Elisabetha. Cât va lăsa 'o iadul și Richard să trăiescă.

Richard. Că Regele ei, astăzi devin supusul ei.

Elisabetha. Dăr ea, ce 'ți e supusă ca Rege te abhoră.

Richard. Te rog fii elocinte în interesul meu

Elisabetha. Mai mult efect va face o întemplantare, spusă
Adevărat, întocmai precum s'a întemplat.

Richard. Curat decă povestesc 'i iubirea mea întrégă

Elisabetha. Curat d' aş povesti'o ar fi în styl prea aspru.

Richard. Cuvinte ardetóre lipsite d' adăncime.

Elisabetha. Sunt reci, înmormântate ca bieții copilași
Ascunși adănc în gropă, în flórea vieței lor.

Richard. Nu mai vorbi de dănci, e lucru din trecut.

Elisabetha. Vorbi voiú, al meu suflet cu milă se sfășie.

Richard. Pe ordinele mele jur, pe coróna mea —

Elisabetha. Măngite, terfelite, mai mult chiar, usurpate.

Richard. Jur —

Elisabetha. Ah! nu jura pe ele, — nu e un jurământ
Sfințita sa onóre vitezul Sântu Gheorge
O perde, când atîrnă la peptu 'ți mișelesc;
Cavalerésca cinste a ordinelor tele
Pătată'î cu necinste.
Coróna'ți usurpată e desbrăcată asiădi
De fala sa regală.

Un jurământ d'ei face ce póte fi cređut,
Jura vei pe un lucru ce nu l'ai feștelit.

Richard. Jur dér pe astă lume —

Elisabetha. Și lumea este plină de rēul ce 'l comiți.

Richard. P'a tatălui meū mórte. —

Elisabetha. Prin viața ta, cea mórte destul ai necinstit'o

Richard. Jur dér pe mine însumi —

Elisabetha. Persóna ta pe tine prea mult te maltratēđă.

Richard. Pe D-zeū atuncea —

Elisabetha. În contra Lui pecate mai multe ai comis.

D'aveai puțină frică să nu 'ți calci jurământul,
Unirea întocmită de fratele teū Edward
Era săție încă, — și el trăia acuma:
D'aveai puțină frică credința s'o păstređi,
Coróna 'mpărătescă ce 'ncinge capul teū,
Era s' încingă fruntea a pruncilor mai gingași; --
Era ađi să trăiēscă și Prinții amendoii,
Cei cari acum sunt préda, din viclenia ta,
A vermilor, în grópă. Ce 'ți mai rămâne, spune,
Pe ce să juri, acuma?

Richard Pe viitor, jura voiū.

Elisabetha. Perdut ai viitdrul prin tot trecutul teū.

Richard. Să nu 'mă ajute Domnul pe inamicii mei

Să'î asupresc cu brațul,—să cad prin mine însumi.

Nici cerul nici norocul să nu 'mă zimbēscă dulce,

Să n'am repaos đioa, să n'am odihnă nóptea; —

Stați stele împotrivă la tot ce întreprind

De n'oiū iubi în viață cu dragoste curată

Cu sântă devoțiune, cu inima întrégă

Pe fiica ta frumósă cu chip împărătesc.

Intr'ēnsa fericire găsi vei pentru tine

Cu mine împreună; ear fără dēnsa mórtea,

Peirea, nimicirea, ruina îngrozitoare
 Urmază pentru țără și pentru toți ai noștri;
 E singura scăpare aceia ce am spus.
 Și ast-fel, dragă mamă, căci ast-fel te numesc,
 Te rog fii avocatul, pledădă pentru mine.
 Ce am să fiu, rog spune 'i ci nu ce'a ce am fost;
 Nu cer ce a ce merit dar ce voiū merita;
 Au fost și timpuri greie ce multe au impus,
 Spre a s'ajunge scopul cel mare, glorios.

Elisabetha. Mă ispitește dracu pe tine ascultând,

Richard. De pôte fi ispită să faci ce este bine.

Elisabetha. Dér să mă uit eu însumi?

Richard. Uitându-te zéu numai 'ți vei face mare bine.

Elisabetha. Tu ânsă ești acela ce 'mă ai ucis copii, —

Și eu să fiu aceia ce 'ți dau pe tata mea?

Richard. Vei fi prin faptul ăsta o mumă fericită.

Elisabetha. Mă duc, — să 'mă scrii îndată,

Să aflii dela mine ce are să 'ți răspundă.

Richard. Dă 'i dulcea sărutare amorul ce 'i trimete.

(O sărută, ese Regina Elisabetha).

Ah! próstă, îndulcită femeie schimbătoare!
 Ce veste duci, amice?

Intră Ratcliffe, după densusul Catesby.

Ratcliffe. Stăpâne prea putinte, pe apa apusénă
 Plutesce cu mândrie o flotă numărósă;
 Spre țermul ce' o primesce alérgă s' o respingă
 O cétă îndoiósă din partisanii noștri:
 Se crede chiar că Richmond e amiralul lor;
 Acolo ancoréđă, se ștepește
 Pe Buckingham, cu care vor debarca în țără

Richard. Să mérgă unu iute la Ducele de Norfolk, —

Tu în persónă, Ratcliffe, — sau Catesby, — unde e?

Catesby. Aici, stăpâne, gata.

Richard.

Te du la Duce, Catesby.

Catesby. Cu cea mai mare grabă, mylord, la el voiū merge.

Richard. Aici, aprópe, Ratcliffe, — pornesce drept la Salisbury,

Și când ajungi acolo — (lui Catesby) uituc și nătărău,
De ce rămâi aicea, și nu te duci la Duce;

Catesby. Antâi să 'mă spunei, Sire, ce porunciți să 'i dic
Că Majestatea Vóstră dorește să se facă,

Richard. Adevărat ȃici, Catesby, să strângă imediat
Oștire cât de multă și bine încercată,
Să 'mă éasă înainte, făr' a vesti pe nimeni
In câmpul lângă Salisbury,

Catesby. Mă duc,

(Ese)

Ratcliffe. La Salisbury ce poruncă e pentru mine, Sire?

Richard. Ce vrei să faci acolo, pân' n'oiú ajunge eu?

Ratcliffe. 'Mă ați poruncit, stăpâne, să merg eu înainte.

(Ese).

Intră Stanley.

Richard. Imi vine o idee. — Ei, Stanley, ce mai spui?

Stanley. Nică bună veste. Sire, cu care să te bucuri,

Nică rea destul să facă ca să fii supărat.

Richard. Ei bravo! — o enigmă! — ceva nică bun nică rău!

Ce trebuință este d'atita ocolire,

Când poți așa de lesne să spui ce ai de spus?

Răspunde dér, — ce veste?

Stanley. Pe mare este Richmond.

Richard. Acolo să se 'nece; pe el să fie marea;

Ce face el acolo, mișelul renegat?

Stanley. De alt fel nu pot spune, ghicind dór bănuiesc.

Richard. Și cum e ce ghicesci?

Stanley. Cred că împins de Dorset, de Buckingham și Morton,
Revendică coróna a țerei ce domnesci.

Richard. Ce, gol e óre tronul, și spada e netrasă?

Murit a Domnitorul? Domnia e vacantă?

Moscenitor în viață e altul de cât mine?

Ș'in Auglia nu domnesce heredele lui York?

Acuma spune'mi d'era cu ce drept vine Richmond?

Stanley. De nu e pentru asta nu pot ghici ce cată.

Richard. Că dacă el nu vine coróna s'o hrăpescă,

Nu poți ghici ce cată pe teritorul nostru!

Ah! Stanley, mult 'mi e témă că vrei să mergi cu d'ensul.

Stanley. Nu, Sire, de acesta să nu me bănuiesci.

Richard. Atuncea und' ți e trupa cu care să'l respingi?

Urmașii unde s', unde sunt toți vasalii tei?

Nu'mi spune! — Sciu prea bine: — spre mare ei alérgă,

Conduc în siguranță pe trădător, ce vine

Coróna să'mi hrăpescă.

Stanley. Stăpâne, să n'o credeți; în nord îmi sunt amicii.

Richard. Prieteșug de ghiață: — Ce cată ei în nord,

Când în apus pe Rege să'l ocrotescă cată?

Stanley. Nicî n'am primit poruncă, stăpâne prea putinte:

Dar dați'mi numai voie să plec d'aici în grabă

S'adun ai mei prietenî ș'apoi să v'întâlnesc

Or unde v'ă va place.

Richard. Da, da, ești din aceia ce s'intr'unesc cu Richmond;

Eu nu me pot increde.

Stanley. Prea înălțate Dómne,

N'aveți cuvânt, mă credeți, să v'îndoiiți de mine;

Nicî n'am trădat vr'o dată nicî voiü fi trădător.

Richard. Ei dute, stränge ómenî: dar vei lăsa cu mine

Pe fiü t'eu George Stanley; credință decî păstrédă

Căci altfel d'a sa viață nu voiü putea răspunde.

Stanley. Așia v'ă rog să'î faceți de n'oiü fi credincios.

(Ese Stanley)

Intră un vestitor.

Vestitor. Aflat-am, Maiestate, din svon și prin prietenî,

Că Courtenay cu-al seü frate episcopul trufaș

La Exeter ațișă în arme să se scóle

Tot Devonshirul, gata s'alerge la semnal.

Intră un al doilea vestitor.

2-lea Vestitor. În Kentul Maiestate, s'au resculat în arme
Toți ómenii lui Guildford : pe fie-care ceas
Se întărește forța a insurgenților.

Intră un al treilea vestitor!

3-lea Vestitor. Mylord, armata dirjă a marelui Buchingham....

Richard. Nu mai cobiiți într'una ca bufnițe ce sunteți!
Plecați d'aceia iute, și nu veniți la mine
Cu ast-fel de vestire.

(Îi lovesce).

3-lea Vestitor. Acesta este vestea ce vream să vi o spun :
Inundațiuni subite au risipit d'o dată,
Armata lui Buchingham, și densusul e fugar
Nu se mai scie unde.

Richard. Amice, cer ertare
Poftim ceva cu care să vindeci lovitura.

(Îi aruncă o pungă),

Luatu-s'a măsură să se proclame tare
Că cel ce va aduce pe trădător 'nainte'mi,
Primi-va de la mine răsplata pentru faptul?

3-lea Vestitor Deja eșit-a astă-đi acestă proclamare.

Intră un al patrulea vestitor.

4-lea Vestitor. În Yorkshirul se đice că s'ar fi resculat
Sir Thomas Lovel. Sire, Marquesele de Dorset.
Măriei Vóstre ánsă aduc plăcuta veste
Că vijeliđ grozave au risipit pe mări
Puternica flotilă pornită din Bretagnia :
Trimise luntre Richmond spre Dorsetshire, să afle
Cât sunt de favorabilí locuitorii țerei,

I s'au adus răspunsul c'au întâlnit mergând
 Imprăștiata cétă lui Buchingham fugarul:
 Perđând atunci curagiul s'au imbarcat din nou
 Spre Franția cu grăbire.

Richard. 'Nainte! Inainte! de ore ce subt arme
 Nu suntem pentru luptă cu un ostaș strein,
 Și să stîrpin un dușman eșit chiar d'între noi.

Intră Catesby.

Catesby. S'a prins în fine, Sire puternicul Buchingham;
 Acésta este vestea cea bună ce aduc;
 Mai este ânc'o scire mai tristă de cât asta
 Ce trebui ânsă spusă, că cometele de Richmond
 A debarcat la Milford c'o forță însemnată.

Richard. Alérgă tu la Salisbury, (pe când vorbim aicea
 O bătălie mare puteam să câștigam. —)
 Și să se dea poruncă pe Buckingham să 'l ducă
 La Salisbury, ear cei l'alți să vie după mine.

(Ese)

SCENA V.

O odaie în casa Lordului Stanley.

Stanley și Sir Christopher Urswick.

Stanley. Sir Christopher, din partea !mă, lui Richmond spune
 asta.

Pe fiu meū George Stanley, mistrețul l'a închis

În négra 'i vizunie.

De vin în ajutoru 'i va cade capul lui;

Acésta mă opresce să pot lucra cu densus.

Dar spune 'mă, unde ore se află Richmond astăzi?

Sir Christopher. La Pembroke sau la Harford în Gallia
 apusenă.

Stanley. Din cei ce sunt cu dânsul numesce 'mă pe căi-va
Sir Christopher. Antăi Sir Walter Herbert, un renumit soldat:
 Apoi Sir Gilbert Talbot, mai e și William Stanley;
 Și Pembroke mult temutul, cu Oxford, Sir James Blunt,
 Pe urmă Rice ap Thomas, c'o vitejescă cătă;
 Și alți destui ca dênși de nume și valóre;
 Inaintând spre Londra de nu s'o îngriji
 Să li se întrerupă prin forță marșul lor.

Stanley. Intórcete atuncea în grabă la stăpân' teú,
 Din partea mea salută 'l, și spune 'i dela mine,
 C' a consimțit Regina cu mare bucurie
 Pe fiica sa cu dânsul s'o logodescă 'n Londra.
 Afară de acestea, scrisorile de față
 Vor arăta și alte ce am în gândul meu.
 Prietene adio.

(Dă hârtiă lui Sir Christopher).

(Es).

ACTUL AL CINCELEA

SCENA I.

Salisbury.*) — O piață.

Intra sheriful cu un pazitor ducând pe Buckingham la mörte.

Buckingham. Nu 'mă va permite Richard să 'i fac o rugăciune?

Sheriful. Acésta nu se póte, supune-te, mylord.

Buckingham. Voi, Hastings, copilașii lui Edward, Rivers, Grey, Sânjite Rege Henric și tinere Prinț Edward, Tu Vaughan, și toți aceia ce v'a nenorocit Mărșava nedreptate a tiraniei d'astă-đi; Priviți a mea peire, și chiar spre rěsbunare Rídeți de mine; âncă de pot în ceasul ăsta Sufletele-vě triste în veci neodihnite, Văsduhul să'l pătrundă să věđă pe pământ! In câte suntem astă-đi? — E đioa morților, Așa, băieți, îmi pare.

Sheriful. Mylord, chiar astă-đi este.

*) Pronunțat Solsbri.

Buckingham. Ah! prasnica acesta ve trebui să fie
 Și dioa morței mele. In timpul lui Edward
 Pe astă ți jurat-am că voi fi credincios
 Copiilor lui frageți și soței Regelui :
 Pe astă ți jurat-am aceuia credință
 In care' aveam credință mai mare ca 'n ori-cine;
 Acéstă ți nefastă fricosului meu suflet,
 Va fi cea de pe urmă a faptelor nedrepte
 Ce am comis adesea.
 Și cel ce vede toate, cu care am glumit,
 Pe capul meu nemernic îmi împlinesce ruga ;
 Chiar ast-fel el întorțe tășul celui rău
 In pieptul său să intre.
 Pe mine cade astă-ți blestemul Margaretei, —
 Dăcea : « Când cu durere, el *), sufletul tei mândru
 « Îl va sdrobi, atuncea mărturisesce 'n fine
 « C'am fost prorocă bună! »
 Acuma decî mă duceți la mórtea rușinosă :
 Rău răsplétesce răul pe cel ce are vina.

(Es Buckingham etc.)

SCENA II.

O câmpie lângă Tamwerth.

Intra Richmond cu musica si drapelul. Oxford. Sir James Biunt,
 Sir Walter Herbert cu trupele în mars.

Richmond. Vitejilor tovarăși și mult iubiți prieteni,
 Voi, suferind ca mine sub jugul tiraniei,
 Intrașăm pân'aceia în interiorul țerei
 Și nu întâmpinarăm nici semn de 'mpedicare.
 Ear socrul meu Lord Stanley prin chiar scrisórea asta
 Ne dă speranță bună, urându-ne isbândă.

*) Richard.

Mistrețul cel sălbatic, infam usurpător
 Ce via și câmpia v'a devastat'o, 'n flóre
 Din caldul vostru sânge bënd, și făcându'si sghiabul
 Adânc în pieptul vostru, — acest mistreț scârbos
 Își are vizunia în centrul țerei nóstre.
 Precum aflai aprópe de Leicester *) el prededă:
 O ți e pân' acolo din Tamworth, unde suntem.
 Cu D-zeu să mergem, vitejii mei prietení,
 Să dobîndim și pace și liniște eternă
 Printr'o supremă luptă de viață și de mórte.

Oxford. Găsi-va fie-care în consciința sa
 O ascuțită sabie să taie ucigașul.

Richmond. N'am nici o îndoielă că chiar amicii lui
 Spre noi se vor întórce.

Biunt. El n'are alți prietení de cât acei ce frica
 I ține lângă densusul, la ceasul de nevoie
 I va chema ș'atuncea nu vor fi lângă el.

Richmond. Da, tóte ce le spuneți viu în favórea nóstră;
 Decí, scumpii mei tovarășí, cu D-zeu 'nainte:
 Speranța 'i lucru mare, și iute ne conduce;
 P'un Rege 'l póte face un zeu, pe cel mai mic
 Il póte face Rege.

(Es).

SCENA III.

Câmpia de la Bosworth.

Intră Regele Richard cu trupele, Ducele de Norfolk, Comitele de
 Surrey și alți.

Richard Taberile le faceți chiar în câmpia asta
 Ce se numesce Bosworth.
Mylord de Surrey, spunemí de ce ești așa trist?

Surrey. Mai îngrijit par póte de cât mă simt în suflet.

*) Pronunțat Lester.

Richard. Mylord de Norfolk —

Norfolk.

Aici, gracióse Sire.

Richard. Ne vom ciocni, — ce ȕici tu, ei, Norfolkke iubite ?

Norfolk. Sperám sá dãm mai multe de cât primim, mylord.

Richard. Decĩ așeȕaȕi'mĩ cortul : aicea voiũ dormi.

(Soldaȕii încep a așeȕa cortul Regelui).

Dar unde óre mâine ? — Tot una'ĩ pentru mine. —

În numër, care scie ce forȕã au dușmanii ?

Norfolk. Mii șese, póte șapte cel mult, d'o fi atȕtea.

Richard. Bun. combatanȕii noștri sunt trei orĩ cât ai ȕis.

Pe urmã e o forȕã în numele de Rege

Ce le lipseșce 'colo. — Nu'ĩ gata âncã cortul ?

Mylordĩ, sã recunóscem terenul unde suntem ; —

Chemaȕi câȕi-va din ómenĩ ce se pricep la asta ; —

Vedeȕi de disciplinã ; sã nu mai zãbovim ;

Pe ȕioa cea de mâine avem destulã trebã.

(Es).

Intrã pe partea opusã a câmpiei, Richmond, Sir William Brandon, Oxford și alȕi Lordĩ. Câȕi-va din soldaȕi așeȕã cortul lui Richmond.

Richmond. Veȕi, somnorosul sóre în aur s'a apus.

Strãlucitórea cale ce a descris în cer

Promite pentru mâine un timp senin, frumos. —

'ȕi încredinȕeȕ, Sir William sã porȕi stindardul meu. —

Chãrtie și cernelã în cortul meu trimete'mĩ ;

Voiũ chibzui acolo proiectul bãtãliei,

Anume fie cãrui voiũ desemna purtarea,

Trãgãnd folos mai mare din mica nóstrã trupã.

Iubite Lord de Oxford, — și bun Sir William Brandon,

Precum și Walter Herbert, voi, rãmãneȕi cu mine :

Va comanda Lord Pembroke chiar regimentul seũ ;

Iar tu, Blunt cãpitane, salutã'l pentru mine,

Și în zor de diminéȕã, din partea mea, poștesce 'l

Sã viã sã mẽ vedã în cortul meũ, aicea : —

Mai am o rugãciune sã 'ȕi fac, iubite Blunt ;

Scii óre unde este Lord Stanley cu ai sei ?

Blunt. De n'am greșit drapelul (ce greu se póte crede)

E depărtat d' aicea spre sud, un kilometru
De locul unde șede chiar Regele postat.

Richmond. De este cu puțință, dar făr' a fi pericol;
Iubite Blunt, încercă cu dânsul să te veși
Și grabnic dă 'i din partea 'mă un important răvaș

Blunt. De m' o costa chiar viața voiă încerca, mylord;
Dea Domnul astă nópte să dormi liniștit.

Richmond. Adio, căpitane. — Să mergem, Domniă meă
Să chibzuim de tóte ce mâine e să facem;
Dar să intrăm 'năuntru căci vântul bate rece.

(Se retrag în cort).

Intră în cortul opus Regele Richard, Norfolk, Ratcliffe și Catesby.

Richard. Ce oră e?

Catesby. Mylord, e ora cinei.

Nouă ore, chiar trecute.

Richard. Nu voiă cina diseară. —

Puneți 'mă lângă mine chărtie și cernelă. —

Lărgitu s'a mantaua în ea să nu m' împedic? —

Ați pus la îndemâna armura mea în cort?

Catesby. Precum doriți sunt tóte și preparate gata.

Richard. Te du, iubite Nortolk, la postul teă acuma;
Vegheđă cu credință, eă sentinele bune.

Norfolk. Mă duc, mylord.

Richard. Cu ciocârlia mâine deșteptă-te, bun Norfolk.

Norfolk. Poți fi pe pace, Sire.

Richard. Ratcliffe —

Ratcliffe. Mylord?

Richard. Trimete o patrula la regiment la Stanley,

Comandă 'i să soséscă pân' nu se face ți

Cu óstea sa, aicea: ca nu cum-va să cađă

Copilul lui în nóptea ce n'are diminéță. —

(Lui Catesby) Tu, tórnă 'mă vin, 'mă e sete, și dă 'mă și un cea-
sornic*)

Pe calul meă alb, Surrey, să puneți șeaua mâine. —

*) O luminare cu semne pe ea, arătând ceasul prin cantitatea arsă.

De lance aveți grijă să nu atârne greu. —
Ratcliffe —

Ratcliffe. Mylord?

Richard. Veđut ai pe posacul Northumberland p'aicea?

Ratcliffe. Da, densus în personă, și comtele de Surrey
Când sórele sfințise se preumblau p' în lagăr
Imbărbățind soldații.

Richard. Sunt mulțumit; acuma dă 'mă un pahar de vin
Nu simt ca tof-d'a-una gătela cea de spirit
Ce nu 'mi lipsise încă. Bun, pune 'l gios acolo. —
Hârtia și cernela sunt gata cum am spus?

Ratcliffe. Mylord, sunt tóte gata.

Richard. Comandă sentinelei să ție pază bună;
Ș' acum mă lasă singur. Cam pe la mieđul nopței
La cortul meu revino s'ajuți când me armed. —
Acum me lasă, — plécă.

(Regele Richard se retrage în interiorul cortului)

(Es Catesby și Ratcliffe).

Se deschide cortul lui Richmond descoperindu'l în mijlocul
ofițerilor sei.

Intră Stanley.

Stanley. Noroc și biruință p'asupra ta să sbóră!

Richmond. De póte o scânteie cerescă de speranță
Să éșă strălucindă din négra 'ntunecime
A nopței, ce 'nconjóră pământul ostenit;
Pe tine să descindă, părinte mult iubite;
Dar spune'mă cum mai merge iubita nóstră mamă?

Stanley. Mandat am dela dénsa, te bine-cuvintédă;
Să rógă ea continu să'ți mérgă bine, Richmond.
Destul acum de dénsa: — tăcând înaintédă
Din oră 'n oră nóptea, cu pete negre cerul
S'întunecă, lumina murind din răsărit.
In scurt, (împrejurarea m'obligă să fiu scurt)
Prepară bătălia de vreme diminétă;
Destinul tđu depinde de lupta sângerósă;
Eu, cât 'mă o sta 'n putință, (cât voiú să fac nu pot)
Voiú amâna venirea, întârđierea mea

In lupta cea de mâine va fi un ajutor :
 Pe față nu pot ânsă să ții cu tine, vere,
 Căci de m'ar prinde Richard, frătorul t'eu cel t'ener
 Ar fi ucis, s'ermanul, chiar înaintea mea.
 Adio, n'avem vreme, ș'ar fi primejdios
 Să ne luăm adio în termene mai dulci
 Precum ni s'ar cuvine, ce de atîta vreme
 Nu ne îmbrățișarăm.

Dar sper să vie timpul în care, fără grijă
 Vom observa aceste sântite datorii.
 Adio, ânc' o dată : — viteaz și norocos. —
 Acésta 'mă e urarea.

Richmond. Mylords, vă rog să'l duceți la regimentul lui ;
 Cu gândul plin de grije voi încerca să dorm :
 Să nu atârne mâine pe mine oboséla
 In loc să sbor la luptă pe aripii de vânt :
 Și earăși nópte bună, mylords, și Domniș mei.

(Es Lorđii etc. cu Stanley).

Părinte tot putinte ! al cărui căpitan
 Doresc să me consider, privesce-'a mea armată
 C'un zîmbet de favóre : arméd' o ca să pótă
 Distruge pân' în urmă pe inimiș mei.
 Să fim noi instrumentul chiar r'ebunării tele,
 Ca în victoria nóstră să te mai lăudăm !
 Las în păstrarea'ți sântă neodifinitu'mă suflet,
 'Nainte d'a se 'nchide în somn greuoii mei ochi :
 Dormind, deștept, oh ! Dómne, în paza ta să fiu.

(adórme).

**Umbra Principelui Edward, fiul Regelui Henric VI apare
 între corturi.**

Umbra. (Lui Richard) Pe tine să atîrnă cu greutate mâine !
 In flórea tineretei pe mine mai ucis ;
 Gândește-te la mine și mori în desperare !
 (Lui Richmond) Fii cu speranță bună ; se luptă pentru tine

Nedreptățite duhuri de Regi și prinți uciși,
Moscenitor lui Henric eu, 'ți spun să sperî, oh, Richmond!

Umbra Regelui Henric VI apare.

Umbra. (Lui Richard) Pe când eram în lume, chiar trupul meu sânșit
Fu găurit de tine cu sângeróse răni:

Gândesce-te la Turnul și mori în desperare.

(Lui Richmond) Plin de virtuți, viteze, vei fi biruitor!

Eu Henric, prorocisem că vei ajunge Rege

Fii fericit în somnu'ți; trăiesce și prosperă!

Umbra lui Clarence apare.

Umbra. (Lui Richard) Să stau cu greutate pe sufletul tãu, mâine!
Eu, care după mórte în vin fui înecat,

Nenorocitul Clarence, ucis trădat de tine!
 Gândește-te la mine în bătălie mâine;
 Lăsând să-ți cadă spada să mori în desperare!
 (Lui Richmond) Tu, spiță strălucită a casei de Lancaster,
 Nedreptățiții hereți lui York sunt pentru tine;
 Să te păzescă ângerii în bătălie mâine!

Umbrele lui Rivers, lui Grey și lui Vaughan apar.

Rivers. (Lui Richard) Să șed cu greutate pe sufletul tău, mâine!
 Eu Rivers, mort la Pomfret, ȳic: mori în desperare!

Grey. De Grey adu-ȳi aminte și mori în desperare!

Vaughan. Gândește la mine, cu frica conștiinȳei
 Să-ȳi cadă mâine spada și desperând să mori!

Toți. (Lui Richmond) Deșteptă-te cu gândul că sufletul lui Richard
 De rēul comis de dēnsul va fi împovērat;
 Te du dēr la victorie.

Uubra lui Hastings apare.

Umbra. (Lui Richard) Tu, sângeros și aspru, deșteptă-te în sânge,
 Termină a ta viață în sânge și bătaie!

Gândește-te la Hastings și mori în desperare!

(Lui Richmond) Duh liniștit și nobil, deșteptă-te, deșteptă!
 Și pentru bunul țerei câștigă bătălia.

Umbrele celor doi Prinți apar.

Umbrele. (Lui Richard) Ca plumbul pe al tău suflet, ah! Richard,
 să ședem,

Tărîndu-te la mōrte, ruină și rușine!

Nepoȳii tăi, iȳi spunem să mori în desperare!

(Lui Richmond) In pace dormi, Richmond, în glorie te deșteptă;

Să te păzescă ingeri de barbarul mistreț!

Trăește și tondēdă o linie de Regi:

Iȳi spun copii lui Edward: trăește și prosperă.

Umbra Reginei Anna apare.

Umbra. (Lui Richard) Nevasta ta, oh, Richard! nenorocita Anna,
Ce un moment în pace cu tine n'a dormit,
Acum îți umplă somnul cu gróză și visiuni:
În bătălie mâine gândește-te la mine
Cădând din mâna 'ți spada să mori în desperare!
(Lui Richmond) În liniște, duh nobil, adormi liniștit;
Visedă de izbânda victoriei gloriose: —
A dușmanului soță se rógă pentru tine.

Umbra lui Buckingham apare.

Umbra. (Lui Richard) Eu, cel d'ântâi pe tine te ridicai pe tron;
Cădut am cel din urmă subt tirania ta;
Să ai în bătălie pe Buckingham în gând,
Murind cum se cuvine vinovăției tele!
Visedă mai visedă de sânge și de mórte
Murind în desperare și desperând în mórte!
(Lui Richmond) Muriți sperând, — 'nainte d'ați da un ajutor;
Dar fi cu gândul vesel și nu te indoi;
Căci Domnul și-ai sei ângerî se luptă pentru Richmond;
Și Richard cade préda mândriei ce atinse.

(Umbrele dispar, Regele Richard se deșteptă din somn).

Richard. Schimbaț'mi un cal prospet, — legați'mi rănile, —
Christóse miluiesce! — Incet, era un vis —
Fricósa consciință amarnic m'a muncit! —
Ce vênătăi lumina. — E tocmai mieđul noptei.
Înădușela rece de frică m'a cuprins.
De ce me tem? de mine? Alt nimeni nu'i aicea:
La Richard ține Richard; așa dice, eu sunt eu
Sunt ucigași aicea? Nu, Da, căci sunt aici:
Fugi déră, — dela mine? Prea bine m'am gândit:
Să mă rěsbun. Pe cine? — Pe mine. Pentru ce?
Dar pentru ce așa ține la mine? Am făcut
Vr'un bine mie însumi? Nu, din nenorocire.

Mai lesne 'mî vine'-a crede că singur mă urăsc;
 Din fapte urăciose ce singur am comis.
 Sunt un mișel: acuma minț, nici de cum nu sunt.
 Vorbește te de bine: ba; nu te linguși.
 Conștiința mea o mie de glasuri par'că are;
 Și fie care sunet, zău, altfel glăsuiește
 Dar sunetele toate înmî spun că sunt mișel.
 Sperjur, sperjur la culme și ucigaș la culme.
 Și altele se 'nșiră, strigându'mî: *vinovat!*
 Voiŭ despera, căci nimeni la mine nu mai ține;
 Și d'aș muri nici unu n'ar fi ca să mă plângă: —
 Dece m'ar plânge alții, când singur pentru mine
 Nu pot să simt vr'o milă? Mi s'a părut în vis,
 Că sufletele celor, pe cari i am ucis,
 Ar fi venit la ușă și toți amenințau
 O aspră răsbunare pe Richard pentru măine.

Intră Ratcliffe.

Ratcliffe. Mylord, —

Richard. Ce? — cine e acolo?

Ratcliffe. Mylord, chiar eu sunt — Ratcliffe — cocoșul satulu
A salutat de două ori a zilei dimineță;
Ai nostri se prepară ș'armura lor încing.

Richard. Visat-am, scumpe Ratcliffe, un vis îngrozitor!
Ce cređi tu de ai nostri? Vor fi toți credincioși.

Ratcliffe. Mylord, țăr' îndoielă.

Richard. Mă tem, mă tem mult, Ratcliffe, —

Ratcliffe. Să nu te înspăimânte visiuni și umbre góle.

Richard. Dar jur pe sântul Paul c'ađi nópte umbre góle
L'au speriat pe Richard mai mult de cât ar face
Un batalion puternic de ęece mi de ómeni,
Armați perfect și tare și comandați de Richmond;
Nu'i încă dimineță; mergi, rogu-te cu mine;
P'în corturile nóstre voiú să ascult puțin,
Să aflu dacă vr'unu ar vrea să ne trădețe.

(Es Regele Richard și Ratcliffe).

Richmond se deșteptă, intră Oxford și alți.

Lordi. Te salutăm, Richmonde.

Richmond. Mylords, cer ertăciune, că voi sunteți deștepți
Prinđendu-mă pe mine un leneș somnoros.

Lordi. Cum ați dormit stăpâne?

Richmond. Un somn ușor și dulce; ear visurí fericite,
Mylords, de când plecarăți, au încântat într'una
Gândirea'mi ostenită. Mi s'a părut în vis
Că sufletele celor pe cari barbarul Richard
Ucise odiniórá, veneau la cortul meu
Strigându'mi: «Inainte, purcede la victorie!»
Vě jur că al meu suflet e mult înveselit,
Când îmi aduc aminte d'un vis atât de dulce.
Ce ceas, mylords, să fie?

Lordi. Pe punctul chiar de patru.

Richmond. Atuncea este vreme să ne armăm, pe urmă
Să dăm a nóstre ordiní.

(Inaintéđi către trupă).

Concetățeni, prieteni, mai mult de cât am ȃis,
 Să spun, nici circumstanța nici timpul nu'mi permite.
 Aveți present în minte un lucru decî, vë rog, —
 Că pentru noi și Domnul se luptă, și dreptatea;
 Victimele și sfinții se rógă pentru noi;
 Și astă pomenire va sta 'nainte vóstră
 Ca ziduri de tãrie.

Ear cei cu cari ne batem (afarã dór de Richard)
 Mai mult doresc isbãnda a nóstră ca a lui.
 Căci cine este dënsul? In adevër, prieteni,
 Un ucigaș sëlbat, un sãngeros tyran;
 Crescut în sãnge, tronul l'a cãpãtat prin sãnge;
 Fãcut'a instrumente s'ajungã unde este,
 Ș'acele instrumente chiar el le a distrus;
 O piatrã ce valórea o ea din legãturã.
 Al Angliei fotoliu pe care, pe nedrept
 El șede și domnesce.

Și vecinic el un dușman al cerului a fost;
 Luptãndu-vë în contra dușmanul cerului,
 Vë va pãzi chiar cerul ca pe ai sei soldați:
 De este lupta vóstră să doborîți tyranul
 In liniște dormi veți când va fi gios acesta;
 De sunt dușmanii țerei cu care vë luptați,
 In țerã chiar rësplatã gãsi-veți pentru muncã;
 De e acësta luptã să ocrotiți soțiile,
 Vë vor primi acasã soțiile bucuróse;
 Pe copilașii voștri de'apãrați cu ferul,
 In bëtãrãnețea vóstrã copiii lor și vouã
 Vor da rësplatã dréptã.

In numele acestor dreptãți ce le aveți
 Inaintați stindardul și trageți sãbiile:
 Iar pentru mine plata supremei încercãri
 Va fi al meu corp rece zãcãnd pe glodul humed;
 In casul de isbãndã cel mai mic d'între voi
 Va împãrți cu mine cãștigul cuvenit;
 Trompetele sã sune dér curagios și vesel,
 Și noi cu Sãntul Gheorghe *) și Richmond înainte.

(Es)

*) Sãntul Gheorghe este patronul Angliei.

Reintră Regele Richard, Ratcliffe și alți cu trupele.

Richard. Ce vorbe despre Richmond spunea Northumberland?

Ratcliffe. Că nici o dată dânsul n'a fost crescut la armă.

Richard. A spus chiar precum este: și Surrey ce răspuns?

Ratcliffe. Spunea: «Atît mai bine, va fi dér pentru noi.»

Richard. Răspuns foarte bine; căci negreșit că este.

(Ceasornicul sună)

Ce ceas e care sună? — Dă'n cîce'un calendar, —

E sîre ađi afară?

Ratcliffe. Nu s'a vîđut ađi ăncă.

Richard. Atuncî nu vrea să easă; căci dupe calendar,

Mai bine de o oră de vreme a trecut:

Va fi o đi ursusă acêsta pentru unu.

Ratcliffe —

Ratcliffe. Mylord?

Richard. Ađi n'are să lucescă nici sîrele, căci cerul

Se uită cu mănîe pe ceta mea de ómenî;

Aș vrea să nu lucescă nici rouă pe pămînt! —

Să nu lucescă! — Ce 'mî face asta mie

Mai mult de cît lui Richmond? Căci tot acelaș cer

Ce nu 'mî surîde mie pe dânsul, îl priveșce.

Intră Norfolk.

Norfolk. Să alergăm la armă, mylord, căci inamicul
De vreme se rangêđă pe câmpul de bătaie.

Richard. Mișcațivê mai iute și preparațimî calul;

Chemăți să vie Stanley cu forța sa încóce; —

Eu voi conduce trupa acêsta, la câmpie,

Și ascultațî: acesta e planul bătăliei:

Intregul front al forței va fi desfășurat,

Avênd de o potrivă atîșea călăreșî;

Ear trupele cu arcul vor ține mijlocul:

Lord Ducele de Norfolk cu cometele de Surrey,

Vor comanda 'mpreună acêstă trupă mică.

Atîta pentru dênșî; ear noi vom rămânea

Cu grosul al armatei; ea astfel întărită
Pe amendoă flancuri, cu călăreți aleși: —
Ș' așa cu Sântu Gheorghe! — cum ți se pare, Norfolk?

Norfolk. Prea înțelept e planul, resboinic suveran.
In cort ați diminătă poftim ce am găsit.

(Dă o chărtie).

Richard. (Citesce) »Departă mâine, Norfolk, nu te înainta,
»Căci s'a vëndut stăpân' teú și noi 'l vom cumpăra.«
O glumă infernală de inamic urzită —
Acuma fie-care la locul seú să mérgă; —
Să nu lăsam ca visurí să ne aducă spaimă;
Consciința e un lucru ce ne slăbesce gândul,
Slugind să domoléscă pe cel cu duhul tare;
Tăria ni' e consciința, și sabia legea noastră. —
Mergeți dér înainte să dăm precum putem;
Mai mult, ce vă pot spune de cât ați înțeles?
Gândiți-vé toți numai cu cine' — aveți a face:
O cétă vagabondă de toți pungași fugari,
Tălharí de prin Bretagnia, laquei chiar de țeraní,
Pe cari chiar a lor țéră i versă în mulțimí
La rele întreprinderí și sigură peire.
Pe când dormiți în pace, vă turbură ei somnul;
Aveți o moșióră, vrea ei să vi o ea;
Aveți frumoșe sóțe vrea să vi le hrăpéscă;
Și cine i conduce? Un prost, un ticălos,
Crescut de muma noastră cu cheltuiéla ei;
Un resfățat ce 'n viață n'a suferit de frig
Nu scie ce e gerul, zăpada d'or vędând'o
Să biciuim d' aicea pe veneticíi ástia:
Să plece sdrențeroșií în Franția, țera lor,
Li s'a urát cu viața de mai vin să cerșéscă
P'aicea nemâncățií; ei, dacă nu sperau
Să isbutéscă astăđi, de mult se spândurau
Ne mai avënd nimica cu ce să se hrănéscă
Bárbat măcar să fie acela ce ne bate.
Ci nu Bretagníi ástia pe care tatál nostru
'I a bătut acasă de 'i a snopit la dênșií

Ei să ne ea pământul, nevestele frumoase,
Și gingașele fete? — Ascultă toba lor.

(Se aud tobe în depărtare)

Luptați cu bărbăție, precum se bat Englezii!
Impingeți înainte, dați pintenii cailor,
Inaintând în sânge, ca lumea să se mire
Privind la voi, uimită.

Intră un Vestitor.

Ce dice Lordul Stanley, veni-va el cu trupa?

Vestitor. Mylord, nu vrea s'asculte.

Richard. Imediat să móră băiatul George Stanley

Norfolh. Mylord, dușmanul vine, el traversedă balta;
Să móră după luptă copilul osîndit.

Richard. In pieptu'mi par'că bate de inimă o mie;
Inaintați stindardul, cădeți pe inamic:
Și vechiul nostru strigăt «*Nainte S-tu Gheorghe*»
Cu toc să ne inspire ca să sburăm ca zmei
Pe dênși, căci victoria ne va acoperi.

(Ese)

SCENA IV.

O altă parte a câmpiei.

Atacul suna; — lupta în fund. — Intra Norfolk cu trupa,
după dênșul Catesby.

Catesby. In ajutor, Lord Norfolk, veniți în ajutor,
Căci Regele se luptă făcând minuni cu spada;
Cădu un cal subt dênșul, dar el pe gios se bate,
Și tot pe Richmond cată cu mórte împrejur;
Veniți în ajutoru'i căci alt-tel perdem dioa!

Intră Regele Richard.

Richard. Un cal! un cal! regatul 'mă aş vinde pe un cal

Catesby. Retrage-te stăpâne să ved eu de un cal.

Richard. Jucat-am a mea viaţă pe o aruncătură,
Ş'acuma nu'mă rămâne de cât s'aştept norocul.

Zeu par'că ved pe Richmond în şese, şapte locuri;

Am omorît cincî ómenî cređând că este densusul.

Un cal! un cal! 'mă aş vinde regatul pe un cal!

(Ese).

Intră Regele Richard şi Richmond şi se retrag luptându-se) — Sună retragerea şi încetarea luptei. Intră Richmond, Stanley cu coróna şi alţi Lordi cu forţele.

Richmond. Să laudăm pe Domnul, suntem victorioşi;
Şi sângerოსul căine în fine a murit.

Stanley. Cu vitejie, Richmond măreţe, v'aţi purtat!
Insemnele domniei atât timp usurpate,
Hrăpit-am după truntea mistreţului sêlbatic,
Ca să împodobescă a vóstră frunte, Sire;
Purtaţi'o 'n bucurie şi mult timp s'o păstraţi.

Richmond. Oh! Dómne tot putinte! la tóte ǎi *Amin*.
'Nainte de tot, spune'mă, trăiesce George Stanley?

Stanley. Mylord în siguranţă el s'a retras la Leicester; *)
Ş'acolo ne vom duce plăcere de aveţi.

Richmond. Prin. cei ce aǎi căđură numiţi'mă vr'o căi-va.

Stanley. John Ducele de Norfolk, pe urmă Lordul Ferrars,
Sir Robert Brakenbury şi bietul William Brandon.

Richmond. Daţi ordin să se 'ngropă precum li se cuvine,
Proclama ertăciunea soldaţilor fugari
Ce vor veni îndată să se supună nouă:
De óre ce e dată o promisiune sacră,
Uni vom rosa albă cu roşia împreună: —
Şi cerul va suríde pe astă alianţă,
Căci mult timp le cercase o lungă duşmănie:
Cel ce *amin* nu ǎice un trădător va fi!

*) Pronunţat Lester.

A fost nebună țera și mult a suferit;
 Și sângele de frate de frate se vërșă;
 Un fiu de un părinte se ucidea 'n mânia,
 Părintele de fiul său se măcelărea:
 Acésta este vréjba ce anî întregi pe York
 Cu Lancaster certase.
 Se vor uni acuma Elisabetha, Richmond,
 Herede fie-care al fie-cărui neam.
 Moștenitorii noștri, (de vei permite, Dómne!)
 In pace neatinsă sfirși-vor viața lor,
 Și țara îndestrând'o cu țile fericite
 Și veacuri de belșug!
 Oh! Dómne. rupe spada aceluia trădător
 Ce ar dori s'încépă d'isnóvă desbinarea,
 Făcând să plângă țera cu sângeróse lacrimi!
 Din bogăția țerei nici unul să nu guste
 Ce ar cerca s'atingă acésta sântă pace!
 Acum pe noi zîmbesce domnia blândei păci
 Cu noi mult să rămăie; — răspundeți toți *Amin*.

(Es).

